

A SÁSDI ÁLTALÁNOS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
ÉS KONYHÁK MESERÉT ÓVODÁJÁNAK ÉS
BÖLCSŐDÉJÉNEK

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2025.szeptember 01-től visszavonásig érvényes

Készítette:
Nevelőtestület névsora
2025. július - augusztus

név	aláírás
Bencze Andrea	
Blumenschein Erika	
Gálné Banizs Gabriella	
Hammer - Stepper Viktória	
Haraszin Livia	
Hohmann - Stadler Míra	
Lukácsné Hrotkó Zita	
Schmidtné Fenyvesi Gyöngyi	
Sebőkné Nickl Melinda	
Szivák - Böröcz Anita	
Tóth Petra	

Törvényi változások – módosítások

dátum	verziószám	módosítás oka	módosította
1998.09.01.	1 eredí		Magyar Jánosné
2004.09.01.	2	Törvényi felülvizsgálat	Magyar Jánosné
2010.09.01.	3	ÁMK megalakulása	Magyar Jánosné
2013.09.01.	4	363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet – Alapprogram bevezetése 2013 szeptemberétől érvényes az új alapprogram, amely kialakította az Alapprogram szerkezetét: Bevezető, Gyermekkép/Óvodakép, Nevelési feladatok, Szervezési elvek, Tevékenységi formák, Fejlődés jellemzői. Alapelvek: családközpontúság, esélyegyenlőség, inkluzivitás, módszertani szabadság, gyermekközpontúság, a hazai/hagyományos értékek mellett az egyéni bánásmód biztosítása.	Gálné Banizs Gabriella
2015.09.01.	5	Tartalmi változás: tehetséggondozás Roma nemzetiségi nevelés eltávolítása a programból.	Gálné Banizs Gabriella
2018.09.01.	6	137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet Erőteljesebb hangsúlyt kapott a nemzeti identitás, hazaszeretet és a keresztény kulturális értékek beépítése az óvodai nevelésbe Kötelezővé vált, hogy az óvodapedagógusok életkorhoz igazodóan népmeséket, rigmusokat, a magyar történelmi-mondavilág elemeit, valamint klasszikus és kortárs irodalmat mutassanak be a gyerekeknek Az egészséges életmódra nevelés, a testi-lelki szükségletek kielégítése központi elem maradt, sőt tovább erősödött	Gálné Banizs Gabriella
2021. 02.01.	7	Az EFOP-3.1.5-16-2016-00001 A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása elnevezésű pályázat keretén belül megtörtént a pedagógiai program felülvizsgálata, elkészült a pedagógiai program módosítási javaslata: o Jogszabályi háttér frissítése o Küldetésnyilatkozat elkészítése o Gyermekkép, óvodakép kiszélesítése a családokkal, iskolával való együttműködés lehetőségeinek átgondolásával o Személyi feltételek, humán erőforrás pontosítása, a nevelőtestület képzettségi mutatóinak és továbbképzési irányultságának részletezése, bemutató az intézmény belső továbbképzési rendszerét.	Gálné Banizs Gabriella

		<ul style="list-style-type: none"> o Az óvoda hagyományainak, ünnepeinek átgondolása, kibővítése o A szociális hátrányok enyhítését szolgáló pedagógiai tevékenységek kibővítése a pályázat (EFOP-3.1.5-16-2016-00001) céljainak tükrében o A szociális segítő gyermekeket, családokat, pedagógusokat támogató tevékenysége o Az intézmény kapcsolatrendszerének kibővítése, a közös tevékenység újragondolása o A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek beillesztése o Szakirodalom, felhasznált tanulmányok, szakmai ajánlások o Legitimációs záradék elkészítése 	
2024.01.01.	8	<p>Névváltozás, Az alapító okiratba bejegyzett új foglalkoztatási forma: köznevelési foglalkoztatotti jogviszony, mely érinti az óvodapedagógusokat és a nevelést-oktatást közvetlenül segítőket. Az ő esetükben megszűnt a közalkalmazotti jogviszony. Ennek törvényi háttere A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény (a továbbiakban: Púétv.).</p>	Gálné Banizs Gabriella
2025.09.01.	9	<p>Alapprogram változása: 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet a módosításról április 22-től lépett hatályba, majd a teljes alkalmazás 2025/2026-os nevelési évtől, vagyis szeptembertől esedékes.</p> <p>Fő elemei: naponta 45 perc kötelező iskola-előkészítő tevékenység a nagycsoportosoknak, differenciáltan, adott esetben külön térben megszervezve; a vegyes csoportos struktúrák esetén a nagycsoportosok hozzárendelése homogén csoporthoz, ha létszámfeltételek adóttak.</p> <p>A javasolt, de visszavont javaslat: csoportbontás minden nagycsoportos esetén. Végül csak az előkészítő foglalkozás lett kötelező.</p> <p>Emellett nagyobb hangsúllyal megjelent: motiváció, hazaszeretet, nemzeti értékek ápolása, tanulási kedv erősítése. Amit a jelenlegi pedagógiai programban szerepeltetni kell:</p> <p>Az óvoda-iskola átmenet támogatása (tevékenységek, módszerek, szervezés).</p> <p>A gyermekek egyéni fejlődési útjának figyelembevétele.</p> <p>A pedagógusok továbbképzési terve, különösen az új képzésekre vonatkozóan.</p> <p>A nemzeti értékek, identitásfejlesztés pedagógiai megjelenítése.</p> <p>A hátrányos helyzetű gyermekek támogatásának módjai.</p> <p>Az innovatív pedagógiai módszerek alkalmazásának lehetősége.</p>	Gálné Banizs Gabriella

Tartalom

Legitimációs előlap	8
Jogszabályi környezet	9
1. Bevezető.....	11
1.1 Köszöntő.....	11
1.2. Pedagógiai Program.....	13
1.3. Pedagógiai programunk célja, feladata.....	15
1.4. Bemutatkozás.....	19
1.4.1. Óvodánk	19
1.5. Jövőképünk.....	22
2. Gyermekkép, óvodakép	23
2.1 Gyermekkép.....	25
2.1.1. A mi gyermekképünk:.....	25
2.2 Óvodakép.....	26
2.2.1 A mi óvodaképünk:	27
2.3 Pedagóguskép	28
2.3.1. A mi óvodánk pedagógusának személyiségjegyei:	29
2.4. A nevelőmunkát közvetlenül segítők (NOKS) szerepe és képe óvodánkban	30
2.4.1. A mi óvodánk NOKS-személyiségjegyei:	30
2.5 Az óvodai nevelés alapelvei	31
2.5.1 A mi alapelveink	33
2.6 Pedagógiai Programunk küldetésnyilatkozata.....	34
2.6.1. A mi óvodánk célja	34
2.6.2. A mi óvodánk feladata	36
2.7 Pedagógiai hitvallásunk.....	39
3. Az óvodai nevelés feladatai	40
3.1 Az óvodai nevelés általános célja és feladata	40
3.2. Egészséges életmód alakítása, teljes körű egészségfejlesztés	41
3.2.1. Egészséges életmód cél-feladat mátrix	43
3.2.2. Feladataink	46
3.2.3. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén – sikerkritérium	51
3.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	54

3.3.1.	Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés – cél – feladat mátrix	56
3.3.2.	Családias, bizalmat közvetítő légkör.....	58
3.3.3.	Az óvodás gyermek érzelmi vezéreltsége	62
3.3.4.	Erkölcsi tulajdonságok és akarat fejlesztése	65
3.3.5.	Környezeti és kulturális értékek befogadása	69
3.3.6.	Az óvodai dolgozók modellértékű szerepe	71
3.3.7.	A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén – sikerkritérium	74
3.4.	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	75
3.4.1.	Anyanyelvi nevelés	75
3.4.2.	Értelmi fejlesztés – optimális képesség- és készségfejlesztés.....	80
3.4.3.	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés – cél – feladat mátrix.....	87
4	Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	88
4.1	Működési feltételek	88
4.1.1	Személyi feltételek	88
4.1.2.	Tárgyi feltételek	93
4.2.	Az óvodai élet megszervezése	94
4.2.1.	Csoportszerkezet	96
4.2.2.	A napirend	97
4.2.3.	A hetirend	100
4.2.4.	Dokumentumok	102
4.3.	Az óvoda hagyományos ünnepei, programjai	109
4.4.	Az óvoda kapcsolatai.....	111
4.4.1.	A szülő-, a gyermek és a pedagógus együttműködésének formái.....	112
4.4.2.	Óvoda és bölcsőde.....	118
4.4.3.	Egyéb külső kapcsolatok	119
5.	Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	121
5.1.	Játék	121
5.1.1.	Játékfajták.....	122
5.1.2.	A játék hatása, kapcsolatai	123
5.2.	Verselés, mesélés	126
5.3.	Ének, zene, népi játék, tánc	131
5.4.	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	135
5.5.	Mindennapos mozgás	139

5.6.	Külső világ tevékeny megismerése	148
5.7.	Munka jellegű tevékenységek	155
5.8.	A tevékenységben megvalósuló tanulás	159
6.	Az intézmény sajátos feladata.....	162
6.1.	Inkluzív pedagógia – Integráció a sajátosságok megőrzésével a különbségekhez való alkalmazkodással – a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.	162
6.2.	Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése. ..	163
6.2.1.	Különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló	163
6.2.2.	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek az óvodában	172
6.2.3.	Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek az óvodában	175
6.3.	Gyermekvédelem.....	177
6.4.	Az óvodai fejlesztőprogram megszervezése (a hátrányos helyzetű gyermekek bevonásával).....	182
6.5.	A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek	187
7.	Érvényességi rendelkezés	188
8.	Legitimációs záradék	190
9.	Felhasznált irodalom	192
10.	Felhasznált tanulmányok, szakmai ajánlások.....	192
11.	Mellékletek.....	193
1.	Az óvoda egészségvédő programja	193
2.	Mérés, értékelés eljárásrendje.....	193
3.	Tervezés.....	193
4.	„Miénk a Föld” helyi innováció	193
5.	Gyermekközösségi nap – „Kakaskodjunk”	193
6.	Eszközök és felszerelések jegyzéke.....	193

Legitimációs előlap

<p>Készítette az Nkt. 26§ (1) alapján az igazgató a nevelőtestület közreműködésével, aki egyben nyilatkozik, hogy a program megfelel az óvodai nevelés országos alapprogramjának.</p> <hr/> <p style="text-align: center;"><i>igazgató aláírás</i> Ph</p>
<p>Legitimációs eljárás - Az érvényességet igazoló aláírások, melyek igazolják, hogy a dokumentum valóban alkalmazható-e a gyakorlatban, megfelel a jogszabályoknak, és nem ütközik magasabb szintű jogforrásba.</p>
<p>A Pedagógiai Programot az Nkt. 63.§ (1) f pontja alapján a nevelőtestület fogadja el. A nevelőtestület a 8/2025 (VIII. 26.) NT határozatszámom elfogadta. Az elfogadás nevelőtestület értekezlet jegyzőkönyvének iktatószáma: I-334/2025</p> <hr/> <p style="text-align: center;"><i>nevelőtestület nevében</i></p>
<p style="text-align: center;">20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 118. § (3) az óvoda szakmai munkaközössége nevében szakmai véleményt nyilvánított</p> <hr/> <p style="text-align: center;"><i>Szakmai munkaközösség vezető</i></p>
<p>Az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján Gálné Banizs Gabriella, mint az Sásdi ÁMK főigazgatója, nyilatkozom, hogy a pedagógiai program jelenlegi módosítása a fenntartóra többletkötelezettség hárul (Gyermekközösségi nap, helyi innováció megszervezése)</p> <p>A fenntartó jóváhagyását megadta a <i>126/2025(VIII.28.)KTH</i> . határozatszámom</p> <hr/> <p><i>Fenntartó, működtető nevében névaláírás</i>   <i>Nemzetiségi Önkormányzat nevében névaláírás</i></p>
<p style="text-align: center;">20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § (5) A helyi egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével készítette el.</p> <hr/> <p style="text-align: center;"><i>az iskola-egészségügyi szolgálat/védőnő</i></p>
<p>A pedagógiai program módosításának tartalmáról a szülők tájékoztatást kaptak, véleményezési jogkörükkel éltek.</p> <hr/> <p style="text-align: center;"><i>a szülői közösség képviselőjében</i></p>
<p style="text-align: center;">Hatályos: a kihirdetés napjától 2025. szeptember 01. visszavonásig</p>
<p style="text-align: center;">A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: www.sasdiiovi.hu</p>
<p style="text-align: center;">Verziószám: 9</p>
<p style="text-align: center;">Iktatószám: I-333/2025</p>

Jogszabályi környezet

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről - Meghatározza a köznevelési intézmények működésének kereteit, a dokumentumokra vonatkozó kötelezettségeket. (továbbiakban: Nkt.)
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról - Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szól, és egy kulcsfontosságú jogszabály, amely meghatározza a magyarországi óvodai nevelés szakmai alapelveit, céljait és tartalmi kereteit. Ez a rendelet a köznevelési törvény (a 2011. évi CXC. törvény) alapján készült, és kötelező érvényű minden köznevelési intézmény, így minden állami, önkormányzati, egyházi és magánóvoda számára.
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról - A rendelet a köznevelési törvény gyakorlati végrehajtásának szabályait tartalmazza. Részletesen szabályozza az állami és önkormányzati fenntartású intézmények működésének kereteit, az intézményvezetők jogkörét, az alkalmazottak jogviszonyára vonatkozó szabályokat, valamint az intézmények finanszírozását. Kitér többek között az óvodák és iskolák működési rendjére, gazdálkodására, a tanügyi nyilvántartások vezetésére, valamint a fenntartói ellenőrzés rendjére is.
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet - Részletezi az óvodák alapidokumentumaira, működésére, névhasználatára és belső szabályozására vonatkozó követelményeket.
- 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről - a pedagógus-továbbképzés rendszeréről, meghatározza a továbbképzési programok és a beiskolázási terv tartalmát, kötelezettségeit. 2025. január 1-jén lépett hatályba a rendelet, melynek célja a pedagógusok folyamatos szakmai megújulásának biztosítása és a köznevelési intézmények működésének támogatása.
- 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet - A rendelet célja az óvoda és iskola közötti zökkenőmentes átmenet biztosítása, az iskolakezdéshez szükséges képességek célzott fejlesztésével. Az óvodai nevelési programokat úgy módosítják, hogy azok kiemelten támogassák a nagycsoportos gyermekek iskolára való felkészítését, személyiségfejlődését, tanulási motivációját, valamint a nemzeti értékek iránti elköteleződést. Miközben garantálja, hogy minden gyermek képességeinek megfelelő támogatást kapjon, miközben az óvodák nevelési folyamatai továbbra is a gyermekek egyéni fejlődési igényeit tartják szem előtt.
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról - A törvény új alapokra helyezi a pedagógusok foglalkoztatásának rendszerét. Szabályozza a pedagógusok jogállását, besorolását, előmeneteli rendszerét, valamint a bérezésük és teljesítményértékelésük kereteit. A célja egy egységes, teljesítményalapú, ösztönző pedagógus-életpályamodell kialakítása.
- 401/2023. (VIII.30.) Korm. Rend. a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról - A rendelet a 2023. évi LII. törvény - a pedagógusok új életpályájáról szóló - végrehajtási szabályait tartalmazza. Pontosítja a jogszabály alkalmazásának módját, például a minősítési eljárásokat, a teljesítményértékelés menetét, a munkaköri követelményeket és a besorolások részletes szabályait.

- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról - Ez a törvény szabályozza a gyermekek védelméhez kapcsolódó állami és önkormányzati feladatokat, a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátásokat, valamint a gyámügyi rendszert. Célja a gyermekek testi, lelki, erkölcsi fejlődésének elősegítése és védelme.
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról - Ez a törvény biztosítja a fogyatékos emberek emberi méltóságát, jogaik érvényesítését és társadalmi esélyegyenlőségét. Előírja az akadálymentesítés, a hozzáférhetőség és az önálló életvitel támogatásának kötelezettségét.
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról - Ez a törvény tiltja a diszkriminációt bármilyen okból (pl. nem, kor, származás, fogyatékoság), és előírja az egyenlő bánásmód követelményét minden közszolgáltatás, foglalkoztatás és oktatás területén.
- 15/2013. (X.8.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről - Ez a rendelet meghatározza a pedagógiai szakszolgálati intézmények működésének szabályait, mint például a nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, gyógypedagógiai tanácsadás, fejlesztő foglalkozások, korai fejlesztés és gondozás kereteit.
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok
- Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben megjelenhetnek a különböző - köztük az innovatív - pedagógiai törekvések. Az óvoda elkészíti pedagógiai programját, amelynek meg kell felelnie az Alapprogramban foglaltaknak. Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai pedagógiai programok egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy az egyes intézmények szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesüljenek azok az általános szakmai igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.
- Az óvodai pedagógiai program elkészítésekor az Alapprogram mellett figyelembe kell venni
  - a) a Nemzetiség óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda nemzetiségi nevelést végez;
  - b) a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel, melyeket jelenleg az OH honlapján lehet elérni az Irányelvek és alapprogramok címszó alatt.
https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok
  - c) a fenntartó tartalmi rendelkezéseit

1. Bevezető

1.1 Köszöntő

Köszöntöm mindazokat, akik e programot kezükbe veszik, megismerkednek vele, s úgy gondolják, hogy legfőltettebb kincsük, gyermekük nevelését az e program szerint dolgozó óvodapedagógusokra bízják.

Óvodánk a város szívében, családi, meleg légkörben biztosítja a 3–7 éves gyermekek nevelését és fejlesztését. Hisszük, hogy az óvodáskor a személyiségfejlődés egyik legmeghatározóbb szakasza, amelyben a játék és mozgás a legfontosabb eszköz a tanulásra és a fejlődésre.

Programunk a 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelettel kiadott Óvodai nevelés országos alapprogramjára épül, figyelembe véve a 137/2018. (VII.25.) és 77/2025. (IV.15.) Korm. rendelet előírásait.

Ez azt jelenti, hogy pedagógiai munkánk során kiemelt figyelmet fordítunk:

- a nemzeti identitás, hazaszeretet és a keresztény kulturális értékek ápolására,
- a népmesék, mondókák, hagyományőrző tevékenységek mindennapos jelenlétére,
- a mindennapos mozgás lehetőségének biztosítására,
- a nagycsoportos gyermekek napi 45 perces iskola-előkészítő tevékenységére, differenciáltan, szükség esetén homogén csoportban,
- az egyenlő hozzáférés és inkluzív nevelés biztosítására, a hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek esélyteremtésére.

Az óvodai nevelés számunkra nem csupán feladat, hanem hivatás: célunk, hogy minden gyermek szeretetteljes, biztonságos és inspiráló környezetben bontakoztathassa ki képességeit, hogy magabiztosan, érdeklődően és nyitottan léphessen tovább az iskolába.

Köszönöm munkatársaim aktív részvételét a program elkészítésében és átdolgozásában, hiszem, hogy mindnyájunk számára igen fontos lépés ez.

Munkánk során figyelemmel kísértük az óvodai nevelés változásait, és a továbbképzéseken elhangzott új ismeretek, a korszerű szemlélet arra ösztönöztek bennünket, hogy nevelő munkánkat megújítsuk, melynek központi gondolata a gyermekek egyéni képességeinek figyelembevétele és az erre épülő harmonikus fejlesztés volt.

Programunk saját pedagógiai program, melyet a nevelőtestület az óvodavezetővel közösen 1998-ban dolgozott ki az Óvodai nevelés országos alapprogram útmutatása szerint. Azóta a program többször is módosításra került a törvényi változások figyelembevételével. (2004, 2010, 2013, 2015, **2018 – nemzeti identitás, hazaszeretet, keresztény kulturális értékek kiemelése; népmesék, mondókák beépítése**, 2021, 2024, **2025 – napi 45 perces iskola-előkészítő kötelezettség, homogén nagycsoport lehetősége, mindennapos mozgás biztosítása**) A program jelen változata a **2025-ben hatályba lépett alapprogrami módosítások figyelembevételével készült, különös tekintettel az óvoda-iskola átmenet megerősítésére és a gyermekek egyéni fejlődési útjának támogatására.**

A módosítás célja:

- 1) Az óvoda és az iskola közötti átmenet zökkenőmentes biztosítása
- 2) Az óvodai nevelési programok keretében megerősítse az iskolai életre való felkészülést szolgáló tevékenységeket és szervezési kérdéseket
- 3) Az óvodai nevelés országos alapprogramjának módosításával biztosítja a gyermekek sikeres iskolai előrehaladásához szükséges képességek, készségek célzott óvodapedagógiai fejlesztését, a minőségi és megfelelő pedagógiai, módszertani tartalom megjelenítését, a nagycsoportos korosztályú gyermekek személyiségfejlődésének segítségét, a tanulás, ismeretszerzés iránti motiváció és a hazája, nemzete értékei iránt való elköteleződés kialakítását.

„Még senki sem fedezte fel, hogy milyen mély együttérzés, kedvesség és nagylelkűség rejtőzik egy gyerek lelkében. A helyes nevelés legfőbb feladata, hogy feltárja e kincseket.”

Emma Goldman

1.2. Pedagógiai Program

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok, valamint a gyermeket megillető jogok biztosítása érdekében, a Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

„A 2025-ben módosított alapprogram kiemelt célja, hogy az óvodai nevelés még hatékonyabban támogassa a gyermekek iskolai életre való felkészítését. Ennek érdekében hangsúlyosabbá vált a nagycsoportos korosztály célzott fejlesztése, a tanulás iránti motiváció erősítése, valamint a hazaszeretet és nemzeti értékek iránti elköteleződés kialakítása.”

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból indultunk ki, hogy az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok és alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia, az egyenlő hozzáférés biztosításával.

- A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – különös védelem és szeretetteljes gondoskodás illeti meg; nevelésében figyelembe vesszük a 2018-as módosításban rögzített nemzeti és kulturális értékek közvetítését, valamint a 2025-ös módosításban előírt iskola-előkészítő foglalkozások szervezését.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be. A 2025-ben módosított alapprogram kiemelt célja, hogy az óvodai nevelés még hatékonyabban támogassa a gyermekek iskolai életre való felkészítését. Ennek érdekében hangsúlyosabbá vált a nagycsoportos korosztály célzott fejlesztése, a tanulás iránti motiváció erősítése, valamint a hazaszeretet és nemzeti értékek iránti elköteleződés kialakítása.
- Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

- Az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.

Óvodánk helyi pedagógiai programjának megalkotásakor legfontosabb feladatunknak tekintettük, hogy elgondolkodjunk azon, milyen gyermekeket szeretnénk nevelni, és ennek érdekében mit tudunk nyújtani a hozzánk járó gyermekeknek, és általuk az óvodánkat igénybe vevő szülőknek.

Mi az, amit szeretnénk?

- Szeretnénk olyan gyermekeket nevelni, akik szívesen, örömmel járnak óvodába. Derűsek, kiegyensúlyozottak, közvetlenek, szeretettel fordulnak társaik és a felnőttek felé.
- Szeretnénk, ha nyitottak, érdeklődőek lennének, ha megőriznék természetes kíváncsiságukat, őszinteségüket, ha örömmel vennének részt minden óvodai tevékenységben.
- Szeretnénk, ha kibontakozna önállóságuk, alkalmazkodó- és együttműködő képességük, ha óvodáskor végére birtokába lennének olyan emberi tulajdonságoknak, egyéni képességeknek és ismereteknek, amelyek segítik az iskolai élethez való alkalmazkodást, a különböző élethelyzetekben való eligazodást, a másság elfogadását.

Programunk épít:

- a hazai tradicionális nevelési értékekre (Óvodai Nevelés Programja, Alapprogram),
- a módosított Alapprogramra,
- meglévő helyi programunkra,
- illetve a kompetencia-alapú programcsomag azon elemeire, amellyel a nevelőtestület azonosulni tud, és a helyi viszonyoknak megfelelően teljesíteni tudja az óvodai nevelés célját, feladatát.

1.3. Pedagógiai programunk célja, feladata

Egyéni fejlődés, fejlesztés kimutatása

Célunk: Az óvodánkba járó gyermekek egyéni fejlődésében a bemeneti méréstől (óvodába lépés) a kimeneti mérésig (iskolába lépés előtti utolsó mérés), a gyermek egyéni képességeinek fejlődésében pozitív irányú elmozdulás mutatkozzék. Az óvodapedagógusok kövessenek el mindent annak érdekében, hogy minden gyermek – önmagához és képességeihez mérten – a lehető legnagyobb fejlődési utat járja be.

A fejlődési nyomon követés során kiemelt figyelmet fordítunk a 2025-től előírt napi 45 perces iskola-előkészítő tevékenység eredményeire, annak hatására a gyermekek iskolai beilleszkedésére.

A mérési eredmények tükrében készüljön egyéni fejlesztési terv, szakmai tudásuk legjavát adva ennek segítségével legyen a fejlődés minél eredményesebb.

Feladataink:

- **Az oviKRÉTA mérőeszközének olyan szintű tudatos használata, mely reális képet ad a gyerekek fejlettségéről.**
- A személyiség működését és fejlődését az úgynevezett alapmotívumok, alapkészségek, alapképességek és alapismeretek teszik lehetővé.
- Ennek megismerése nélkül nem áll módunkban egyénre, egyéni szükségletekre épülő fejlesztést végezni.
- Az adatlap (személyiség lapok) kitöltése, vizsgálati eredmények kiértékelése után elkészíthető a fejlődési mutató.
- A fejlesztési terv fogja az útmutatást adni, a területeket és a feladatokat kijelölni az óvodapedagógusoknak.
- Az egyéni fejlődési napló végigkíséri óvodás éveik alatt a gyerekeket.
- Az iskolaérettség megállapításánál fontos adalék lesz ez a dokumentum, mert óvodáskor végén a kontroll vizsgálat elemzése a gyerekek által bejárt fejlődési utat fogja megmutatni.

Partneri elégedettség, a pedagógiai program beválása

Célunk: Intézményünk minden partnere elégedettséget mutasson az óvodában folyó szakmai, közösségi és társadalmi feladatvállalásokkal kapcsolatosan.

Feladataink:

- Olyan óvodai légkör megteremtése, mely alkalmas arra, hogy az ott dolgozó alkalmazottak, a gyerekek, a szülők és minden látogató pozitív élményekkel távozzon.
- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása az egyéni adottságok és lehetőségek figyelembevételével.
- **A 2018-as módosítás értelmében külön figyelmet fordítunk a nemzeti identitás, hazaszeretet és keresztény kulturális értékek közvetítésére, a hagyományápolásra és a közösségi élmények erősítésére.**

Magas színvonalú szakmai munka

Célunk: Az intézményben dolgozó alkalmazottak legyenek elhivatottak, törekedjenek a minél magasabb színvonalú szakmai munkára, és érezzék a folyamatos önképzés szükségességét.

Feladataink:

- Az óvodai élet tevékenységformáit (játék, verselés, mesélés, ének, zene, **népi** játék, tánc, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, **mindennapos** mozgás, a külső világ tevékeny megismerése, munka jellegű tevékenységek, tevékenységekben megvalósuló tanulás) magas színvonalon, a Pedagógiai Program szellemében végezzék.
- **A 2025-ös előírásnak megfelelően a nagycsoportosok napi 45 perces iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységét differenciáltan, a gyermekek fejlettségéhez igazítva tervezzük meg.**
- Az óvodáskorú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlesztését tudatos tervező munka mellett, megfelelő szervezéssel és tudatos irányítással végezzék a mindennapok során.
- A tevékenységek minden esetben igazodjanak a gyerekek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségi szintjükhöz, képességeikhez, készségeikhez.
- A tevékenységek legyenek minden esetben változatosak, gyermekközpontúak és tevékenységbe ágyazottak, melyek teret engednek az egyéni megtapasztalásnak.
- Minden körülmények közötti egyenlő hozzáférés biztosítása a gyerekek számára.
- Egyéni adottságokhoz alkalmazkodó, méltányos bánásmód, **egyenlő hozzáférés biztosítása minden gyermek számára**, egyénre szabott differenciált fejlesztés biztosítása (SNI, BTMN, tehetség gondozás).
- A nevelőtestület tagjai között működjön egymás szakmai segítése, team munkavégzés és a belső tudásátadás folyamata.

Hátrányos (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek hátránykompenzálása

Célunk: Egyéni fejlesztés, a hátrányok csökkentése, a szülők bevonása az intézmény életébe, szülői szerepükben való megerősítés, pozitív példák bemutatása, életmódjuk folyamatos segítése. Az óvoda és a családok kapcsolatának, együttműködésének folyamatos fejlesztése. A városban és az intézmény felvevő körzetében nagyon sok a hivatásos nevelőszülő, melynek következménye, hogy intézményünkben magas százalékban vannak jelen állami gondoskodásban élő gyerekek. Mindennapi munkánk során arra törekszünk, hogy a tartósan, vagy átmenetileg hozzánk került kiskorúak olyan környezetben fejlődhessenek, mely hozzájárulhat biztonságérzetük kialakulásához és annak hosszabb távú fenntartásához.

Feladataink:

- Szociokulturális hátrányok kompenzálása, differenciált fejlesztés.
- Egyéni fejlesztési terv, méltányos nevelés.
- Gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetése.
- Partneri kapcsolat fenntartása a szülőkkel, nevelőszülőkkel, gyermekvédelmi gyámokkal. A családokkal, szülőkkel való rendszeres, személyes találkozások szervezése, a gyermek fejlődési folyamatának, a fejlesztés gyakorlati lehetőségeinek megbeszélése, szülői tájékoztatások, esetmegbeszélések, előadások megszervezése. A problémák nevének nevezése, építő, segítő korrekciók kialakítása.
- A nevelőszülőkkel és a gyermekvédelmi gyámmal történő folyamatos kapcsolattartás, a gyermekek intézménybe érkezésétől fenntartott együttműködő kapcsolat kialakítása és ápolása. Az óvodával kapcsolatos teendők és kötelezettségek folyamatos egyeztetése, megbeszélése, nyomon követése. Az esetleges problémák megvilágítása, lehetséges megoldásainak megkeresése, közös megoldása.
- **Kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy a mindennapos mozgás és az iskola-előkészítő foglalkozások a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását is szolgálják.**

Tehetségcsírák felfedezése

Célunk: A tehetségígéretes gyermekek felismerése, fejlesztése, életútjuk nyomon követése.

Feladataink:

- Tehetségígéretes gyermekek azonosítása.
- Sokféle tevékenység és élményszerző program biztosítása.

- Szülők bevonása, támogatása.
- A tehetséggondozás részeként beépítjük a hagyományőrző és nemzeti kulturális tevékenységeket (néptánc, népdal, kézművesség), valamint a kreativitást és problémamegoldó gondolkodást fejlesztő iskola-előkészítő feladatokat.

Óvoda–iskola átmenet támogatása

Célunk:

A nagycsoportos gyermekek iskolai életre való felkészítésének tudatos, tervszerű támogatása. Az iskolakezdéshez szükséges alapképességek és kompetenciák megalapozása (pl. figyelem, feladattudat, önállóság, együttműködés).

A gyermekek szorongásmentes, pozitív élményeken alapuló átvezetése az óvodából az iskolába.

A szülők tájékoztatása és bevonása az átmenet folyamatába.

Feladataink:

- Célzott tevékenységek szervezése a nagycsoportosok számára (pl. iskolás szerepjátékok, feladathelyzetek, látogatás az iskolában).
- A nagycsoportos korú gyermekek számára kialakított fejlesztő helyiség berendezése, felszerelése. Olyan új környezet kialakítása, amely motiváló, biztonságos és nyugodt a gyermekek számára, ahol a készségek, képességek célzott fejlesztése játékos, élményszerű módon valósulhat meg. A tevékenységek gördülékeny megvalósulásához, a megfelelő, rugalmas időbeosztás kialakítása az érintett csoportok között.
- Együttműködés kialakítása a helyi általános iskolával (közös programok, pedagógus találkozók).
- A gyermekek egyéni fejlődési útjának dokumentálása, különös tekintettel az iskolai alkalmasság szempontjaira.
- A szülők rendszeres tájékoztatása az iskolakezdéshez szükséges készségekről, elvárásokról.
- Az iskolai életre való felkészítést támogató eszközök, játékok, módszerek alkalmazása.

Továbbképzések – szakmai fejlődés

Célunk:

Az óvodapedagógusok szakmai tudásának folyamatos fejlesztése az óvoda–iskola átmenet támogatására.

A 2025-ös alapprogrami módosításokban megfogalmazott új nevelési elvek és módszerek beépítése a mindennapi gyakorlatba.

A pedagógusok felkészítése a gyermekek egyéni szükségleteinek még hatékonyabb felismerésére és támogatására.

Feladataink:

- Részvétel az óvoda–iskola átmenetet támogató továbbképzéseken (pl. tanulásra való felkészítés, iskolai kompetenciák fejlesztése).
- A megszerzett ismeretek beépítése a helyi pedagógiai programba és a csoportok mindennapi életébe.
- Belső tudásmegosztás, hospitálások, team-munka ösztönzése az új módszerek gyakorlati alkalmazására.
- A továbbképzési terv aktualizálása a 2025-ös alapprogrami elvárások alapján.
- A pedagógusok önreflexiójának és szakmai fejlődési útjának dokumentálása.

1.4. Bemutakozás

1.4.1. Óvodánk

Sásdon az első óvoda 1904 tavaszán nyílt meg, mai helyére 1949-ben költözött. 2009. július 1-jéig szervezetileg és szakmailag önálló óvodaként működöttünk. 2009. július 1-jétől a Sásdi Általános Művelődési Központ szakmailag önálló intézményegységeként ellátjuk Sásd, és a környező 7 település (Baranyaszentgyörgy, Felsőegerszeg, Meződ, Oroszló, Palé, Varga és Váznok községek) gyerekeinek óvodai nevelését. Az óvodából kikerülő tanköteles korú gyermekeket az ÁMK keretein belül működő helyi általános iskola fogadja. A gyermeklétszám változásával párhuzamosan nőtt az óvodapedagógusok, a gyermekcsoportok száma is. A kezdeti 1 csoportból 1968-ban 3, 1977-ben 6, majd 1981-ben 7 csoport lett. 1991–96-ig ismét 6, majd az 1998–99-es nevelési évet kivéve (amikor a magas gyermeklétszám miatt indokoltá vált a 6. csoport átmeneti működtetése) 5 csoportos óvodaként működöttünk, egészen a 2006/2007. nevelési év végéig.

2010. július 1-jétől óvodánkhoz szakmailag önálló 1 csoportos bölcsőde csatlakozik, amely 2010 szeptemberétől fogadja a gyermekeket. Új nevünk Sásdi Általános Művelődési Központ Óvodája és Bölcsődéje.

A 2012/2013-as nevelési évben 4 vegyes összetételű csoportunk volt, amelyek a Napocska, Teddy, Hétszínvirág és Micimackó csoport nevet viselik.

2013 januárjában szervezeti változás történt intézményünk szerkezetében és fenntartásában. Az új fenntartónk Sásd Város Önkormányzata. Maradtunk a Sásdi ÁMK része.

A 2013/2014-es nevelési évet 5 vegyes összetételű csoporttal indítottuk. A csoportbővítés lehetősége a DDOP-3.1.2-12-0006 Óvoda felújítás pályázat kapcsán valósult meg.

A pályázatok folyamatos kísérése mellett célunk a szakmai munkánk színvonalának növelése, infrastruktúránk fejlesztése. Jelentősebb pályázataink:

- EFOP-3.9.2-16-2017-00044 Humán kapacitások fejlesztése a Hegyháti-járásban
- EFOP-3.1.5-16-2016-00001 A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása projekt

A Magyar Falu Program támogatását felhasználva a sásdi óvoda udvarába korszerű kültéri játszóeszközöket telepíthettünk. A pályázati forrásból vásárolt játékok elengedhetetlenek a kisgyermekkorú nevelés hatékony fejlesztése szempontjából. Ez a fejlesztés különösen támogatja a 2025-től kötelezően biztosítandó mindennapos mozgás változatos, biztonságos megvalósítását az udvari környezetben.

A 2022/2023-as nevelési év sok szervezeti és megvalósulási változást hozott az intézményegység életébe. Megváltozott az intézményegység neve: az új nevünk Sásdi ÁMK Meserét Óvodája és Bölcsődéje. Ebben a nevelési évben az új bölcsődei beruházás befejeződött, így a 2022/2023 nevelési/gondozási évet már az új létesítményben kezdhetik a bölcsődés korú gyermekek. Az új létesítmény minden szempontból megfelel a szakmai és hatósági előírásoknak. Ez nagyrészt köszönhető a fenntartó hozzáállásának, támogatásának. A pályázati forrás a megemelkedett építési alapanyagok költsége miatt nem fedezte a kivitelezés teljes költségét. Saját forrásból készült el az intézmény körülvevő kerítés, a játszótér telepítése, a berendezés és az esztétikai kiegészítők nagy része.

Bölcsődénk Sásd város szívében található az Óvoda épületével egy udvarban, külön ingatlanon. A bölcsödéhez tágas udvar tartozik, ahol homokozó, hinták, fedett terasz található, változatos udvari játékokkal, amelyek mind a gyermekek igényeihez vannak igazítva.

A bölcsőde az óvoda mellett épült, külön bejárattal és leválasztott udvarrészsel. Mind az épület, mind az udvar kialakításánál kiemelten hangsúlyt kapott a gyermekközpontú, biztonságos, vidám környezet kialakítása. A fejlesztések során kiemelten figyelembe vettük a 2018-as módosításban rögzített nemzeti és kulturális értékek beépítésének lehetőségét a tárgyi környezetbe (pl. népi motívumok, hagyományőrző játékok).

A közös intézményben a bölcsőde szakmailag önálló, az intézményben folyó szakmai munkáért külön szakmai, vezetői feladatokkal megbízott kisgyermeknevelő felel.

Két tágas csoportszobában a fa bútorok, a színes és változatos játékeszközök otthonosságot és melegséget sugároznak. A folyamatos napirend segítségével szervezzük a különböző korú és fejlettségi szintű gyermekek életét a csoportokban, hogy minden kicsi egyéni igényét ki tudjuk elégíteni.

2024 januárjától ismét változott intézményünk neve: Sásdi Általános Művelődési Központ és Konyhák Meserét Óvodája és Bölcsődéje lett az új nevünk.

Intézményünk pedagógiai programját a 2025-ben módosított országos alapprogram alapján felülvizsgáltuk és aktualizáltuk, figyelembe véve a gyermekek egyéni fejlődési útját, az óvoda-iskola átmenet támogatását, valamint a nemzeti értékek közvetítését.

A fenntartó települések társadalmi-gazdasági helyzetének hatásai:

Sásd város földrajzi fekvése kedvező, ellátottsága az elmúlt években fejlődött, a lakosság létszáma mégis csökkenő tendenciát mutat. Ennek oka egyrészt a csökkenő születésszám, másrészt a gazdasági változások. A térség hátrányos helyzetű, kevés a munkahely, magas a munkanélküliek aránya.

Az önkormányzatok feszített költségvetéssel dolgoznak, a lakosság megélhetését a mezőgazdaság nyújtotta lehetőségek, a közmunka és a szociális támogatások felhasználásával próbálják biztosítani. A települések társadalmi nehézségei hatással vannak a családokra is.

Gyakori tapasztalat, hogy a megélhetési gondok vagy az anyagi jólét hajszolása miatt háttérbe szorul a gyermeknevelés. Szaporodik azon családok száma, ahol egyre kevesebb idő és figyelem jut a gyermekek nevelésére – a szülők elvárják, hogy a gyermeknevelés gondjait, az esetleges hiányosságok pótlását átvállalja az óvoda.

Megdöbbenően nőtt a hátrányos helyzetű, a beilleszkedési- és magatartási zavarokkal küzdő, valamint a nevelőszülőknél elhelyezett gyermekek száma. Ez fokozott feladatot ró

intézményünkre a hátránykompenzáció, az egyéni fejlesztés és a 2025-től kötelező mindennapos mozgás- és iskola-előkészítő programok szervezése terén.

A szülői igényeknek megfelelően óvodánk egy csoportjában magyar–német kétnyelvű nevelés folyik. Mivel a gyermekek óvodába kerüléskor nem hozzák magukkal a német nyelv tudását, az óvoda a nemzetiségi nyelvi nevelés keretében az ún. másodnyelv elsajátítás feladatait kívánja megvalósítani: szeretnénk megalapozni a gyermekekben a nemzetiségi nyelv és kultúra iránti nyitottságot és érzékenységet.

1.5. Jövőképünk

„Keresem minden gyerek saját titkát és azt kérdezem: Hogyan segíthetnék abban, hogy önmaga lehessen.” (Janus Korczak)

A folyamatosan változó, rohanó világunkban egyre nagyobb a szülők és az óvodapedagógusok felelőssége, hogy megóvják, megőrizték a gyermekkor nyugalmát, tisztaságát. A fejlődés, változás ugyanakkor megkívánja, hogy felvértezzük a gyermekeket mindazzal a tapasztalattal, amellyel eligazodhatnak a világban. A társadalmi folyamatok hatására változnak a mai gyermekek szükségletei, az egyén boldogulásához szükséges személyiségjegyek hangsúlyai.

E változások a pedagógiai munkánkban is hangsúlyeltolódásokat hoztak. Pedagógiai munkánk hangsúlyai a gyermekek egyéni különbségei, eltérései, a családi nevelést kiegészítő sajátos szocializáció, az egyedi tevékenységközpontú rendszer, a szülők óvodai életbe való bevonása és a szociális, fejlesztő–segítő munka köré rendeződnek. A gyermekek életmódbeli különbözőségeiből adódóan nagyobb hangsúlyt kap:

- a méltányos nevelés,
- a mozgásfejlesztés,
- az egészséges életmód szokásainak kialakítása,
- egészségfejlesztő program működtetése.

A 2025-ös módosításokkal összhangban jövőképünk része, hogy minden nagycsoportos gyermek számára biztosítjuk a napi 45 perces iskola-előkészítő tevékenységet, amely játékos, élményalapú formában segíti az iskolai közösségbe való zökkenőmentes beilleszkedést.

A játékban tanulás koncepciójának érvényesítése megkívánja a szabad játék védelmét. A sokszínű kultúra és a multikulturális érték beépül a tevékenység tartalmakba. **Célunk, hogy a**

nemzeti és keresztény kulturális értékek, valamint a hagyományőrző tevékenységek a mindennapi élet természetes részévé váljanak, erősítve a gyermekek identitását és közösségi kötődését.

A programunk lehetővé teszi a gyermekek változó, eltérő szükségleteinek figyelembevételét, a hátránycsökkentő támogatást, a hiányzó szokások kialakítását, a három–hét éves gyermekek vegyes csoportokban történő nevelését, az eltérő családi értékek és kultúrák tolerálását, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és családok fokozottabb mentális, érzelmi, és szociális támogatását.

Szeretnénk, ha óvodánk a megértés, az egymás iránti türelem, elfogadás, szeretet, biztonságot és vidámságot adó béke szigete lenne, ahol a gyermekek napjuk nagy részét örömmel, boldogan, önfeledt játékkal tölthetnék, kreatív, jókedvű, szakmailag kiváló, mindig megújulni képes óvodapedagógusok irányításával.

2. Gyermekkép, óvodakép

Gyermekkép

- Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
- A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is – együttesen határozzák meg. E tényezők hatásainak következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön, és meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Óvodakép

1. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
2. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere, személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete

biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

3. Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
4. Az óvodai nevelésben alapelv, hogy
  - a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi,
  - a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását,
  - az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
5. Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és értelmi képességek egyéni és életkorspecifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.
6. A felekezeti, illetve egyházi óvodai nevelésben szükséges, hogy az intézmény teljes szellemisége biztosítsa a hit megélésének lehetőségét a nevelési és tanulási folyamatokban.
7. A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, a nemzeti identitás erősítését, a nemzetiségi hagyományok átörökítését, a nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
8. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

2.1 Gyermekkép

A 3–7 éves gyermek elsődleges tevékenysége a játék, melyen keresztül szeretetteljes, családi légkörben, egyéni adottságainak megfelelően fejlődik, így képessé válik az őt körülvevő világ tevékeny megismerésére és abban való eligazodásra. A 3–7 éves életkori szakasz a gyermek fejlődésében, személyisége alakulásában az egész életére meghatározó, megismételhetetlen lehetőségeket rejt.

Az óvodás gyermek gyorsan és intenzíven fejlődő személyiség, fejlődését meghatározzák a veleszületett genetikai adottságok, az érés törvényszerűségei, valamint a környezeti hatások. Az óvodás gyermeknek életkori sajátosságai és egyéni igényei alapján testi és lelki szükségletei vannak. Testi szükségletei a gondozás, a táplálkozás, a tisztálkodás, az öltözködés, a mozgás, a pihenés. Lelki szükségletei a szeretet, az érzelmi biztonság, a türelem, a megértés, az elfogadás, a tisztelet.

Jellemzője a sokirányú érdeklődés a környező világ megismerésére. Nagy mozgásigénye kielégítése során fejlődik érzékelése, észlelése, akarati tulajdonsága, szociális képessége. Alapvető tevékenysége a játék, mely sokoldalú tapasztalást biztosít számára, csiszolódik anyanyelvi kultúrája. A gyermekek fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán jelentkező és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen befolyásolják.

2.1.1. A mi gyermekképünk:

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú: el- és befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk. Óvodánk nem ad helyet az előítéletes megnyilvánulásoknak sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

Biztosítjuk:

- az egyenlő hozzáférést;
- az emberi jogok gyakorlását;
- kultúra és hagyományápolást;
- a nemek társadalmi egyenlőségének elvét;
- az esélyegyenlőséget, méltányos, befogadó nevelést;
- gyermekek inkluzív, integrált nevelését;
- **a nemzeti és keresztény kulturális értékek megismerését, a hazaszeretetre nevelést, a közösségi identitás erősítését;**

- **a fenntarthatóságra nevelést, a környezettudatos magatartás kialakítását már óvodáskortól.**

Célunk:

Gyermekeink szívesen járjanak óvodába, jól érezzék magukat a gyermekközösségben. Tiszteljék szüleiket, az óvodapedagógusokat, dajkákat, bizalommal forduljanak hozzájuk. Bátran, egészséges önbizalommal, jól kommunikáljanak, érzelmeiket képesek legyenek verbális és nonverbális módon is kifejezni, érdeklődőek legyenek a környezetük iránt, sok-sok tapasztalattal felvértezve. Ügyesen mozogjanak, szeressék a természetet, ismerjék hagyományainkat, a jeles napokat, a különböző művészeti tevékenységeket.

Fejlett digitális kompetenciával rendelkezzenek az életkoruknak megfelelő szinten, biztonságosan és tudatosan használják a technológiai eszközöket a tanulást és fejlődést segítő módon.

Magatartás- és viselkedéskultúrájuk koruknak megfelelően legyen fejlett. Sajátos nevelési igényű gyermekeket is teljes értékűnek fogadunk el, hiszünk fejleszhetőségükben.

2.2 Óvodakép

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig. Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Az óvoda közvetetten segíti az óvoda–iskola közötti átmenetet, az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának alakulását.

Az óvodai nevelés célja az, hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a különleges nevelést igénylő gyermekek ellátását is). Az egyéni bánásmód elvét alkalmazva csökkentjük a meglévő hátrányokat, nem adunk helyet semmiféle előítéletnek. Feladatunk az, hogy minden gyermek számára egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést biztosítsunk.

Óvodánk az Alapító Okiratában és az országos óvodai alapprogramban meghatározott alapvető óvodai funkciók ellátását valósítja meg, melyek a következők:

- óvó, védő,
- szociális,
- nevelő és személyiségfejlesztő funkciók.

Az alapprogram 2025-ös módosítása alapján új hangsúlyt kap a gyermekek nemzeti és keresztény kultúrához, a hazaszeretetre, a hagyományőrzésre nevelés, valamint az erkölcsi értékek közvetítése. A nemzeti ünnepek, hagyományok, és jeles napok megélése tudatosan épül be a mindennapi nevelési gyakorlatba.

Az iskolaérettség előkészítése céljából minden nagycsoportos gyermek számára biztosítjuk a napi 45 perces iskola-előkészítő foglalkozás lehetőségét, amely játékos, élményalapú, fejlesztő tevékenységek formájában történik.

Az alapprogram kiemeli továbbá a mindennapos mozgás szerepét – ennek megfelelően óvodánk minden csoportjában biztosított a napi célirányos, szervezett mozgás, amelyet kiegészít a szabad levegőn töltött idő és a spontán mozgásos tevékenységek.

2.2.1 A mi óvodaképünk:

Óvodánk esztétikus, melegséget sugárzó, biztonságos környezetével, szeretetteljes, mindenkit maximálisan elfogadó, családi, bizalmat árasztó légkörével, elsősorban a játék és a mozgás sajátos eszközeivel készíti fel a gyermekeket az életre. Udvarunk 5800 m², zöld területe kellemes színtere a szabadtéri mozgásnak és játéknak. Számos mozgásfejlesztő játék teszi vonzóvá a szabadjátékot az udvaron. Pályázatok és egyéb források feltárásával az elkövetkezendő időszak céljai között szerepel játszóudvarunk további fejlesztése, biztosítva ezzel a még tartalmasabb, szabadtéri nagymozgás és játék megfelelő feltételeit.

A csoportszobák esztétikusak, egyediek, tükrözik az ott dolgozók egyéniségét. A gyermekek számára nyugalmat, otthonosságot sugároznak. Természetes anyagokat felhasználva rendeztük be csoportszobáinkat, ahol minden játéktevékenységnek külön kialakított helye van.

A gyermekek és szülők kívánságát és elégedettségét mérlegelve, a gyermekek érdekeit figyelembe véve alakítjuk életünket, melyhez az itt dolgozók hivatásszeretete, a gyermekek és szülők tisztelete, egymás értékeinek megbecsülése párosul.

Ennek érdekében kitűzött feladataink:

- lehetőségeinkhez mértén biztosítjuk a gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit;
- segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségvonások fejlődését;
- támogatjuk a környezettudatos magatartás kialakulását;
- valljuk, hogy a gyermeki személyiséget bizalom övezi;
- gondoskodunk a sokszínű tevékenységekről, a játékról;
- szükség szerint biztosítjuk a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét;
- a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelése során törekszünk az önazonosság megőrzésére, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségének megteremtésére;
- elősegítjük a nemzeti azonosságtudat kialakulását, a nemzeti jelképek és hagyományok megismerését, tiszteletét; továbbá megteremtjük a keresztény kulturális értékekkel való ismerkedés lehetőségét;
- mozgásos tevékenységek rendszeres szervezésével hozzájárulunk az egészséges életmód kialakításához és a gyermekek fizikai állóképességének erősítéséhez;
- tudatosan támogatjuk az óvoda–iskola átmenetet: elősegítjük a gyermekek iskolai életmódra való felkészítését, különös tekintettel az önállóság, szabálytudat, feladattartás és kommunikációs képességek fejlesztésére.

2.3 Pedagóguskép

Pedagógusaink személyisége és munkája alapvetően meghatározza az óvoda légkörét, a gyermekek közérzetét, fejlődési lehetőségeit. Nevelőtestületünk tagjai hivatásukat elhivatottan, a gyermekek iránti szeretettel, tisztelettel végzik. Olyan óvodapedagógusra van szükség, aki érti és érzi a gyermeket, elfogadó, nyitott, derűs személyisége példát ad a gyermekek és a családok számára is.

A 2025. évi alapprogram elvárásaival összhangban, óvodapedagógusaink:

- gyermekközpontú, együttérző és türelmes szemléletet képviselnek, a gyermeki jogokat és egyéni fejlődési ütemet messzemenően figyelembe veszik;
- a bátorító nevelés elveit alkalmazzák, minden gyermekben meglátják az értéket és a fejlődés lehetőségét;

- játékban tanulásban hisznek, komplex, cselekvéses tapasztalás által segítik az ismeretszerzést és az iskolai életre való felkészítést;
- differenciált nevelést valósítanak meg, támogatva a sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű és a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is;
- az együttnevelés hívei, ahol a befogadás, az esélyteremtés és az értékalapú nevelés mindennapos gyakorlat;
- folyamatosan megújuló szakmai tudással rendelkeznek, nyitottak a pedagógiai innovációkra, reflektívek saját munkájukra;
- partnerként kezelik a szülőket, tiszteletteljes, őszinte, együttműködésre épülő kapcsolatot alakítanak ki a családokkal;
- érzelmi biztonságot nyújtanak, jelenlétükben a gyermek biztonságban érzi magát, meg meri élni saját egyéniségét;
- nevelőtestületként együttműködve, közös pedagógiai értékeket képviselve, egymást segítve dolgoznak céljaik eléréséért.

Pedagógusaink példát mutatnak kommunikációban, viselkedésben, konfliktuskezelésben, és kiemelten figyelnek a magyar nyelv igényes, modellértékű használatára.

2.3.1. A mi óvodánk pedagógusának személyiségjegyei:

- Gyermekszerető és elfogadó: Minden gyermekben meglátja az értéket. Szeretetteljes, elfogadó jelenlétével támogatja a gyermeki fejlődést, önbizalmat ad, bátorít.
- Derűs, kiegyensúlyozott személyiség: Pozitív, nyugodt légkört teremt maga körül, stabil érzelmi biztonságot nyújt.
- Érzelmileg intelligens, empatikus: Érzékenyen reagál a gyermekek érzelmeire, képes azokat felismerni, értelmezni, és megfelelően kezelni. Megértéssel, türelemmel fordul minden gyermek felé.
- Hiteles és következetes: Viselkedésében, kommunikációjában és elvárásaiban önazonos, következetes. A gyermekek biztonságérzetét növeli kiszámítható jelenlétével.
- Tiszteli a gyermeket és a családot: Partnerként tekint a szülőkre, megbecsüli a családi nevelés értékeit, nyitott az együttműködésre.
- Rugalmas, reflektív: Képes alkalmazkodni a különböző helyzetekhez, újraértékelni saját munkáját, fejlődő szemlélettel áll a változásokhoz.
- Értékalapú gondolkodású: Nevelésében meghatározó szerepet kapnak az erkölcsi értékek: őszinteség, tisztelet, együttműködés, felelősségvállalás, hazaszeretet.

- Szakmailag igényes, tudatos: Ismeri és alkalmazza a korszerű pedagógiai módszereket (játékba ágyazott tanulás, kompetenciaalapú fejlesztés, differenciálás, megfigyelés-alapú dokumentálás stb.), és törekszik önképzésre, fejlődésre.
- Jó kommunikátor: Igényes a beszédére, tudatosan használja az anyanyelvet, jól fejezi ki magát szóban és írásban, empátikusan kommunikál a gyermekekkel és a felnőttekkel egyaránt.
- Kreatív és kezdeményező: Új ötleteket mer és tud bevinni az óvodai életbe, élménygazdag, sokszínű tevékenységeket kínál, inspirál.
- Fejlesztő attitűddel rendelkezik: Hisz a fejlődés lehetőségében minden gyermeknél. A hibákban tanulási alkalmat lát, támogatja a gyermek önállóságát.

2.4. A nevelőmunkát közvetlenül segítők (NOKS) szerepe és képe óvodánkban

Dajkák, pedagógiai asszisztensek és óvodatitkárok nélkül óvodai életünk nem lehetne teljes. Munkájuk a gyermekek biztonságát, komfortérzetét és a nevelési folyamatok zökkenőmentességét szolgálja. Ők a gyermekek mellett jelenlévő felnőttek, akik nap mint nap példát mutatnak gondoskodásból, odafigyelésből és együttműködésből.

A NOKS-munkatársak szerepe:

- Dajkák: Olyan megbízható, gondoskodó felnőttek, akik a csoportok mindennapi életét segítik. Tevékenységükkel támogatják a gyermekek testi-lelki jólétét, figyelnek a higiénés, étkezési és öltözködési folyamatokra. A dajkák fontos szerepet töltenek be a biztonságos, szeretetteljes légkör kialakításában. A nevelési folyamat aktív segítői, diszkrét jelenlétükkel támogatják az óvodapedagógusok munkáját.
- Pedagógiai asszisztensek: Az óvodapedagógus közvetlen segítői, akik együttműködnek a tervezett tevékenységek megvalósításában, a gyermekek egyéni kísérésében, a sajátos nevelési igényű és hátrányos helyzetű gyermekek támogatásában. Az inkluzív pedagógiai gyakorlatban nélkülözhetetlen szereplők.
- Óvodatitkár: A működéshez szükséges adminisztratív és szervezési feladatok biztos hátterét teremti meg. Udvarias, segítőkész kommunikációjával a szülők és kollégák megbízható partnere.

2.4.1. A mi óvodánk NOKS-személyiségjegyei:

- gyermekszerető, empátikus, türelmes, segítőkész, diszkrét,
- együttműködő, lojális a nevelőtestület értékrendjével,
- felelősségteljes, önálló és precíz munkavégzésre képes,
- higiéniai, balesetvédelmi és adatkezelési szabályokat betartja,

- a nevelés közvetett szereplőjeként viselkedésével mintát nyújt.

2.5 Az óvodai nevelés alapelvei

Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:

- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről;
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról;
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játéokra; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak, emberi értékek közvetítésére; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetre.

A 2025-ös évre vonatkozó Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja az óvodai nevelés alapelvei közé emeli a gyermekek egyéni fejlődésének tudatos támogatását, az iskolai életmódra való fokozatos felkészítést, valamint a magas színvonalú, értékközpontú pedagógiai tartalom biztosítását.

Az óvodai nevelés a gyermeki személyiség elfogadására, tiszteletére, szeretetére és megbecsülésére épül, az egyéni fejlődési sajátosságok és ütem figyelembevételével. Célja, hogy értelmileg, érzelmileg, szociálisan és testileg is megalapozza az iskolai beválást, valamint megerősítse a hazaszeretetet, a nemzeti összetartozást és a közösségi értékeket.

Az óvodai nevelés alapelvei részletesen:

- Gyermeki jogok érvényesülése: Minden gyermeknek joga van az elfogadáshoz, tisztelethez, szeretethez, valamint ahhoz, hogy nevelése során figyelembe vegyék egyéni szükségleteit és fejlődési útját.
- Egyéni bánásmód: Az óvodapedagógusok feladata, hogy a gyermek képességeit, háttérét és aktuális állapotát figyelembe véve biztosítsák számára a megfelelő nevelési környezetet.

- **Játék és tanulás egysége:** A játék az óvodai tanulás elsődleges színtere. A szabad és irányított játéktevékenységek révén a gyermek sokoldalúan fejlődik, tapasztalatokat szerez, problémákat old meg.
- **Szociális kompetenciák fejlesztése:** Az óvoda segíti a gyermekeket abban, hogy kialakuljanak együttműködési képességeik, konfliktuskezelési stratégiáik, valamint erősödjön önismeretük és empátiájuk.
- **Egészséges életmódra nevelés:** Az egészséges életmód szokásainak megalapozása (táplálkozás, testmozgás, higiéné, pihenés) kiemelt alapelvként jelenik meg.
- **Kulturális örökség megőrzése:** A gyermekek megismerkednek saját szűkebb és tágabb környezetük szokásaival, hagyományaival, ünnepeivel, a nemzeti kultúra értékeivel. A keresztény kulturális alapok és a magyar hagyományok közvetítése is az óvodai nevelés részévé válik.
- **Iskolaérettség megalapozása:** A gyermekek fokozatosan és játékos módon készülnek fel az iskolai életre, különös tekintettel a feladattartás, szabálytudat, önállóság, kommunikáció, valamint az érzelmi önszabályozás fejlődésére.
- **Partnerség a családdal:** Az óvoda kiemelt figyelmet fordít a szülőkkal való együttműködésre, a gyermek fejlődését érintő információk áramlására, valamint a családi nevelés kiegészítésére.
- **Minőségi pedagógiai tartalom:** Az óvodapedagógus tudatosan választja meg módszereit, tevékenységeit, biztosítva a gyermekek életkori és egyéni jellemzőihez illeszkedő fejlődési lehetőségeket. A módszerek között kiemelt szerepet kap a tapasztalati tanulás, tevékenység alapú nevelés és a játékba ágyazott fejlesztés.
- **Fenntarthatóságra nevelés és környezettudatosság:** A gyermekek már óvodás korban is megismerik a természeti környezet értékeit, a környezetvédelem fontosságát, és ennek megfelelő szokásokat sajátítanak el (pl. szelektív hulladékgyűjtés, víz- és energiatakarékosság).
- **Digitális tudatosság alapozása:** A gyermekek életkoruknak megfelelő módon ismerkedhetnek a digitális világgal, miközben a pedagógus felelőssége a túlzott eszközhasználat kerülése és a biztonságos technológiai szokások megalapozása.
- **A hazaszeretet és a nemzeti összetartozás tudatának erősítése:** A gyermekek játékos, élményszerű módon ismerkednek meg nemzeti jelképeinkkel, történelmi hagyományainkkal, kulturális örökségünkkel.

- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei számára biztosítjuk az önazonosság megőrzését és az interkulturális szemléletre épülő nevelés lehetőségét.

2.5.1 A mi alapelveink

Óvodánk nevelési gyakorlatát az Országos Óvodai Alapprogramban megfogalmazott alapelvek mentén, valamint saját intézményi értékeink alapján határozzuk meg. A nevelőtestület hitvallása szerint:

- A gyermeknek joga van ahhoz, hogy szeretetteljes, biztonságos és elfogadó környezetben fejlődhessen. Olyan nyitott és rugalmas rendszerben neveljük őket, amely igazodik egyéni szükségleteikhez, életkori és fejlődési sajátosságaikhoz, ütemükhöz.
- A JÁTÉK a gyermek legfőbb élményforrása, személyisége kibontakoztatásának elsődleges terepe, amelyen keresztül megtapasztalja önmagát, a társas viszonyokat, valamint felkészül a tanulásra és az iskolai életre.
- A gyermek az önként vállalt feladatokban és munkafolyamatokban örömet leli, s ez elősegíti a szabályok, közösségi normák, erkölcsi értékek megalapozását.
- Bátorító nevelés az óvodai gyakorlatban

A bátorító nevelés alapelvei szerint célunk, hogy a gyermek:

- *Megértést kapjon, ne csak viselkedése, hanem annak háttere is feltárássra kerüljön.*
- *Értő figyelemben részesüljön, felismerve viselkedése célját, üzenetét.*
- *Megfigyelés és elemzés révén a pedagógus felismerje a visszatérő viselkedési mintákat.*
- *A gyermek fejlettségi szintjének megfelelő reakciókat kapjon.*
- *A pedagógus a viselkedést ne pusztán reakciónak, hanem önkifejezésnek is tekintse.*
- *A megfigyelés ne értékelés, hanem megértés alapú legyen.*

A bátorítás módszerei az óvodai nevelésben:

- *Megbecsülés, elfogadás: a gyermek érték, úgy szeretjük, ahogy van.*
- *Bizalom: az óvodapedagógus hite megerősíti a gyermek önbizalmát.*
- *Elismerés: a teljesítményt és az igyekezetet is értékeljük.*
- *Csoportdinamika: a társak pozitív hatását felhasználjuk a fejlődés elősegítésére.*
- *Csoporttagolás: minden gyermeknek legyen helye és szerepe.*

- *Kis lépések elve: sikerélményekre épülő fejlődés.*
- *A gyermek erősségeinek tudatos fejlesztése.*
- *Érdeklődési területre épülő tanulás.*

További pedagógiai alapelveink:

- A tanulás útja a játékba integrált, önkéntes és cselekvéses tanulás.
- Komplex nevelés folyik, ahol az aktivitás, motiváltság, kíváncsiság és kreativitás kiemelt szerepet kap.
- Az óvodapedagógus szerepe tapasztalati tanulás biztosítása – a gyermek maga fedezze fel a világot.
- A fejlődés alapja a szeretet, biztonság, differenciált bánásmód és bensőséges kapcsolat.
- Az anyanyelvi nevelés áthatja a mindennapi nevelési folyamatokat.
- A gyermek érzelmei meghatározzák viselkedését – a közösség pozitív hatásai és az interakciók kiemelten fontosak.
- A gyermek szokásrendszere biztonságot nyújt, alapját képezi az együttélés szabályainak megértésének.
- Mozgásigény kielégítése kiemelt feladat – a fejlesztés eszköze is egyben.
- A környezet tapasztalati úton történő megismerése megalapozza a környezettudatos életmódot.
- A szülővel való folyamatos párbeszéd biztosítja a nevelési együttműködést.
- A sajátos nevelési igényű gyermek teljes értékű tagja a közösségnek – a befogadás, elfogadás természetessé válik.

2.6 Pedagógiai Programunk küldetésnyilatkozata

2.6.1. A mi óvodánk célja

A köznevelési törvény és az Óvodai nevelés országos alapprogramja értelmében nevelésünk célja, hogy elősegítse a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését az egyéni, életkori sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

A MI ÓVODÁNK CÉLJA: olyan derűs, nyugodt, gyermekközpontú óvodai élet megvalósítása, amelyben:

- Gyermekeink jól érzik magukat, szeretnek óvodába járni;

- Életkori sajátosságainak és eltérő fejlődési ütemüknek megfelelően, harmonikusan fejlődik teljes személyiségük, kibontakozhatnak egyéni képességeik;
- A JÁTÉK és MOZGÁS előtérbe helyezésével sokféle, változatos tevékenységi forma által megalapozódik az iskolai élet megkezdéséhez szükséges testi, érzelmi, szociális és értelmi fejlettségük.
- A 2025-től érvényes országos alapprogram alapján kiemelt célunk az óvoda–iskola átmenet támogatása, az iskolai életmódra való fokozatos, élményalapú felkészítés.
- Tudatos pedagógiai munkával fejlesztjük a gyermekek kognitív, érzelmi, szociális és kommunikációs kompetenciáit, hogy az iskolakezdés sikeres, zökkenőmentes legyen.
- Célunk, hogy a gyermekek biztonságérzete, önbizalma és feladattudata megerősödjön, miközben megőrizzük a gyermekkor játékos, tapasztalati tanuláson alapuló szemléletét.
- Közös célunk, hogy a szülőkkel együttműködve a lehető legjobb feltételeket biztosítsuk a 3–7 éves kisgyermeknek érzelmi biztonságának megteremtéséhez, felhőtlen, örömteli gyermekkoruk megóvásához, képességeik kibontakoztatásához.
- Legfontosabb értékeink a szeretet, az egyéni bánásmód, az élménynyújtás és a játék.
- Hisszük, hogy óvodáskorban a kisgyermeknek legfőképpen arra van szüksége, hogy minél többet mozogjon, kommunikáljon és minél többféle módon érzékelje a világot.
- Mindezekhez olyan otthonos és esztétikus környezetet teremtünk, melyben a kisgyermek és felnőtt egyaránt jól érzi magát.

Rész céljaink

Óvodánk egy csoportjában kétnyelvű – magyar és német – nemzetiségi nevelés folyik. Nemzetiségi nevelésünk célja, hogy a napi tevékenységek során, a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetek segítségével biztosítsuk az utánpótlás alapuló nyelvelsajátítást.

Célunk, hogy a kétnyelvű környezetben természetes módon fejlődjön a gyermekek nyelvi kultúrája, és pozitív érzelmi viszonya alakuljon ki a nemzetiség nyelve, kultúrája iránt.

A sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű, valamint halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek befogadó, integrált közegben történő nevelése számunkra kiemelt jelentőségű. A gyermekek számára biztonságos, elfogadó környezetet biztosítunk, ahol személyiségfejlődésük harmonikusan alakulhat.

Kiemelt figyelmet fordítunk a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek támogatására is. Célunk, hogy elfogadó, nyitott légkörben segítsük őket beilleszkedni az

óvodai közösségbe, biztosítva számukra az önazonosság megőrzésének lehetőségét, valamint az interkulturális érzékenyítést a teljes gyermekközösség számára.

Az óvoda–iskola átmenet támogatása, az iskolai életmódra való fokozatos felkészítés szintén rész céljaink közé tartozik. Tudatosan alakítjuk a pedagógiai tevékenységeinket annak érdekében, hogy a gyermekek érzelmileg érettek, társas viszonyulásaikban stabilak, értelmileg motiváltak, feladattudatukban megerősödtek legyenek az iskolakezdésre.

2020-tól rész céljaink közé tartozik az **EFOP-3.1.5-16-2016-00001 Tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása** című projekt Megvalósíthatósági Tanulmányában megfogalmazott célok integrálása. A „Miénk a Föld” elnevezésű intézményi innováció elsődleges célja a szociális hátránycsökkentés, az esélyteremtés, valamint a kulturális és ismeretbeli hiányosságok leküzdése.

A „Miénk a Föld” projekt keretében a gyermekekkel, és rajtuk keresztül családjaikkal is megismertetjük a környezettudatos magatartás fontosságát. A tevékenységek játékosan, élményalapúan, közös cselekvésbe ágyazva történnek. A projekt egy egész hetes, tematikus programsorozatból áll. Az innováció részletes bemutatása a **4. sz. mellékletben** található.

2.6.2. A mi óvodánk feladata

Alapfeladatunk a kisgyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, az egészséges életmód alakítás, érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés, és anyanyelvi-értelmi fejlesztés sajátos nevelési keretein belül.

Figyelembe vettük a helyi társadalmi elvárásokból felmerülő feladatokat, alkalmazva a már több éve jól bevált, működő nevelési-fejlesztési gyakorlatokat, módszereket, amelyeket helyi adottságaink lehetővé tesznek. Fontosnak tartjuk társadalmi érzékenység tudatos fejlesztését, mely kialakítása érdekében alkalmazzuk a korszerű óvodapedagógiai módszereket:

- kompetencia-alapú óvodai nevelés,
- környezettudatos magatartás alakítása pozitív minta alapján,
- differenciálás,
- kooperatív tanulási technikák,
- egyéni fejlesztés,
- szülőkkel való megújuló partneri kapcsolatok.

Céljaink elérése érdekében fő feladataink:

- A gyermekek gondozása, stabil egészségügyi szokásrendszer kialakítása, a MOZGÁS által – az egészséges életmód iránti igény megalapozása.
- A gyermekek testi-lelki szükségleteinek kielégítése:
  - az egészséges életmód alakítása,
  - az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása,
  - az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.
- Az érzelmi biztonság erősítése: ezt szolgálja a folyamatos és rugalmas napirend, a testi közelség jelenléte, a gyermekekkel együtt megfogalmazott egységes és következetes – de nem túl merev – szokás- és szabályrendszer.
- A gyermekek alapos megismerése, a fejlődés nyomon követése – a differenciált fejlesztés és egyéni bánásmód elvének fokozott érvényesítése.
- A közös élményekre épülő, közös tevékenységek gyakorlásával, a szocializációt segítő alapértékek életkornak megfelelő alakítása: önállóság, segítőkészség, alkalmazkodóképesség, önfegyelem, szabálytudat, türelem, kitartás, udvariasság, empátia, rendszeretet, a máság elfogadása.
- A gyermek személyiségének komplex fejlesztése tudatosan használt kompetenciaalapú neveléssel, motiváció fenntartásával, kíváncsiság ébren tartásával, tapasztalatszerzéssel, a kompetenciaézés kialakításával.
- Változatos és érdekes tevékenységek biztosításával elősegíteni, hogy a gyermek:
  - megismerhesse és kipróbálhassa önmagát,
  - gyakorolja a közösségi együttélés szabályait,
  - felfedezze a környező világot,
  - új ismereteket, tapasztalatokat szerezzen,
  - fejlődjenek képességei és készségei, bővüljenek ismeretei.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek eredményeit, sikeres próbálkozásait értékelő, máságát elfogadó környezet biztosítása; beilleszkedésük elősegítése, szükséglethez illeszkedő fejlesztésük biztosítása külső szakemberek bevonásával.

Részfeladatok a kétnyelvű (magyar–német) csoportban:

- A nyelvelsajátítás előfeltételeként az életkori és egyéni sajátosságokra való fokozott odafigyelés.
- Biztonságérzetet adó, szoros érzelmi kapcsolat kialakítása.

- Gesztusnyelv és mimika tudatos alkalmazása.
- Aktív és passzív szókinccs bővítése természetes és irányított helyzetekben.
- A magyar és német nyelv használata a napi rutin során.
- Népköltészeti alkotások révén nemzetiségi értékek és hagyományok közvetítése.
- A nyelvtanulás színterei: játéktevékenység, szituatív tanulás, cselekményalapú tanulás.
- A megértés fejlesztése kezdeményezések, tevékenységek révén.
- A német nyelv minél természetesebb beépítése az óvoda mindennapjaiba.

A fejlesztés legfontosabb elvei SNI gyermekek esetében:

- Fejlesztést csak komplex kivizsgálás után szabad megkezdeni.
- Korai fejlesztésre kell építeni, ha abban részesült a gyermek.
- Biztosítani kell a folyamatos stimulációt, rendszerességet, kiszámíthatóságot.
- Egyéni fejlesztési terv készítése a szakemberek útmutatása alapján.
- A pedagógus részéről szükséges a türelem, érzelmi támogatás, fokozatos tanítás.
- Az ismeretek kis lépésekre bontása, elegendő gyakorlás biztosítása.
- A gyermek erősségeire, pozitívumaira kell építeni.
- Az SNI gyermekek fejlesztése történhet egyéni, kiscsoportos vagy csoportos formában.
- A fejlesztés szakterületi és eszközhasználati módszereit a gyermek állapota határozza meg.
- Rövid távú fejlesztési célokat a szakértői vélemény alapján kell meghatározni.

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésében:

- A „különbözőség” felismerésével és elfogadásával, a gyermek erősségeire építve kompenzáljuk a hiányosságokat.
- Egyéni képességekhez igazított, differenciált nevelési eljárásokat alkalmazunk.
- A gyermek szociális helyzetéből fakadó hátrányok csökkentésére fokozott figyelmet fordítunk.
- Esélyteremtő környezetet biztosítunk az inkluzív nevelés és közösségi élmények megvalósításához.
- Tudatosan erősítjük a pozitív énképet, önbizalmat, sikerélményeket nyújtva.

2.7 Pedagógiai hitvallásunk

Hisszük, hogy minden gyermek egyedi, megismételhetetlen személyiség, akinek fejlődését és kibontakozását szeretetteljes, biztonságos, befogadó és értékközvetítő óvodai környezetben kell támogatnunk.

Pedagógiai munkánk középpontjában a **gyermek áll**, aki számára az **óvodai élet örömforrás**, a játék, a mozgás, az élményalapú tanulás és a szeretetben megélt közösségi kapcsolatok világa. A nevelést a gyermek életkori és egyéni sajátosságaira építjük, figyelembe véve fejlődési ütemét, szociális helyzetét, valamint sajátos nevelési igényeit. Munkánk során érvényesítjük a **gyermeki jogok, az egyéni bánásmód, az esélyteremtés, az inklúzió és a méltányosság** elveit.

Tudatosan törekszünk arra, hogy **érzelmileg biztonságos, nyugodt légkört** teremtsünk, amely lehetőséget ad a gyermek önkifejezésére, önállóságára, kreativitására és kompetenciaérzésének megerősödésére. A **bátorító nevelés** elvei szerint közelítünk minden gyermekhez: megerősítjük, támogatjuk, segítjük abban, hogy önmagát értékesnek és elfogadottnak érezze.

Küldetésünk, hogy olyan óvodai életet szervezzünk, amely támogatja a **sikeres iskolakezdést**, a közösségbe való beilleszkedést és megalapozza a gyermek egész személyiségét átható tanulási attitűd kialakulását. **Az óvoda-iskola átmenet** zökkenőmentes segítségét célzott fejlesztésekkel, egyéni figyelemmel, játékba ágyazott tanulási lehetőségekkel biztosítjuk.

Fontos számunkra a **nemzeti identitás, a hazaszeretet, a kulturális örökség tisztelete**, valamint a gyermekek szűkebb és tágabb környezetének megismertetése. Nevelésünk nyitott a különböző kulturális értékekre, így támogatjuk a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek integrációját, nyelvi és érzelmi biztonságát, önazonosságuk megőrzését.

A szülőkkel kialakított **partneri kapcsolat** a nevelőmunka alappillére. Hisszünk abban, hogy az együttműködésen alapuló, folyamatos párbeszéd és kölcsönös tisztelet biztosítja a gyermek fejlődésének optimális feltételeit.

Pedagógiai hitvallásunk alapja a **tudatosság, szakmaiság, szeretet és felelősség**, melyek mentén olyan óvodát működtetünk, ahol minden gyermek megélheti a boldog gyermekkor örömeit, és ahol biztos alapokra épülhet későbbi élete és tanulása.

3. Az óvodai nevelés feladatai

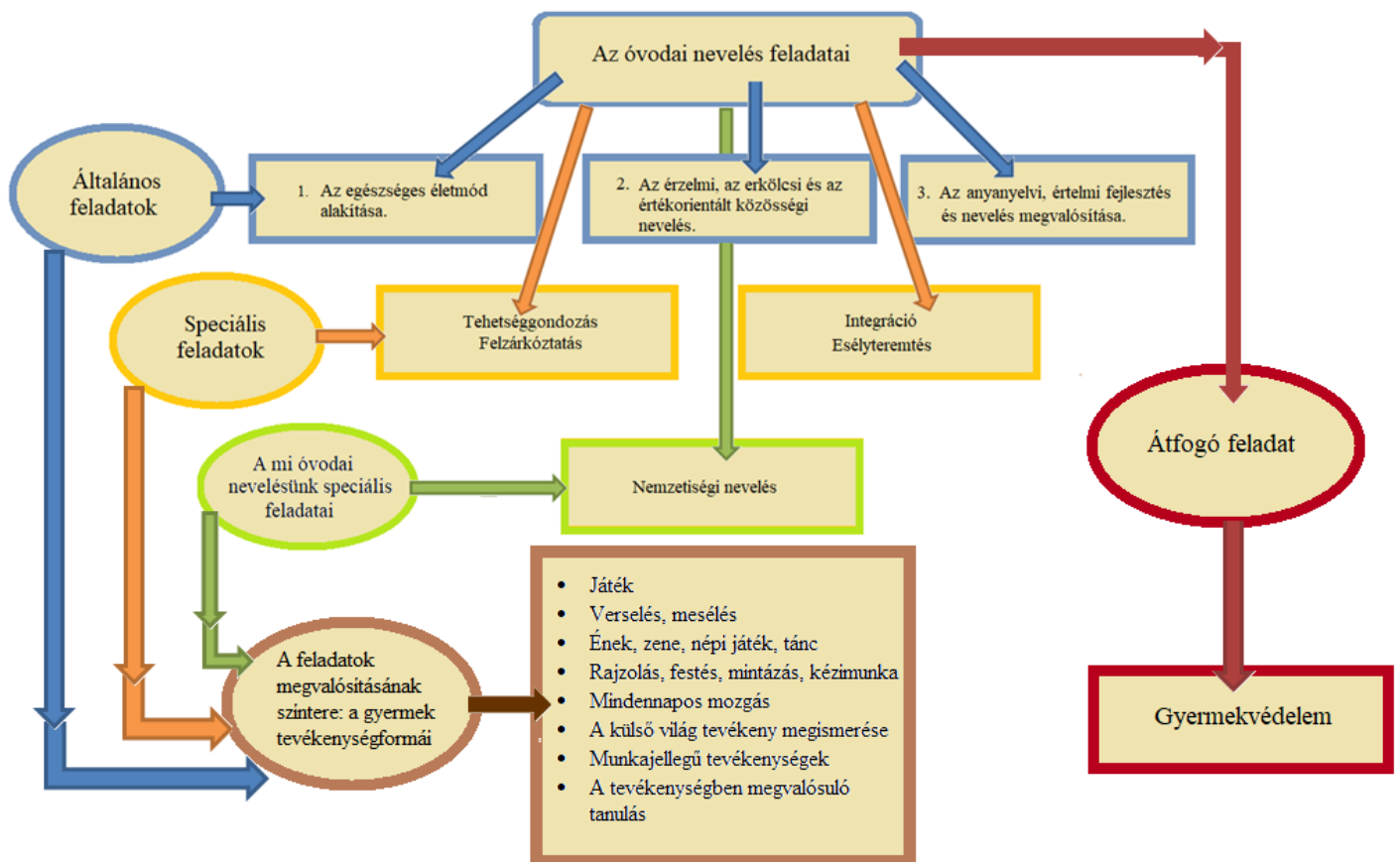
3.1 Az óvodai nevelés általános célja és feladata

A Sásdi ÁMK Óvodájának nevelőtestülete elkötelezett abban, hogy a 2025. évi Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával összhangban olyan nevelési környezetet biztosítson, ahol a gyermekek testi, lelki és értelmi fejlődése egyaránt kiemelt figyelmet kap. Nevelésünk gyermekközpontú, elfogadó, szeretetteljes és biztonságos légkört teremt, amely lehetővé teszi a gyermeki személyiség sokoldalú kibontakozását, a különbözőségek elfogadását és a közösségi beilleszkedést.

Az óvodai nevelés általános feladata a gyermekek testi, lelki és értelmi szükségleteinek kielégítése, különös tekintettel az alábbi területekre:

- Az egészséges életmód alakítása
- Az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés
- Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

A mi óvodánk pedagógiai programjának rendszerábrája

3.2. Egészséges életmód alakítása, teljes körű egészségfejlesztés

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettszír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- **életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;**
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet **megteremtése;**
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki és **értelmi** nevelési feladatok ellátása.

Feladatunk:

- Biztosítjuk a gyermekek számára az egészséges, biztonságos és higiénikus környezetet, amely támogatja testi-lelki jóllétüket, a betegségmegelőzést és az egészségmegőrzést.
- Kialakítjuk az egészséges életmódhoz kapcsolódó szokásokat: helyes táplálkozás, rendszeres mozgás, testápolás, pihenés, lelki egyensúly megőrzése.
- A környezetvédelem és környezettudatos magatartás megalapozása szerves része az egészségfejlesztésnek, ezzel is támogatva a fenntartható fejlődést.

- SNI gyermekek esetében speciális szakemberek bevonásával, személyre szabott prevenció és korrekció fejlesztési terv alapján végezzük az egészségfejlesztést.
- HH és HHH gyermekeknél külön figyelmet fordítunk az egészségkárosító kockázatok csökkentésére, a helyes életmódbeli szokások erősítésére, a lemaradások kompenzálására.
- Nemzetiségi nevelés keretében az egészségfejlesztésben is megjelennek a nemzetiségi kultúra elemei, például a hagyományos mozgásos játékok, ételek, életmódbeli sajátosságok.

3.2.1. Egészséges életmód cél-feladat mátrix

terület	Általános cél	Speciális cél	Főbb tevékenységek	A mi óvodánk célja
Egészséges környezet biztosítása	Biztonságos, esztétikus, gyermekközpontú belső és külső környezet kialakítása, amely támogatja a testi-lelki jólétet és ösztönzi a környezettudatos életmódot.	Higiénikus, gyermekek igényeihez igazodó belső terek; változatos kültéri mozgáslehetőségek; környezettudatos magatartás alapjainak kialakítása.	Környezetbarát eszközök és anyagok használata; természetjáró nap; környezeti projektnapok; évszakokhoz kötődő udvari tevékenységek; komposztálás bevezetése.	Olyan biztonságos, esztétikus és barátságos belső és külső környezet fenntartása, amely támogatja a gyermekek testi, lelki és értelmi fejlődését. A csoportszobák, udvar és közösségi terek mozgásra, játékra és nyugodt tevékenységekre egyaránt alkalmas kialakítása. A környezeti nevelés beépítése a mindennapokba, a természet tiszteletének és védelmének megalapozása. Környezetbarát, fenntarthatóságot támogató megoldások használata (szelektív hulladékgyűjtés, energiatakarékosság, természetes anyagok előnyben részesítése).
Gyermekek gondozása	Testi szükségletek és komfortérzet biztosítása az önállóság és egészséges életmód iránti igény fokozatos kialakításával.	Testápolási, öltözködési, táplálkozási szokások kialakítása; önállóság erősítése; nyelvi és szociális kompetenciák fejlesztése.	Önálló öltözködési lehetőség biztosítása; kézmosási és fogmosási rutin kialakítása; étkezések közös, nyugodt légkörben; ételköstölő programok szervezése.	A testápolási, tisztálkodási, öltözködési és étkezési szokások önálló és helyes elsajátításának támogatása. A mindennapi gondozási folyamatok során a személyes higiéné és egészséges táplálkozás iránti igény kialakítása. A szülőkkel való szoros együttműködés a gondozási szokások megerősítése érdekében.

terület	Általános cél	Speciális cél	Főbb tevékenységek	A mi óvodánk célja
Pihenés rendszere	Életkori és egyéni alvásigénynek megfelelő pihenési környezet biztosítása a testi regeneráció és lelki kiegyensúlyozottság érdekében.	Nyugodt légkör, személyes tárgyak használata; pihenési rituálék (mese, altató); egyéni igényekhez igazodás.	Meseolvasás pihenés előtt; nyugtató zene lejátszása; kétnyelvű altatók alkalmazása; egyéni alvásigényekhez igazodás; csendes sarok kialakítása a nem alvó gyermekeknek.	Nyugodt, biztonságos pihenőidő biztosítása minden gyermek számára, az egyéni alvásigények figyelembevételével. Elalvást segítő, derűs légkör kialakítása (mese, halk zene, nemzetiségi nyelvű altatók a kétnyelvű csoportokban). A gyermekek önállóságának támogatása a pihenéshez kapcsolódó tevékenységekben (ágy előkészítése, öltözködés).
Testi képességek fejlesztése	Természetes mozgásigény kielégítése, mozgáskoordináció, erő, állóképesség fejlesztése játékos, változatos formákban.	Mindennapos testnevelés és spontán mozgás biztosítása; mozgáskultúra gazdagítása; szabadtéri mozgás előtérbe helyezése.	Heti mozgásos projekt nap; közös szabadtéri versenyek; mozgásos akadálypályák kialakítása; labdajátékok; néptánc foglalkozások; szabályjátékok; erdei tornapálya látogatás.	A gyermekek természetes mozgásigényének kielégítése változatos mozgásformákkal, játékos gyakorlatokkal. A nagymozgások, finommotorika és mozgáskoordináció fejlesztése spontán és irányított tevékenységekben. A mozgásos tevékenységek során a szabálytudat, együttműködés és kitartás fejlesztése. Mindennapos testmozgás biztosítása az udvaron, tornaszobában, kirándulásokon és sétákon. Kooperatív, szabad levegőn végzett mozgásos játékok előtérbe helyezése. Néptánc, népi játékok, zenére végzett mozgás beépítése a heti rendbe. Prevenációs és egészségfejlesztő mozgásprogramok szervezése .

terület	Általános cél	Speciális cél	Főbb tevékenységek	A mi óvodánk célja
SNI gyermekek	Differenciált fejlesztési feladatok megvalósítása, szakemberekkel és szülőkkel való együttműködés.	Inkluzív környezet biztosítása; társas kapcsolatok támogatása; önállóság fejlesztése.	Egyéni fejlesztő foglalkozások; logopédiai és fejlesztőpedagógusi támogatás; társas helyzetek modellezése; kortárs érzékenyítő programok.	Az SNI, HH, HHH és nemzetiségi csoportban nevelkedő gyermekek számára egyéni támogatás, speciális módszerek biztosítása a sikeres fejlődés érdekében. Elalvást segítő, derűs légkör kialakítása (mese, halk zene, nemzetiségi nyelvű altatók a kétnyelvű csoportokban). Az SNI, HH, HHH gyermekek mozgásfejlődésének egyéni fejlesztési terv szerinti támogatása.
HH és HHH gyermekek	Hátrányok kompenzálása, hiányzó higiéniai, táplálkozási, egészségügyi szokások kialakítása.	Aktív részvétel a napi tevékenységekben; egészséges életmód ismeretek játékos átadása.	Szülőkkel való rendszeres konzultáció; egyéni felzárkóztató tervek; célzott játékos fejlesztés; egészséges étkezési minták bemutatása.	
Német nemzetiségi nevelés	Nemzetiségi nyelv és kulturális szokások természetes beépítése a napi rutinba, pozitív érzelmi kötődés kialakítása.	Nemzetiségi nyelvhasználat a mindennapi helyzetekben; nemzetiségi kulturális elemek beépítése.	Német nyelvű mondókák és dalok; német ünnepek és hagyományok megélése; nemzetiségi kézműves foglalkozások; kétnyelvű játékok a mindennapokban.	Prevenációs és egészségfejlesztő mozgásprogramok szervezése szakemberek bevonásával, külön figyelemmel az SNI, HH, HHH gyermekekre.

3.2.2. Feladataink

3.2.2.1. *Egészséges környezet biztosítása*

- **Belső környezet:**

Minden csoportszobához önálló mosdó és öltözőhelyiség tartozik. A berendezések biztosítják a gyermekek biztonságát, egészségének óvását, a tárgyak, bútorok mérete megfelel a gyermeki igényeknek.

A csoportszobákat a meglévő adottságok és lehetőségek, valamint a gyermekcsoport összetétele figyelembevételével a csoportban dolgozó felnőttek alakítják ki a szülők segítségével.

A csoportszobák kialakításakor az alábbi szempontokat vesszük figyelembe:

- a környezet hangulatos, esztétikus, de ne túlszűfolt legyen;
- biztosítson a lehetőségekhez mérten elegendő mozgásteret a különböző elfoglaltságokhoz;
- adjon módot a közös tevékenységekhez, ill. a magányos „távolmaradáshoz” is;
- biztosítsa a nyugodt, egészséges és biztonságos belső környezetet, amely megfelel a gyermekek életkori és egyéni szükségleteinek;
- segítse az önálló kezdeményezést, kreativitást és a differenciált fejlesztést támogató téri elrendezést.

Eszközökkel jól felszerelt tornaszobánk ad helyet a rendszeres és kötelező jellegű testnevelési foglalkozásoknak, illetve az óvodai szintű rendezvényeknek. /szülői értekezletek, közös ünnepélyek, bábelőadások, kiállítás, különböző gyermekrendezvények/

A foglalkozásokat és az óvodai rendezvényeket úgy kell szervezni, hogy elegendő helyet, optimális feltételeket biztosítsunk a résztvevők közreműködéséhez. (csoportbontás, ünnepségek szervezése két csoportban)

- **Külső környezet**

A gyermekek szabadban végzett tevékenységeihez minden évszakban kedvező lehetőségeket biztosít óvodánk tágas, fákkal, bokrokkal tarkított, különböző talajfelületű (beton, fű) udvara.

Minden csoportnak saját udvarrésze van, ahol homokozó, tornakorlát, gerenda, és egyéb tornaeszközök gazdagítják a gyermekek udvari életét.

A csoportoknak saját udvarrészük gondozása, a gyermeki munkavégzés és környezetvédelem fontos színterei (őszi és tavaszi tereprendezés, udvartakarítás, téli madárvédelem stb.).

A szabadtéri tevékenységek során biztosítani kell a gyermekek biztonságát, a baleset-megelőzési szempontok érvényesítésével.

A csoportközi közös játék és mozgástevékenységekhez a „közös” udvarrészek biztosítanak lehetőségeket (nagy terület a labdajátékokhoz, futkározáshoz, csúszdázás, mérleghinta, babaházak). A mozgásfejlesztő eszközök rendszeres karbantartása és biztonsági felülvizsgálata kötelező.

Az óvoda terasza, az épületet körülvevő sármentes területek feltételezik, hogy nedves, sáros időben is biztosított a gyermekek szabad levegőn való tartózkodása.

Arra törekszünk, hogy a szabadtéri környezet biztosítson változatos, a kreativitást és felfedezést ösztönző játéklehetőségeket. A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolatos szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása, a gyermekek aktív bevonása a fenntarthatóságot támogató tevékenységekbe, például szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, növénygondozás.

3.2.2.2. A gyermekek gondozása (testápolás, öltözködés, táplálkozás)

A gondozás nem csupán fizikai szükségletek kielégítése, hanem személyiségfejlesztő tevékenység. Célunk az önállóság fokozatos kialakítása a testápolás, öltözködés, táplálkozás terén.

Elsődleges célja: a komfortérzet biztosítása, melynek révén a gyermek kellemes, jó közérzettel tevékenykedhet. Arra törekszünk, hogy a gyermekek testi szükségleteik kielégítésében egyre önállóbbá váljanak, hogy saját cselekvőképességükhöz mértén eljussanak a legoptimálisabb szintre. A gondozás egyben pedagógiai funkció is. Nemcsak a gyermek szomatikus fejlődését szolgálja, hanem alakítja egész személyiségét. A gyermek érzelmi állapota, viszonya, kapcsolata az őt gondozó felnőtthöz – meghatározza önállóságát, aktivitását, munkához való viszonyát, a világ iránti nyitottságát.

A gondozás során:

- Nélkülözhetetlennek tartjuk a felnőtt és gyermekek közötti jó kapcsolatot, a felnőtt testközelséget, a megfelelő, szükséges, ill. kellő mértékű segítségnyújtást, az egyéni, differenciált bánásmódot, amely minden gyermeket megillet.
- Elegendő időt biztosítunk a különböző tevékenységek elvégzéséhez, az elsajátítást fokozatosság jellemzi.

- A szülők segítségével gondoskodunk a gyermekek személyes ruházati tárgyairól (váltócipő, tornafelszerelés, játszóruha) és a jellel ellátott, testápoláshoz szükséges eszközökről. (fésű, zsebkendő, törölköző, fogápolási eszközök, pohár)
- A gondozási tevékenységek során kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek önállósodási törekvéseinek támogatására és az önkiszolgálási készségek fejlesztésére.

Az egészségügyi szokások kialakításakor is fontosnak tartjuk a családi háttér ismeretét. Tapintatos, segítőkész, türelmes óvodapedagógusi magatartással igyekszünk meggyőzni a szülőt a helyes és elvárt magatartásról (higiéniai, tisztálkodási és öltözködési szokások) – ha ez nem járható út, az óvoda igyekszik pótolni az otthoni hiányosságokat, hogy a gyermeknek ne legyen rossz közérzete társai között.

Feladatok:

- az egészség megőrzése, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- a szülő és az óvodapedagógus együttműködése
- prevenciós védőnői-orvosi szűrések biztosítása
- a megfelelő életvitel, az egészséges életmód iránti igény kialakítása
- rendszeres életritmus, a megfelelő napirend kialakítása.
- a helyes tisztálkodási és táplálkozási szokások kialakítása, melyben fontos szerepe van az óvodapedagógusnak és a dajkáknak
- a felfokozott mozgásigény kielégítése

A gondozás és higiéniai szokások alakításában hangsúlyos a megelőzés, a higiénés szabályok következetes betartása és betartatása.

Az óvodapedagógus, az óvodai felvételi után készítsen a gyermekekről anamnézist, ezzel elindítja az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezze a hangsúlyt, a testi szükségletek kielégítése határozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységvégzéshez szükséges. A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul. Ezért folyamatos megfigyeléssel, testsúly, testmagasság, láb–kéz stb. összehasonlító mérésekkel segítse az egyéni sajátosságok feltárását. A gyermekek fejlődésének nyomon követése dokumentált módon, a szülővel való rendszeres egyeztetés mellett történjen az oviKRÉTA felületen.

Testápolás, tisztálkodás terén:

- a kézmosás, törölközés, fésülködés, fogápolás, zsebkeendőhasználat helyes, szükséglethez igazodó, rendszeres végzésére szoktatás – nevelés az egészség megóvása érdekében;
- önálló WC használatra szoktatás, a WC-higiéniai szabályok kialakítása;

Öltözködés terén:

- az időjárásnak megfelelő egészséges és helyes öltözködés fokozatos, egyre önállóbb elsajátítása;
- az esztétikus külső iránti igény kialakítása (gombolás, cipőkötés, ruházat rendben tartása.)

Táplálkozás terén

- a kulturált étkezés szokásaira nevelés: esztétikus étkezésre szoktatás megfelelő teríték biztosításával;
- életkortól és fejlettségtől függő étkezéshez szükséges eszközök önálló és helyes használata
- egészséges táplálkozás terén különösen ügyelünk a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telített zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök, illetve a tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére
- a gyermekek számára ismeretlen ételek elfogadtatása, mindenkori folyadékigény kielégítése;
- Az étkezések során a gyermekek bevonása az előkészítésbe és az önkiszolgálás gyakorlásába kötelezően biztosítandó.

A kétnyelvű csoportban dolgozó felnőttek kiemelt feladata, hogy a gondozási feladatok során, a kialakult szituációkban kidolgozott és egyértelmű metakommunikációs jelek segítségével közvetítsék a német nyelvet. Amikor a gyermekek számára az állandóan visszatérő nyelvi helyzetek egyértelművé válnak, a hangsúly a német nyelvi kifejezésekre tolódik.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése során fokozott egyéni bánásmód alkalmazása, fejlesztés a szakember által javasolt tervek szerint. Az óvodai nevelésnek az a feladata, hogy az optimális önállósulást, önállóságot, az optimális önállóságú személyiség kialakulását elősegítse.

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésében: kiemelt feladat a gondozási és higiéniai szokások megerősítése, az önellátási készségek folyamatos fejlesztése, valamint az egészséges életmóddal kapcsolatos szokások kialakítása, a gondozási feladatokhoz kapcsolódóan fokozottan szükséges a családi környezet bevonása és a hiányzó eszközök intézményi biztosítása.

Legfontosabb feladatunk a gondozás terén:

- A gyerekek bevonásával gondoskodunk személyi higiénéjükéről, testápolásukról, segítjük az időjáráshoz igazodó öltözködési szokások kialakítását
- Szükség szerint gondoskodunk ruházati és egyéb felszerelési tárgyairól (óvodai gyermekvédelem)

A gondozás során feltétlenül fontosnak tartjuk a példamutatást, a jó példa kiemelését, a türelmes, rendszeres és következetes gyakoroltatást, a tevékenységek fontosságának tudatosítását, hogy a testápolással kapcsolatos teendők állandó ismétlődése által a különböző cselekvések automatizálódjanak, a gyermekek fokozatosan, képességeikhez mérten eljussanak az önálló testápoláshoz, kialakuljon bennük a tisztaság, az egészséges életmód iránti igény.

3.2.2.3. A pihenés rendszere

Feladataink:

- A napirenden belül a pihenés idejének biztosítása a gyermekek egyéni alvásiigényének figyelembevételével /fokozatos ébresztés/.
- A zavartalan, nyugodt pihenés feltételeinek biztosítása: megfelelő szellőztetés, csend és nyugalom, szükség szerinti WC-használat, az óvodapedagógus személyes jelenléte – testi közelsége, otthoni kedves tárgyak „társasága”, elalvás előtti mese, a kétnyelvű csoportban német nyelvű altatók, becézgető mondókák stb.
- A pihenés idejének megszervezésében figyelembe kell venni a gyermekek eltérő kulturális hátterét, nyelvi sajátosságait és speciális igényeit, így a HH, HHH és SNI gyermekek számára egyaránt biztosítva a nyugodt, biztonságos környezetet.

3.2.2.4. Testi képességek fejlesztése, mindennapi edzési lehetőségek

Feladatunk:

A 3–7 éves gyermekek természetes mozgásiigényének kielégítése, az egészséges testi fejlődéshez nélkülözhetetlen rendszeres, játékban gazdag, kellő aktivitást és terhelést nyújtó mindennapi mozgáslehetőségek biztosítása.

Óvodánkban a gyermekek testi képességének fejlődését elősegíteni kívánjuk:

- Spontán módon – a szabad mozgáslehetőségek maximális kihasználásával.
- Irányított mindennapos mozgás.
- A tervezett és szervezett mozgás által.
- valamint a célhoz kötődő séták, kirándulások szervezésével.

A tervezett és szervezett mozgás óvodai gyakorlata részletesen a *MINDENNAPOS MOZGÁS* c. fejezetben található. A mindennapos mozgásprogramban kötelező figyelembe venni a HH, HHH és SNI gyermekek egyéni fejlettségét, terhelhetőségét, és szükség esetén differenciált feladatadással biztosítani a sikerélményt.

3.2.3. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén – sikerkritérium

Gondozás – a fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek, betartják a WC higiéniai szabályokat. Megfelelően használják a tisztálkodáshoz szükséges eszközöket, ügyelnek a körülöttük lévő rend megtartására.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkezdőjüket önállóan használják.
- Váljon igényükké a gondos tisztálkodás.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek-merítenek maguknak folyadékot.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan és kulturáltan étkeznek. Készség szinten használják a kanalat, villát, kést, szalvétát.
- Sajátítsák el a helyes és kulturált étkezés szokásait, váljanak nyitottá a korszerű táplálkozási szokások elfogadásában, ismerjék különböző táplálékok jótékony hatását (vitaminok).
- Teljesen önállóan öltöznek, ruhájukat ki- és begombolják, cipőjüket bekötik.
- Ruhájukat, személyes holmijukat esztétikusan, összehajtva teszik a helyére, törekednek környezetük rendben tartására.
- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözzenek, vetkőzzenek, ruhájukat rakják rendbe.
- Szükség szerint, időjárástól és egyéb tevékenységektől függően válják igényükké az átöltözés.
- Képesé váljanak, jussanak el az önállósodás folyamán személyes szükségleteik kielégítésére.
- Nevelői támogatással figyeljenek környezetük gazdaságos energiafelhasználására.

- Ügyelnek saját küllemükre, törekednek az esztétikus megjelenésre.
- Testileg egészségesen fejlődnek: mozgásuk összerendezett, harmonikus, finommozgásra képesek; mozgásukat, viselkedésüket és testi szükségleteik kielégítését tudatosan irányítani tudják.
- Lelkileg egészségesen fejlődnek: képesek figyelmüket szándékosan irányítani és fenntartani, emlékezetükben tudatosan bevésni és felidézni; gondolkodásukban az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Szociálisan éretté válnak: alkalmazkodnak a gondozással kapcsolatos szabályokhoz, együttműködnek társaikkal és felnőttekkel, képesek szükségleteik késleltetésére, feladatokat kitartóan és önállóan elvégezni.
- A kétnyelvű csoportban az egészségügyi teendők közben is megértik a nemzetiségi nyelvet. Többségük képes tájékozódni a kommunikációs helyzetekben, képességeiknek megfelelően vállalják a válaszadó szerepét.
- Nemzetiségi nevelésben részt vevő gyermekeknél a gondozási helyzetek során is fejlődik a nemzetiségi nyelv értése és használata.
- Az SNI gyermekek fokozatosan szoknak hozzá az óvodai elvárásokhoz.
- SNI gyermekeknél egyéni fejlesztési terv alapján, szakemberek bevonásával érjük el az önkiszolgálás és gondozás területén képességeikhez mért önállóságot.
- HH és HHH gyermekek esetében kiemelt cél, hogy az óvodában elsajátítsák a mindennapi higiéniai és gondozási szokásokat, még akkor is, ha ezek otthon kevésbé rögzültek; kialakuljon bennük az ápoltságra, tisztaságra és egészséges életmódra való igény.
- A HH és HHH gyermekek esetében elvárt, hogy az óvodáskor végére alapvető önellátási készségeik stabilizálódjanak, higiéniai szokásaik kialakuljanak, és az egészséges életmódhoz kapcsolódó tevékenységeket magabiztosan végezzék.
- Megerősödik bennük az egészséges életmód iránti igény (helyes táplálkozás, tisztálkodás, ápoltság megjelenés).
- Képesé válnak a közösségben való elfogadott viselkedésre, a gondozási tevékenységekben való együttműködésre.

A pihenés rendszere – fejlődési mutatók, sikerkritériumok az óvodáskor végére

- Képesek önállóan előkészülni a pihenéshez (ágyuk, takarójuk, párnájuk rendezése, szükséges eszközök előkészítése).

- Elfogadják a pihenési idő szükségességét, nyugodtan, csendben készülnek a relaxációra vagy alvásra, az óvodai szokásrend szerint.
- Kialakul náluk a pihenéshez kapcsolódó napi rutin, amely biztonságérzetet nyújt, és hozzájárul a testi-lelki regenerációhoz.
- Képesek ellazulni a pihenési idő alatt – még akkor is, ha nem alszanak el, képesek csendes tevékenységre (mesehallgatás, halk zene, nyugodt fekvés).
- Tudatosan használják a pihenési időt testi-lelki feltöltődésre, így hozzájárulva a nap további részében való kiegyensúlyozott működésükhöz.
- Betartják a pihenési idő alatti közösségi szabályokat (nem zavarják társaikat, halk beszéd, lassú mozdulatok).
- Elfogadják és alkalmazzák a pihenéshez kapcsolódó kulturális és nemzetiségi elemeket (pl. magyar és német altatódalok, mondókák, hagyományos elcsendesítő rítusok).
- SNI gyermekek esetében – személyre szabott módszerekkel – képesek fokozatosan alkalmazkodni a pihenési szokásokhoz, és kialakítják saját megnyugtató rutinjukat.
- HH és HHH gyermekeknél a pihenési szokások segítik a biztonságérzet, az állandóság és a lelki stabilitás kialakulását.
- Nemzetiségi nevelésben részesülő gyermekek számára a pihenés ideje nyelvi és kulturális élményt is nyújt (pl. kétnyelvű mesék, altatódalok).

Testi nevelés – mozgás – a fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Váljon természetes szükségletükké a mindennapi, az örömteli testmozgás.
- Testképük, testséma ismereteik megfelelően biztosak legyenek.
- Tempó és irányváltásra – önmaguk irányítására – képesek legyenek mozgásuk során.
- Legyenek képesek összehangolt, harmonikus mozgásra.
- Szeressék és rendszeresen, bátran végezzék az aktív testmozgásokat.
- Hosszantartó erő kifejtésre is képesek legyenek.
- Biztonságosan mozogjanak és használjanak ehhez szükséges eszközöket.
- Nagymozgásokon keresztül, manipulációs tevékenységek közben fejlődjék finommotorikájuk.
- Szívesen játszanak akár irányítás nélkül is mozgásos játékokat.
- Képesek legyenek, kitartásra, alkalmazkodjanak a szabályokhoz.
- Biztonságosan tájékozódjanak a térben, tudjanak irányt változtatni.

- Testileg egészségesen fejlődjenek: hatéves koruk körül elérjék az első alakváltozást, testarányuk arányosan fejlett legyen, teherbírásuk megfelelő; mozgásuk összerendezett, harmonikus, finommozgásra képes, mozgásukat tudatosan irányítani tudják.
- Mozgáskoordinációjuk, helyzet- és helyváltoztató képességük, térbeli tájékozódásuk, egyensúlyérzékük elérje az iskolakezdéshez szükséges szintet.
- Az irányított és spontán mozgásos tevékenységek során fejlődjön állóképességük, erejük, izomegyensúlyuk, és alakuljon ki a helyes testtartáshoz szükséges izomműködés.
- HH és HHH gyermekeknél kiemelt cél a rendszeres, örömteli testmozgás szokásának kialakítása, mozgásos lemaradások kompenzálása változatos mozgásformákkal és játékokkal.
- SNI gyermekeknél a fejlesztőpedagógus, gyógytornász vagy más szakember által kialakított, személyre szabott mozgásfejlesztési terv alapján biztosítjuk a képességeikhez mért mozgásfejlődést.
- Nemzetiségi nevelés esetén a mozgásos játékokban és táncokban a nemzetiségi kultúra elemeit is beépítjük, erősítve a kulturális identitást.

Egészségfejlesztés

(Pedagógiai Programunk 1. sz. melléklete: az intézmény Egészségvédő programja)

Valamennyi fő egészségkockázati tényezőt pozitív irányba befolyásoljuk (biológiai, lelki, mentális, emocionális és szociális). Az óvodai egészségfejlesztés átfogó és folyamatos tevékenység, melynek jellemzői:

- minden gyermek és minden felnőtt részt vesz benne;
- a szülőket is bevonjuk;
- figyelmet fordítunk a biológiai, lelki, mentális és szociális jólét erősítésére;
- prevenciók szűrések és egészségvédelmi programok (védőnő, orvos, dietetikus bevonásával);
- az óvoda mindennapi életében folyamatosan és rendszeresen jelen van;

3.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés célja:

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy
  - a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
  - a gyermek és az óvoda alkalmazottai, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
  - az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
  - az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

3.3.1. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés – cél – feladat mátrix

Fő terület	Cél	Főbb tevékenységek	Speciális célok	A mi óvodánk célja	HH/HHH célok	Német nemzetiségi célok
Családias, bizalmat közvetítő légkör	Biztonságos, szeretetteljes környezet megteremtése a kötődés és önbizalom erősítéséhez.	Barátságos fogadtatás, személyes kapcsolatok építése, nyugodt napirend.	A gyermekek érzelmi biztonságának tudatos építése személyre szabott figyelemmel.	Olyan óvodai közeg megteremtése, ahol minden gyermek otthon érezheti magát, és bizalommal fordulhat a felnőttekhez.	A hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, felzárkóztatásuk támogatása.	A gyermekek nyitottságának növelése a német nyelv és kultúra iránt.
Az óvodás gyermek érzelmi vezéreltsége	Állandó értékrend, harmonikus légkör biztosítása, a különbözőségek elfogadásának tanítása.	Empatikus kapcsolatok, önkifejezés támogatása, pozitív attitűd erősítése.	Az érzelmi intelligencia fejlesztése, konfliktuskezelési képességek erősítése.	Az érzelmek kifejezésének és elfogadásának támogatása, hogy a gyermekek nyíltan kommunikáljanak és figyeljenek egymásra.	Érzelmi biztonság és pozitív önértékelés kialakítása, a szociális hátrányok kompenzálása.	A német nyelv alapjainak játékos, élményszerű elsajátítása.
Erkölcsi tulajdonságok és akarat fejlesztése	Erkölcsi értékek, szociális normák és akarat tulajdonságok kialakítása.	Közös játékok, szabályjátékok, segítő tevékenységek, közösségi szokások kialakítása.	A szociális érzékenység, együttműködés és közösségi felelősség mélyítése.	Segítőképzés, empatikus és szabálykövető gyermekközösség kialakítása.	A szociális készségek fejlesztése, közösségbe való beilleszkedés elősegítése.	A kétnyelvűség megalapozása a mindennapi helyzetekben és tevékenységekben.

Fő terület	Cél	Főbb tevékenységek	Speciális célok	A mi óvodánk célja	HH/HHH célok	Német nemzetiségi célok
Környezeti és kulturális értékek befogadása	Nemzeti identitás, kulturális értékek és környezettudatosság fejlesztése.	Kirándulások, hagyományörző programok, természet-felfedező séták.	A helyi természeti és kulturális értékek tudatos megőrzésére nevelés.	A helyi hagyományok, népszokások és a természeti környezet szeretetének erősítése.	A kulturális és tanulási hátrányok csökkentése, egyenlő hozzáférés biztosítása a programokhoz.	A német nemzetiségi hagyományok, ünnepek és dalok megismertetése.
Az óvodai dolgozók modellértékű szerepe	Pozitív kommunikáció és viselkedési minták bemutatása.	Következetes, tiszteletteljes bánásmód és problémamegoldás.	Pozitív viselkedési normák hosszú távú rögzítése a mintaadáson keresztül.	Az óvodai dolgozók példamutatásán keresztül a tisztelet, türelem és udvariasság értékeinek közvetítése.	Következetes, támogató és motiváló felnőtt példa biztosítása.	A pedagógusok mintanyelvi szerepének erősítése a német nyelvhasználatban.
Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek támogatása	SNI és BTMN gyermekek személyre szabott támogatása szakemberekkel együttműködve.	Fejlesztési tervek készítése, társak érzékenyítése, speciális eszközök használata.	Az inkluzív közösség kialakítása, a speciális szükségletek elfogadása és támogatása.	A sajátos nevelési igényű gyermekek integrációjának támogatása és a kortársak érzékenyítése.	A családokkal való együttműködés, a szülők bevonása a nevelési folyamatba.	Kapcsolatok ápolása a helyi német nemzetiségi közösséggel és szervezetekkel.

3.3.2. Családias, bizalmat közvetítő léggör

Az óvoda befogadó léggörének megteremtése a gyermekek érzelmi biztonságának, kötődésének és önbizalmának alapja. A 2025-ös Óvodai Nevelés Országos Alaprogram hangsúlyozza, hogy a gyermek érkezésétől kezdve folyamatos, támogató, elfogadó környezetben nevelkedjen, amely a családdal szoros együttműködésben működik.

A beszoktatás és befogadás időszaka kulcsfontosságú a gyermek óvodai életének kezdetén, mert az első tapasztalatok határozzák meg az óvodához és az óvodapedagógushoz fűződő érzelmi viszonyt.

Általános cél

- Biztonságos, szeretetteljes és családias léggör kialakítása, amelyben a gyermek könnyen kötődik felnőttekhez és kortársaihoz.
- A gyermek önállóságának, bizalmának és pozitív énképének megalapozása a kezdetektől.

Speciális célok

- Személyre szabott befogadási folyamat kidolgozása a gyermek és család igényeihez igazodva.
- A szülő–óvoda együttműködés erősítése, aktív kommunikációval és közös döntéshozással.
- A különbözőségek elfogadásának és tiszteletének tudatos nevelése, inkluzív közösségi normák kialakítása.
- HH/HHH, SNI és kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára célzott támogatás biztosítása.
- A nemzetiségi nyelvi és kulturális elemek természetes beépítése a beszoktatási folyamatba.

A mi óvodánk célja

Olyan bizalmat sugárzó, családias óvodai közeg fenntartása, ahol minden gyermek érezheti, hogy elfogadják, szeretik és értékelik őt. A befogadás során külön figyelmet fordítunk a gyermek egyéni tempójára, személyiségére, nyelvi és kulturális hátterére, valamint arra, hogy a család aktív részese legyen az óvodai élet kezdetének.

Befogadás – beszoktatás

Az első találkozás az óvodával nagymértékben meghatározza a gyermek óvodához, óvodapedagógushoz fűződő viszonyát, ezért különösen fontos az ún. BEFOGADÁS, illetve BESZOKTATÁS időszaka.

A beszoktatást kétféleképpen értelmezzük:

A szűk értelemben vett beszoktatás célja, hogy a gyermek megismerje, és elfogadja az őt körülvevő környezetet, társait és felnőtteket - a család segítségével megtalálja helyét az óvodában.

Feladatunk: hogy a gyermek számára megkönnyítsük a szülőktől való elválást.

Olyan módszereket, eljárásokat alkalmazzunk, amelyek elősegítik a megváltozott körülményekhez való alkalmazkodást.

Kiemelt feladatok:

- A gyermek-dajka kapcsolatban érvényesüljön a pozitív attitűd, - az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot,
- az önkifejező és önérvényesítő törekvéseknek teret kell biztosítani,
- a különbözőségek elfogadása, tisztelete, - az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól,
- a szokás és normarendszer megalapozása,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek - hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű valamint a tehetséges gyermekek, - szocializációjának segítése, támogatása sajátos törődéssel, ellátással, megfelelő szakemberek bevonásával,
- szűkebb és tágabb környezetünk, nemzeti értékeink megismertetésével a nemzeti identitás erősítése, nemzeti értékeink megbecsülése,
- szokások, hagyományok ápolása, nemzeti szimbólumok megismertetése,
- katolikus hitoktatás lehetőségének biztosítása.

Nevelésünk során a kompetencia alapú nevelés hatékony megvalósítását segítő elemek

- A más gyermekekkel és felnőttekkel való kapcsolatok során pozitív, kedvező hatások, élmények ériék,
- a gyermek az óvodapedagógusokban és az óvodában dolgozóknál társra, ha kell, természetes támaszra találjon,
- a társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszköze elsősorban a játék, ezt követik a közös tevékenységek, a közösen végzett feladatok, a különböző szervezeti keretekben megvalósuló tanulási formák.

Befogadási rendszerünk jellemzői:

- A gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék.

- Beiratkozáskor lehetőséget adunk az óvodával való ismerkedésre, apró ajándékot adunk, hogy az óvoda barátságos, vonzó, játékszerekben bővelkedő képe maradjon meg a gyermekek emlékezetében.
- Meghívjuk az új szülőket, gyermekeket gyermeknapi rendezvényünkre, ezzel is igyekszünk érdeklődést keltetni óvodai életünk iránt.
- A csoportelosztást követően közös szülői értekezleten adunk rövid tájékoztatást az óvoda életéről, óvodai törekvéseinkről, legfontosabb elveinkről. A zökkenőmentes beilleszkedés érdekében meghatározzuk azokat az alapvető feladatokat, amelyek az egységes felfogást és azonos bánásmódot szolgálják.
- A közös értekezletet követően a csoportos óvodapedagógusok tájékoztatják a szülőket az óvoda napi életéről, megbeszélik a szoktatás menetét és körülményeit, megfogalmazzák a szülőkkal kapcsolatos szerepelvárásokat.
- Az óvodapedagógusok - lehetőség szerint- még a beszoktatás előtt meglátogatják a gyermekeket otthonukban illetve a bölcsődében.
- Az óvodapedagógusok a csoportba érkező új gyermekek ismeretében megtervezik a befogadás menetét. (ismerősök, testvérek, szülői jelzések figyelembe vétele)
- Biztosítjuk a fokozatos elszakadást a szülőtől - eleinte igény szerint a szülővel együtt rövid ismerkedés (2-3 napig) - majd fokozatosan kitolva az óvodában tartózkodás idejét a szülő nélkül.
- Alkalmazkodunk az otthoni szokásokhoz. (kedvenc tárgyak, cumi, játék stb.)
- A beszoktatáskor a csoportban dolgozó felnőttek mindegyike egész nap jelen van.
- A bölcsődéből való átszoktatást segítő ismerkedések, megelőző találkozások az óvodapedagógusokkal megkönnyíti a folyamatot.

Ez a folyamat akkor fejeződik be, amikor a gyermek viselkedésében már megfigyelhetők az idegen személy és környezet elfogadásának jelei.

A tágabb értelemben vett beszoktatás, vagy régi gyerekek esetében a "visszaszoktatás" jelenti azoknak az egyszerű, életkornak megfelelő elemi szokásoknak és szabályoknak a megismerését illetve újbóli "felelevenítését", amelyek segítik a gyermek biztonságos eligazodását az óvodai életben.

A befogadás időszakában megfigyeljük, hogy:

- A gyermek miként szokta meg az új környezetet;
- hogyan reagált a szülőtől való elválásra;
- magára talál-e a játékban;

- hogyan alakul kapcsolata az óvodapedagógusokkal;
- hogyan illeszkedik az óvodai élet ritmusába;
- mi okoz számára örömet, vagy nehézséget;
- hogyan reagál a sok gyerekre.

Megfigyeléseinket, a szülőkkel folytatott beszélgetések kapcsán nyert információinkat felhasználjuk a gyermek nevelése, fejlesztése érdekében. (bemenet)

Segítő tevékenységeink:

- Ismerkedési lehetőségek biztosítása: nyílt nap, gyermeknap meghívás, csoportszoba megtekintése, közös játék szülővel.
- Személyes találkozások a családdal: óvodapedagógusok látogatása a családnál vagy a bölcsődében.
- Fokozatos beszoktatás: a szülő jelenlétének fokozatos csökkentése, kedvenc tárgyak, játékok behozatala.
- Barátságos, otthonos környezet: családias berendezés, gyermekrajzok, közös készítésű dekoráció.
- Érzelmű biztonság erősítése: állandó, kiszámítható napirend, következetes szabályok.
- Kapcsolatépítés: páros játékok, kis csoportos tevékenységek, segítő társak kijelölése az új gyermek mellé.
- Nemzetiségi elemek beépítése: német nyelvű mondókák, köszöntések, dalok alkalmazása már a beszoktatás idején.
- Szülőkkel való folyamatos kommunikáció: napi rövid visszajelzések, bizalmas megbeszélések, közös problémamegoldás.

Speciális célok

SNI gyermekek esetében

- Egyéni befogadási terv kialakítása a sajátos szükségletek figyelembevételével.
- Fejlesztő szakemberekkel együttműködve a beilleszkedést támogató módszerek alkalmazása.
- Kommunikációs és társas készségek fejlesztése, sikerélmények biztosítása.

HH/HHH gyermekek esetében

- Érzelmű biztonság erősítése, a szociális hátrányok kompenzálása.
- A szülő-gyermek elválás megkönnyítésére fokozott figyelem.
- A közösségi szabályok és szokások megismertetése támogató, élményszerű formában.
- A szociális hátrányok csökkentése érzelmi támogatással és pozitív minták nyújtásával.

- Külön figyelem a szülő–gyermek elválás megkönnyítésére, szoros együttműködés a családdal.
- Szociális készségek és biztonságérzet megalapozása közösségi élményekkel.

Német nemzetiségi nevelésben részt vevő gyermekek esetében

- A német nyelv és kultúra elemeinek természetes beépítése a mindennapi helyzetekbe.
- Kétnyelvű kommunikáció alapozása játékos, életszerű helyzetekben.
- Pozitív érzelmi kötődés kialakítása a nemzetiségi hagyományokhoz.
- A német nyelv és kultúra iránti nyitottság kialakítása már a beszoktatás első napjaitól.
- Német kulturális hagyományok és ünnepek elemeinek bemutatása az óvodai életben.

3.3.3. Az óvodás gyermek érzelmi vezéreltsége

Az óvodáskor egyik legfontosabb sajátossága, hogy a gyermek magatartását és döntéseit elsősorban érzelmei vezérlik. Ezért az óvoda alapfeladata, hogy biztonságos, szeretetteljes, kiegyensúlyozott és derűs légkört biztosítson, ahol a gyermekek pozitív érzelmi tapasztalatokat szerezhetnek.

Az érzelmi biztonság az egészséges személyiségfejlődés alapja, ezért a gyermekeket az óvodába lépéstől kezdve kedvező érzelmi hatások kell, hogy ériék. A felnőttek, a kortársak és az óvodai környezet által közvetített pozitív attitűd és érzelmi töltés segíti a kötődés kialakulását és a közösséghez tartozás élményét.

Általános cél:

- Állandó értékrend, kiszámítható szabályok és derűs légkör biztosítása.
- Az empátia, az önkifejezés, a szociális érzékenység és az éntudat fejlődésének támogatása.
- A gyermekek nevelése a különbözőségek elfogadására és tiszteletére.

A mi óvodánk célja

Az érzelmeiben gazdag, támogató légkör biztosítása, ahol minden gyermek bátran kifejezheti érzéseit, biztonságban érzi magát, és megtanulja tisztelni és elfogadni másokat. Kiemelt célunk, hogy a gyermekek nyíltan kommunikáljanak, figyeljenek egymásra, és a közösségben megtapasztalják az összetartozás élményét.

Német nemzetiségi gyermekeknél: játékos, élményszerű nyelvi tapasztalatok biztosítása, pozitív érzelmi kötődés kialakítása a nemzetiségi nyelvhez és kultúrához.

A gyermeket az óvodába kerülve – az otthonról hozott szokások, vagy éppen a szokások hiánya miatt – eleinte konfliktusok érik. A rendszertelen otthoni életformát felváltja az óvodai

rendszeresség, meg kell tanulnia az óvodai szokásokhoz, szabályokhoz, a közösségi normákhoz való alkalmazkodást.

Nélkülözhetetlen ezért a hosszabb beszoktatási idő, a türelmes és toleráns óvodapedagógusi magatartás, a differenciált törődés, az egyéni bánásmód fokozott érvényesítése.

A differenciált bánásmód során az óvodapedagógus legfontosabb eszközei:

- védelem és gondoskodás;
- áttétel, különböző tevékenységek felajánlása (a tiltás nem ismert számukra);
- a meggyőzés és példa.

A példa szerepe óriási, ebben a fő hangsúly az óvodapedagóguson van. Fontos, hogy az óvodapedagógus beszéde, viselkedése, jelleme, a gyermekekhez való viszonya a pozitív fejlődést és elfogadást segítse.

A dicséret, az elismerés, a sikerélményhez juttatás nagyon fontos lehet abban, hogy önbizalmat adjon a gyermek számára, feloldja gátlásait, pozitívan alakuljon óvodához való viszonya.

A rendszeres óvodába járás védelmet, biztonságot nyújt a gyermeknek, segíti a viselkedési normák elsajátítását – s ez szociális biztonságot jelent számukra.

Az óvoda minden dolgozójának kommunikációja, viselkedése modellértékű, ezért tudatosan törekszünk arra, hogy a gyermekek következetes, pozitív mintákat kapjanak. Az érzelmi biztonságot az állandó napirend, a kiszámítható szokásrend és a stabil értékrend adja. Az önkifejezés (rajz, mozgás, zene, dramatikus játék) támogatása elősegíti az érzelmek feldolgozását és az éntudat fejlődését. A különbözőségek elfogadására nevelés már a beszoktatás időszakában kezdődik, ahol a gyermekek megtapasztalják, hogy mindenki értékes a maga egyediségében. A társas kapcsolatok alakulásának fő eszköze a játék, de a közös élményekhez kötődő projektek, kirándulások és ünnepek is kiemelt szerepet kapnak. Az érzelmi kompetenciák (empátia, önfegyelem, konfliktuskezelés) tudatos fejlesztése mindennapi pedagógiai cél.

Segítő tevékenységeink:

- Érzelmi biztonságot adó szokások, napirend kialakítása.
- Dicséret, pozitív visszajelzés, sikerélmény biztosítása.
- Mesék, bábjátékok, dramatikus játék alkalmazása az érzelmek feldolgozására.
- Nyugodt, szeretetteljes, derűs óvodai légkör fenntartása.
- Konfliktushelyzetek közös megoldása, békés kommunikációs stratégiák tanítása.

- Szülők aktív bevonása a befogadás és nevelés folyamatába.
- Egyéni differenciált bánásmód, figyelem a gyermek otthonról hozott szokásaira.
- Empatikus kapcsolatok kialakítása a gyermek – gyermek és gyermek–felnőtt viszonylatban.
- Érzelmi önkifejezés támogatása rajzban, zenében, mozgásban, verbális kommunikációban.
- Különbözőségek bemutatása (kultúrák, szokások, képességek) elfogadó, befogadó szemlélettel.
- Közös ünnepek, hagyományápolás, nemzeti és nemzetiségi értékek élményszerű megélése.

Speciális célok:

- SNI gyermekek esetében:
  - Személyre szabott érzelmi támogatás biztosítása.
  - Kommunikációs képességek és önkifejezés fejlesztése.
  - Sikerélmény biztosítása az egyéni képességekhez igazodva.
- HH/HHH gyermekek esetében:
  - Érzelmi biztonság megteremtése, pozitív önértékelés kialakítása.
  - Szociális hátrányok kompenzálása.
  - Szülői bizalmatlanság oldása, családdal való szoros együttműködés kialakítása.
- Német nemzetiségi gyermekek esetében:
  - Pozitív érzelmi kötődés kialakítása a német nyelvhez.
  - Élményalapú, játékos nyelvtanulás biztosítása.
  - A kulturális hagyományok szeretetteljes megélése.

Részfeladatok

Az alaprogram kiemeli:

- érzelmi biztonság,
- differenciált bánásmód,
- inklúzió,
- szülői és szakmai együttműködés,
- kompetenciafejlesztés élményeken keresztül.

Részfeladatok a kétnyelvű csoportban

- Német nyelvi kifejezések, mondókák, dalok játékos bevezetése.
- Kétnyelvű kommunikáció fokozatos alkalmazása a mindennapokban.

- Nemzetiségi ünnepek és hagyományok élményszerű megtapasztalása.
- Szülők tájékoztatása a kétnyelvű nevelésről.

Részfeladatok a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésében

- Beszoktatási idő kitolása szükség szerint.
- Szülők bevonása közös programokba, bizalomépítés.
- Életvezetési minták nyújtása: napirend, higiéniai szokások, szabálykövetés.
- Szociális készségek játékos fejlesztése.

Részfeladatok a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek nevelésében

- Egyéni befogadási terv készítése.
- Vizuális segédeszközök (piktogramok, képes napirend) alkalmazása.
- Fokozott felnőtt jelenlét a beszoktatás alatt.
- Kortárs érzékenyítő programok szervezése.
- Rendszeres szülői konzultáció.

3.3.4. Erkölcsi tulajdonságok és akarat fejlesztése

Óvodánk a bölcsőde mellett és annak folytatásaként biztosítja a gyermek egyéni szükségletei kielégítése mellett a társas szükségletek kielégítését is, amely jelenti a felnőttekkel, gyermektársakkal való kapcsolatalakítást és együttműködést.

Ha a gyermek egyéni testi-lelki szükségletei maximális kielégítése révén jól érzi magát a csoportban, ha lehetőséget kap, hogy megismerje, kipróbálja önmagát, a "MÁSİK"-hoz (felnőttek, társak) való kapcsolata révén megélje saját „én - je” határait – fejlődik, erősödik én-tudata, a társas-közösségi kapcsolatok iránti igénye.

A közösségi nevelés alapelve, hogy a gyermek találja meg helyét a közösségben. Nevelési célunk, hogy igényévé váljék a csoporttal való együttműködés, ugyanakkor – ha arra van igénye – egyedül is tevékenykedhessen, s ilyenkor a többiek alkalmazkodjanak hozzá.

A társas kapcsolatok legfőbb eszköze a játék, ezt követik a közös tevékenységek, a közösen végzett feladatok, a különböző szervezeti keretekben megvalósuló tanulási formák. A gyermekekkel együtt megfogalmazott elemi szabályok, közösségi szokások biztosítják a közös élet nyugalalmát, biztonságát, a gyerekek védettségét, feltételezik a közösségi magatartás, érzelmek alakulását. A következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer segíti a gyermeket abban, hogy a körülötte lévő szűkebb és tágabb környezetében elsajátíthassa az emberi érintkezés alapvető szabályait. A szokásrendszeren és az együttélésből fakadó interakciókon keresztül fejlődik a normarendszere, amely az iskoláskornak az alapja.

A közösségi szokásokat, szabályokat minden óvodapedagógus saját gyermekcsoportjának megfelelően alakítja ki.

Általános szempontjaink:

- életkorhoz, a gyermekek fejlettségéhez igazodó egységes és következetes, de nem túl merev szabályokat fogalmazzunk meg;
- fokozatosságra törekszünk;
- fontosnak tartjuk, hogy a szabályokhoz való alkalmazkodást pozitív érzelmek kísérjék, a gyerekek felismerjék, megtapasztalják a szokások értelmét (örömmel, önként vállalt).

Nem célunk a gyermekek életének túlzott szabályozása – hanem arra törekszünk, hogy a közösségi élet elfogadott normáit, az életkoruknak megfelelő elvárt és helyesnek tartott viselkedés- és magatartásformákat preferáljuk (együttműködés, alkalmazkodás, önállóság, segítőkészség, tolerancia, türelem, figyelmesség, konfliktusmegoldó képesség, aktivitás stb.).

A derűs, szeretetteljes mindennapokban biztosított sokféle, változatos, közösen végzett tevékenységek során átélt pozitív élmények alakítják a gyermekekben az összetartozás érzését, megalapozzák a "Mi" tudat kialakulását. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A sikeres iskolakezdéshez szükséges személyiségjegyek, tulajdonságok közül kiemelt feladatunk az erkölcsi tulajdonságok (segítőkészség, együttérzés, önzetlenség, igazságérzet) és akarati tulajdonságok (önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat). E tulajdonságok kialakítása hosszú folyamat, amelyben a felnőttek példamutatása, a gyermek közösségi élményei és a mindennapi helyzetekben történő gyakorlás meghatározó szerepet játszanak.

Általános cél:

- Erkölcsi értékek és szociális normák elsajátítása.
- Akarati tulajdonságok (önállóság, kitartás, önfegyelem) fejlesztése.
- Pozitív közösségi élmények által az összetartozás érzésének erősítése.

A mi óvodánk célja:

- Olyan szeretetteljes és elfogadó közösségi légkör biztosítása, ahol minden gyermek megtapasztalja, hogy értékes és fontos tagja a csoportnak.

- A közös élmények és a mindennapi tevékenységek során az együttműködés, segítőkészség, türelem, figyelmesség és tolerancia értéként való megélése.
- Az erkölcsi értékek és normák belsővé válásának elősegítése pozitív minták, élmények és következetes, derűs szabályrendszer által.
- Az akaratfejlesztés támogatása: a kitartás, a feladattudat és az önfegyelem erősítése játékos és életszerű helyzeteken keresztül.
- A helyi közösségi hagyományok, kulturális és nemzeti értékek megbecsülésének és továbbadásának biztosítása.

Segítő tevékenységeink:

- Szerepjátékok, dramatikus játékok a közösségi normák gyakorlására és a konfliktusok feldolgozására.
- Közös feladatvállalások (pl. terítés, rendrakás, növénygondozás), amelyek erősítik a felelősségérzetet és a közösséghez tartozás élményét.
- Mesék, bábjátékok, történetek felhasználása erkölcsi dilemmák, emberi értékek feldolgozására.
- Pozitív megerősítések és dicséretes következetes alkalmazása a gyermekek helyes viselkedésének erősítésére.
- Érzelmi nevelés tudatos támogatása (beszélgetőkörök, érzések felismerése, kimondása).
- Szabályjátékok a szabálytudat, kitartás és önfegyelem fejlesztésére.
- Közös ünnepek, hagyományőrző programok, nemzeti és nemzetiségi ünnepek élményszerű megélése, amelyek erősítik az összetartozás érzését és a kulturális identitást.
- SNI gyermekeknél: differenciált feladatadás, vizuális eszközök, egyéni segítség, a közösség érzékenyítése.
- HH/HHH gyermekeknél: életvezetési minták bemutatása, szülők bevonása, közös élményeken keresztüli szabálytanulás.
- Német nemzetiségi gyermekeknél: kétnyelvű dalok, mondókák, szabályjátékok bevezetése; a nemzetiségi ünnepek közösségi élményként való megélése.

Speciális célok:

- SNI gyermekek esetében:
  - Egyéni képességeikhez igazított erkölcsi és szociális tanulási helyzetek biztosítása.

- Akarati tulajdonságok (önfegyelem, kitartás) fokozatos fejlesztése differenciált módszerekkel.
- Közösségi élményekhez való hozzáférés biztosítása a befogadó csoportban.
- HH/HHH gyermekek
  - Szociális normák és közösségi szabályok élményszerű megismertetése.
  - Szokások kialakítása, napirendhez való alkalmazkodás támogatása.
  - A szociális hátrányokból adódó hiányok kompenzálása pozitív felnőtt minták által.
- Német nemzetiségi gyermekek
  - Erkölcsi értékek és közösségi normák átadása kétnyelvű formában.
  - Pozitív érzelmi kötődés kialakítása a nemzetiségi nyelven zajló közös tevékenységek során.
  - Hagyományok, szokások és kulturális értékek ápolása közösségformáló erővel.

Részfeladatok

Az alapprogram kiemeli:

- az óvodai nevelés során alapozni kell a gyermekek erkölcsi tulajdonságait (pl. együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, igazságérzet, figyelmesség),
- és fejleszteni kell akarati tulajdonságaikat (pl. önfegyelem, önállóság, kitartás, feladattudat, szabálytudat),
- az erkölcsi és akarati fejlődés szorosan összefügg a közösségi szocializációval: a gyermek az együttélés során, a közös élmények és feladatok révén tapasztalja meg a szabályokat, normákat, szokásokat,
- a fejlődés alapja a pozitív felnőtt minta, az élményszerű tanulás, a játék és a közösen végzett tevékenységek,
- kiemeli, hogy a gyermekeknek meg kell tanulniuk elfogadni és tisztelni a különbözőségeket, miközben kialakul bennük a „mi-tudat”, az összetartozás érzése.

HH/HHH gyermekek

- Fokozatos napirendhez szoktatás, szokásrendszer kialakítása.
- Élethelyzetekben történő mintaadás (étkezés, közös játék, szabálytudat).
- Szülők bevonása a közösségi szokások megerősítésébe.
- Pozitív megerősítések rendszeres alkalmazása.

SNI gyermekek

- Egyéni fejlesztési terv szerinti szociális és erkölcsi készségek gyakorlása.

- Vizuális eszközök alkalmazása a szabályok megértéséhez.
- Fokozott felnőtt támogatás közösségi helyzetekben.
- Kortársak érzékenyítése, segítő kapcsolatok kialakítása.

Német nemzetiségi gyermekek

- Közös tevékenységek kétnyelvű irányítása (pl. szabályjátékok).
- Német nyelvű mondókák, dalok beépítése a közösségi szokásokhoz.
- Nemzetiségi ünnepek és hagyományok közös megélése.
- A „mi-tudat” erősítése a nemzetiségi közösséghez való tartozás által.

3.3.5. Környezeti és kulturális értékek befogadása

Óvodánkban különösen fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek szoros érzelmi kötődést alakítsanak ki szűkebb és tágabb környezetükhöz. Nevelőmunkánk alapja, hogy a gyermekek játékos, élményszerű formában ismerjék meg a természet szépségeit, a helyi közösség szokásait és hagyományait, valamint a nemzeti és nemzetiségi kulturális értékeket. Célunk, hogy a gyermekekben megalapozódjon a hazaszeretet, a szülőföldhöz való kötődés, a kulturális sokszínűség tisztelete, valamint a természet szeretete és védelme.

Intézményünk **madárbarát óvoda**, ahol a gyermekek mindennapjaiban kiemelt szerepet kap a természet közvetlen megtapasztalása, a madarak és más élőlények védelme. Célunk, hogy pedagógiai munkánk és környezetformáló tevékenységünk révén elnyerjük a **Zöld Óvoda címet**, amely hosszú távon is biztosítja a fenntarthatóság pedagógiai szemléletének megvalósulását.

Általános cél

- A gyermek nyitottságára építve kialakítani a környezet és a kulturális értékek megbecsülését.
- A nemzeti identitás, a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés megalapozása.
- A természetben és az emberi környezetben megmutakozó szépségek és értékek felfedeztetése.
- A környezettudatos magatartás alapjainak kialakítása.

A mi óvodánk célja

- A helyi természeti környezet, népszokások és hagyományok szeretetének erősítése.
- Olyan élmények nyújtása, amelyek a gyermekeket a közösséghez, a szülőföldhöz és a nemzeti kulturális értékekhez kötik.
- A fenntarthatóság és a környezetvédelem szemléletének beépítése a mindennapokba.

- A „madárbarát óvoda” szemlélet ápolása, a madarak és más élőlények védelmére nevelés.
- Célunk a Zöld Óvoda cím elnyerése, amely szimbolizálja környezeti nevelésünk magas színvonalát és elköteleződésünket a fenntarthatóság mellett.
- A nemzetiségi kultúra megismertetése, elfogadása és megbecsülése.

Támogató tevékenységek

- Kirándulások, természetjáró séták, évszakokhoz kötődő megfigyelések.
- Madármegfigyelés, madáretetés, odúk és etetők közös gondozása.
- Hagyományörző programok, ünnepek közös megélése (pl. nemzeti ünnepek, jeles napok, helyi rendezvények).
- Népi játékok, néptánc, népi kismesterségek kipróbálása.
- Kézműves foglalkozások természetes anyagok felhasználásával.
- Környezetbarát szokások kialakítása: szelektív hulladékgyűjtés, víztakarékosság, kertgondozás, komposztálás.
- Mesék, versek, dalok, népmesék feldolgozása a nemzeti és nemzetiségi kultúrából.
- SNI gyermekeknél: multiszenzoros megközelítés, vizuális segédeszközök a környezeti jelenségek megértéséhez.
- HH/HHH gyermekeknél: kulturális értékekhez való hozzáférés esélyének biztosítása, családok bevonása közös természetvédelmi programokba.
- Német nemzetiségi gyermekeknél: nemzetiségi dalok, mesék, ünnepek közös megélése.

Speciális célok

- Normál fejlődésű gyermekek: környezettudatos szokások kialakítása, nemzeti hagyományok élményszerű megélése.
- HH/HHH gyermekek: kulturális és tanulási hátrányok csökkentése, közösségi élmények biztosítása.
- SNI gyermekek: a környezeti és kulturális értékek differenciált, egyéni képességeikhez igazodó megismertetése.
- Német nemzetiségi gyermekek: pozitív kötődés kialakítása a német nemzetiségi nyelvhez és kulturális értékekhez.

Részfeladatok

- A gyermekek rendszeres kapcsolatba hozása a természettel (séta, udvari megfigyelés, kertgondozás).

- A helyi kulturális értékek bemutatása, közösségi rendezvényekbe való bekapcsolódás.
- Nemzeti szimbólumok, ünnepek megismertetése, közös ünneplés.
- A „jó” és „szép” értékeinek felismerése játékokban, művészeti tevékenységben.
- Kétnyelvű kulturális élmények biztosítása (nemzetiségi mondókák, német nyelvű játékok).
- HH/HHH gyermekek számára külön támogatás a részvételhez (pl. közös családi nap, anyagi hátrányok kompenzálása eszközökkel, programtámogatással).
- SNI gyermekek esetében egyéni feldolgozás, alternatív módszerek alkalmazása (pl. multiszenzoros megközelítés).

3.3.6. Az óvodai dolgozók modellértékű szerepe

Bevezető – a mi óvodánk

Óvodánkban minden dolgozó – az óvodapedagógus, a dajka, a pedagógiai asszisztens és a nevelőmunkát segítők – tudatosan vállalja modellértékű szerepét. Mivel az óvodáskorú gyermek viselkedését erősen befolyásolja az utánzási hajlam és az érzelmi vezéreltség, fontos, hogy mindennapjaiban pozitív példákat lásson és tapasztaljon. Intézményünkben kiemelten törekszünk arra, hogy a gyermekek olyan mintákkal találkozzanak, amelyek segítik a közösségi normák elsajátítását, az értékek felismerését, valamint a különbözőségek elfogadását.

Az óvodapedagógus modell szerepe szempontjából fontosnak tartjuk:

- A biztonságot és harmóniát árasztó egyéniséget (derű, nyugalom, kiegyensúlyozottság, esztétikus megjelenés).
- A gyermekekhez fűződő barátságos, szeretetteljes, őszinte, de határozott nevelői magatartást.
- Nincs „kedvenc”, vagy „fekete bárány”, igyekszünk megtalálni minden gyermekben a jó tulajdonságokat, azokat az értékeket, amelyek biztosítják a differenciált fejlesztés alapját, befolyásolják az egyén gyermekcsoportban elfoglalt helyét, a társak értékítéletét
- A sajátos törődést igénylő gyermekek nevelésében fokozatosan érvényesítjük az egyéni bánásmód elvét, igyekszünk olyan pedagógiai környezetet kialakítani, ahol a másság felé fordulás mindenki számára természetessé válik. Pozitív példával arra neveljük a gyermekeket, hogy őszintén elfogadják sajátos törődést igénylő társaikat, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak társaik irányában, hogy a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes legyen számukra. A kiemelt figyelmet

igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A dajkák és a nevelőmunkát közvetlenül segítők szerepe

- A dajkák, pedagógiai asszisztens a pedagógiai munka közvetlen segítői. Nevelési céljaink csak az óvodapedagógus és dajka összehangolt, együttes munkájának eredményeként valósíthatók meg. Mivel a dajka egyike a gyermekeket nevelő felnőtteknek, magatartásával, beszédmódjával, külső megjelenésével éppúgy modellként szolgál a gyermek számára, mint az óvodapedagógus.
- Nevelőpartneri szerepének érvényesüléséhez ismernie kell a nevelés célját, feladatát és módszereit - amelynek megismertetése az óvodapedagógus kötelessége és feladata. A dajka az óvodapedagógus útmutatásai alapján a gyakorlati munkájában érvényesíti az egyéni bánásmód elvét.
- Differenciált módszerek alkalmazásával, segítő jelenlétével, csak annyi segítséget kell nyújtani a gyermek számára, amennyi feltétlenül szükséges feladataik önálló elvégzéséhez.

Általános cél

- A gyermekek számára követendő, pozitív viselkedési és kommunikációs minták nyújtása.
- A biztonságot és harmóniát sugárzó óvodai környezet megteremtése.
- A gyermekek toleranciára, megértésre, elfogadásra nevelése példamutatás útján.
- Az óvodai dolgozók együttműködésének és nevelőpartneri szerepének erősítése.

A mi óvodánk célja

- Az óvodapedagógusok és dajkák közös, összehangolt munkájával biztosítani a gyermekek harmonikus fejlődését.
- Minden dolgozó legyen tudatos nevelőpartner, aki saját viselkedésével, kommunikációjával és magatartásával példát mutat.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelésében a differenciált és egyéni bánásmód természetes érvényesítése.
- A szülők felé is nyitott, hiteles, értéket képviselő felnőtt közösség megjelenítése.

Támogató tevékenységek

- Az óvodapedagógusok, dajkák és pedagógiai asszisztensek közös értékrendjének tudatosítása.

- Pozitív attitűd, barátságos és szeretetteljes, ugyanakkor határozott bánásmód biztosítása.
- Konfliktushelyzetekben nyugodt, következetes, türelmes mintaadás.
- Egyéni bánásmód érvényesítése, a gyermekek jó tulajdonságainak kiemelése, erősítése.
- Az SNI, HH/HHH és nemzetiségi gyermekek befogadásában az inkluzív szemlélet gyakorlati bemutatása.
- A szülők felé hiteles kommunikáció, a család és az óvoda közös nevelőpartnerségének erősítése.

Speciális célok

- Normál fejlődésű gyermekek: biztonságot nyújtó, hiteles minták biztosítása a mindennapi élethelyzetekben.
- HH/HHH gyermekek: pozitív felnőtt példa erősítése, a család hiányzó nevelési mintáinak pótlása.
- SNI gyermekek: egyéni bánásmód, differenciált segítségnyújtás, szakemberekkel való együttműködés.
- Német nemzetiségi gyermekek: a kétnyelvűség modellálása, a nemzetiségi nyelv és kultúra természetes jelenléte a mindennapokban.

Részfeladatok

HH/HHH gyermekek

- A családban hiányzó szociális minták pótlása (pl. udvariasság, türelem, segítőkészség).
- Folyamatos pozitív megerősítés, biztonságot nyújtó jelenlét.
- Szoros együttműködés a szülőkkel a közös értékek képviselésében.

SNI gyermekek

- Egyéni szükségleteikhez igazított segítő jelenlét.
- Szakemberekkel való folyamatos konzultáció.
- Kortárs érzékenyítés a befogadó attitűd kialakításához.

Német nemzetiségi gyermekek

- Német nyelvi minták biztosítása a mindennapokban (köszönés, egyszerű utasítások).
- Nemzetiségi ünnepek és hagyományok közvetítése.
- A kétnyelvű kommunikáció következetes gyakorlása.

3.3.7. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén – sikerkritérium

- A gyerekek ragaszkodnak csoportjukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben is kifejezik.
- Képesek a szokásokhoz, szabályokhoz, az elvárt normákhoz alkalmazkodni, egymást is figyelmeztetik a szabályok betartására.
- Képesek legyenek adott esetben együttműködni társaikkal.
- Ismerjék fel a másokban rejlő értéket, tudjanak örülni mások sikereinek.
- A dicséretet pozitív ösztönző erőnek érzéik.
- A helyes önbizalom és énkép tegye alkalmassá arra, hogy megtalálja a helyét a csoport hierarchiájában.
- Élethelyzeteiken keresztül átélte erkölcsi értékeket helyesen ítélik meg.
- Legyenek nyitottak a kulturális értékek befogadására, alakuljon ki a szülőföldhöz és a családdal való kötődés.
- Önállóságának mértéke tegye alkalmassá különböző helyzetek, feladatok megoldására.
- A „természetbarát szemlélet” alapjai a mindennapokban nyilvánuljon meg, csodálkozzon rá a jóra, szépre, s becsülje azokat.
- Kérés nélkül is segítenek egymásnak, szívesen dolgoznak a közösségért.
- Érdeklődőek, türelmesek és figyelmesek egymás iránt.
- Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek, igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- Elfogadják a sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a tolerancia és segítőkészség természetes számukra.
- A nemzetiségi csoportban a gyermekek számára természetes a kétnyelvűség.
- Az óvodai közösségben biztonságban érzik magukat, bátran kifejezik érzelmeiket és szükségleteiket.
- Pozitív érzelmi kötődésük kialakult az óvodához, pedagógusokhoz és társaikhoz.
- Képesek önállóan és közösen is kezdeményezni tevékenységeket, ötleteiket bátran megosztják.
- Megtanulták tisztelni a különbözőségeket, elfogadni és értékelni társaik egyediségét.
- Segítőkészségük, együttérzésük és igazságérzetük életkoruknak megfelelő szinten működik.
- A konfliktusokban képesek békés megoldásokat keresni, kompromisszumokat kötni.

- Kialakult bennük a „mi-tudat”, örömmel vesznek részt közös tevékenységekben és ünnepekben.
- A mindennapokban gyakorolják az önfegyelmet, a kitartást és a szabályokhoz való alkalmazkodást.
- Érzékenyvé váltak a környezet szépségei és értékei iránt, természetbarát szokásaikban megmutatkozik a fenntarthatóság szemlélete.
- Pozitív példaként hatnak társaikra viselkedésükkel, beszédükkel, és képesek különböző helyzetekben önálló döntéseket hozni.
- Egyre több szabályhoz képes alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van: képes a feladatot megérteni, végrehajtani, a feladattartásban kitartást mutat.
- Munkatempója, önállósága, önfegyelme fejlődik, kreatívan is képes elvégezni feladatait.
- Nyitott a kapcsolatteremtésre felnőttekkel és gyermekekkel, képes együttműködésre közösségi helyzetekben.

3.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

3.4.1. Anyanyelvi nevelés

Az alapprogram kimondja:

- Minden tevékenységi forma része az anyanyelvi fejlesztés.
- Helyes nyelvi mintaadás, szabályközvetítés, beszélő környezet biztosítása.
- A gyermek természetes beszédkedvének fenntartása, kérdésekre adott válaszok támogatása.
- Érzelmi biztonság, kommunikációs kedv, kapcsolatteremtés támogatása.
- Értelmi (kognitív) képességek tudatos fejlesztése a nyelvi nevelés által (emlékezet, figyelem, gondolkodás).
- Olvasóvá nevelés alapozása: irodalmi élmények, könyvtárhasználat, mesék, mondókák, versek, báb.
- Differenciálás, egyéni bánásmód, különösen SNI és HH/HHH gyermekek esetében.
- Kétnyelvű csoportoknál a nemzetiségi nyelv természetes beépítése, élményszerű közvetítése.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelés egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az anyanyelvi nevelés során a magyar nyelv szeretetének, megbecsülésének kialakítása, továbbá a természetes beszéd és kommunikációs kedv, ösztönzése, fenntartása, kapcsolatteremtő képesség fejlesztése.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes minta és szabályközvetítéssel – (javítgatás elkerülésével) az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, fokozására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Céljaink

Az anyanyelv megbecsülésén és szeretetén keresztül alakul:

- a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs készsége,
- beszédészleléssel a beszédhangok felismerése, kapcsolása,
- beszédmegértéssel a szavak, szókapcsolatok, mondatok jelentésének tartalmának megértése,
- és értelmi (kognitív) képességeik.

Feladataink a nyelvi fejlesztésben:

- A gyermekotthoni nyelvi környezetének - egyéni képességeinek megismerése.
- A beszédingert kiváltó helyzetek "tálalása" (egyéni foglalkozás, jó kapcsolat, élmények, tapasztalatok biztosítása).
- A beszédkedv és beszéd bátorság felkeltése és fenntartása.
- Beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabály-közvetítéssel a kommunikáció különböző formáinak alakítása.

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.
- A gyermek passzív és aktív szókincsének gyarapítása.
- A beszédértés és beszédtechnika fejlesztése, helyes ejtés gondozása, ejtészhibák megelőzése.
- A beszéd tartalmi fejlesztése.
- A beszédhibák javítása logopédus segítségével.

A nyelvi fejlesztés keretében nagy hangsúlyt fektetünk az olvasástanulás előkészítésére, az olvasás megszerettetésére, végső soron az olvasóvá nevelés kialakítására (Aranyfa sorozat könyvei, könyvtárlátogatás, irodalmi nevelés).

Részfeladatok a kétnyelvű csoportban

- A nemzetiségi nyelv a környezettel való kapcsolatteremtés, a felszólítás, a megértés és kérdés eszközök.
- A nyelv segítségével a gyermek képessé válik a környezet befogadására, alakítására és megkülönböztetésére.
- A nyelvi kapcsolatteremtés előfeltétele a harmonikus légkör, és a motiváló környezet.
- A nyelvi jelentős szerepe megmutatkozik az: érzékelésben, észlelésben, a fogalmak megtanulásakor, ok-okozati viszonyok kifejezésében.

A nyelvelsajátítás fokozatai:

1. Az egyértelműen kidolgozott metakommunikációs jelek segítségével a német nyelv közvetítése.
2. A nyelv, mint jelrendszer (utánzásra alapuló nyelvelsajátítás - szavak, kifejezések, szókapcsolatok, egyszerű mondatok).
3. A nyelv közvetítése az irodalom segítségével (kiszámlók, versek, mondókák, képeskönyvek).

A nemzetiségi nyelvi szókincs gyarapításának lehetőségei:

- természetes környezet,
- ábrázolt környezet, (fotók, képes, irodalmi és zenei alkotások stb.)
- a gyermek önmagával kapcsolatos tevékenységei,
- megfigyelt munkafolyamatok és magatartásmódok,
- tárgyak, dolgok, személyek ismertetőjegyei, tulajdonságai

A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlesztése:

- Feladatunk speciális szakember segítségének kérése az egyénre szabott fejlesztési terv elkészítéséhez, a fejlesztés megvalósításához. A fejlesztés lényege: a környezeti feltételek illesztése a belső érési folyamatokhoz: vagyis egyik oldalon a gyermek áll a maga adottságaival, a másik oldalon az optimális fejlődést biztosító tudatosan megtervezett környezet. (pedagógusi kompetencia, módszerek, eszközök, szoros együttműködés más szakemberekkel)
- A nyelvi kommunikáció fejlesztése különösen kiemelt terület az SNI gyermek esetében. A kommunikáció kialakulásának fő gyakorlótere a gyermek és az őt gondozó személy között kialakuló kölcsönös, szeretetteljes kapcsolat. Fontos, hogy a gyermeket nevelő felismerje, minél pontosabban megértse a gyermeki megnyilvánulásokat – reagáljon a gyermek jelzéseire –ezáltal előmozdítható a gyermek érzelmi és értelmi fejlődése és viselkedése, a külvilág iránti érdeklődése.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű nevelésében kiemelt feladatunk:

- A családi háttér ismerete és a gyermekekről szerzett ismereteink birtokában tervezzük a gyermekek képességeinek egyéni fejlesztését, a szükséges felzárkóztatást.
- Sokféle fejlesztőjátékkal segítjük a verbális fejlesztést, a kommunikációs készségek, a megismerő funkciók fejlődését.
- Törődünk azzal, hogy életkoruknak, fejlettségüknek megfelelő műveltségtartalmakkal találkozzanak

Az óvodapedagógus feladatai:

Élménygazdag környezetet teremt, anyanyelvi játékokat szervez, amelyekben a gyermek:

- Beszédszerve ügyesedik
- Beszédkedve erősödik
- Hallás, beszédhallása fejlődik
- Auditív ritmusa és emlékezete bővül
- Fonológiai kódoláshoz szükséges képességek megalapozódnak.

Állandó lehetőséget biztosít a kérdéseknek-válaszoknak. A gyermek meghallgatása, kommunikációs kedv kialakítása, ösztönzése, beszédfigyelem kialakítása (gyermeki kérdések érvényesülése, válaszok igénylése), beszéd szint megállapítása – szókincs bővítés, önkifejezés segítése, célzott beszédfejlesztés (beszédészlelés, - megértés, artikuláció, beszédprodukciónak javítása), korrekció szakember segítségével, együttműködés a családdal. A személyes példa, a helyes minta adása kiemelt jelentőségű. Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes

csoportlétkör kialakításával eléri, hogy a gyerekek szívesen és bátran beszélnek, kérdeznek a felnőttektől és társaiktól egyaránt.

Változatos élményekkel (vers, mese, báb, játékok, séta) és beszédpéldával fejleszti a kifejező hanghordozást, az érzelmet megjelenítő viselkedést, a változatos szókinccset, az együttesen megtapasztalt viselkedési és udvariassági módok, tiszteletet kívánó beszédformák megjelenését.

Figyelembe veszi az eltérő kommunikációs tapasztalatok miatt eltérő beszédkészséggel érkező gyermekek fejlődési különbözőségeit.

Megérteni a keveset beszélőket, keresi okait, és mindig utánzásra alkalmas mintát ad, beszélő környezetet biztosít.

Alkalmazza továbbá a beszédfejlesztés hatékonyabb eszközeit:

- példamutató beszéd,
- kommunikatív viselkedés,
- gyakori beszédkezdeményezések (gondozás, játék, munka, tanulás közben),
- javítgatás elkerülésével,
- anyanyelvi játékok, irodalmi anyagok felhasználása.

A vegyes életkorú csoportok természetesebb helyzetet nyújtanak a kommunikációs képességek fejlesztéséhez. A kicsik figyelik a nagyobbak beszédét, sokszor kérdeznek tőlük. A nagyok felelve, magyarázva a kisebbeknek gyakorolják ismereteiket szavakba önteni, mások számára is érthetővé tenni.

3.4.1.1. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén – sikerkritérium

- A gyermekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókinccsüket.
- Érthetően, folyamatosan beszélnek, kommunikálnak.
- Gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető formában, megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni.
- Elbeszélésük folyamatos, de nem követik mindig a történések logikai és időbeli sorrendjét, sok a szóismétlés, kötőszóhalmozás.
- Társas beszédhelyzetekben tudják tartani a kapcsolatot, végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét.
- Nyugodtan és figyelmesen tudják végighallgatni az óvodapedagógust, párbeszédben kívárlják a társ megnyilatkozását.
- Ismerik és helyesen használják a szófajokat, névutókat, igeidőket, térirányokat.

- Kialakult a beszédhelyzethez és anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető mondatokból összeálló beszéd.
- Képről mondatokban beszél.
- Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.
- Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani.
- Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, gondolatainak érthető kifejezését.
- Minden magán- és mássalhangzót tisztán ejt.
- Bátran kérdez, kérdéseire választ keres és ad, képes rövid párbeszédet kezdeményezni és fenntartani.
- Nyelvhasználatában megjelenik a szándékos emlékezeti bevésés és felidézés (mondókák, versek, mesék, egyszerű feladatok felidézése).
- Élményt nyújtanak számára az irodalmi művek (mesék, versek, mondókák), és képes azok tartalmát saját szavaival visszaadni.
- Nyitott az olvasás előkészítését segítő tevékenységekre (képeskönyvek, könyvtárlátogatás, könyvhasználat szabályainak ismerete).
- A kétnyelvű (nemzetiségi) csoportban természetes számára a második nyelv alapvető szavainak, kifejezéseinek használata.
- Beszédében hangsúlyokkal, hanglejtéssel fejezi ki gondolatait és érzelmeit.
- Használja a különböző szófajokat, képes változatos mondatszerkezetek, mondatfajták alkotására.
- A magán- és mássalhangzókat tisztán ejti, ugyanakkor a fogváltással összefüggésben egyéni eltérések előfordulhatnak.
- Képes végighallgatni és megérteni mások beszédét, türelmesen kivárja a társ megszólalását.

3.4.2. Értelmi fejlesztés – optimális képesség- és készségfejlesztés

Az alapprogram kimondja:

- az **érdeklődésre, kíváncsiságra épülő tanulást,**
- a **kognitív funkciók tudatos fejlesztését** (emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, kreativitás),
- az **ösztönző, gazdag környezet** szerepét,

- valamint az **iskolakezdéshez szükséges érettség** feltételeit.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) fejlesztése.

Óvodai életünk változatos tevékenységei /játék, mese-vers, bábozás, éneklés, manuális tevékenységek, mozgás, gyermeki munka stb./ lehetőséget teremtenek a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezésére, célirányos bővítésére, a kognitív képességek fejlesztésére, a különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásra.

Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére

A kognitív képességek fejlesztése terén célunk:

- az egyre pontosabb, valóság-hű észlelés;
- figyelemösszpontosításra való képesség;
- a valósághoz közelítő képzeleti működés;
- reproductív emlékezet;
- a problémamegoldó gondolkodás
- valamint az alakuló fogalmi gondolkodás fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai:

A természeti–emberi–tárgyi környezet iránti érdeklődés felkeltése, kielégítése, a gyerekek természetes kíváncsiságára építés, sokoldalú tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása, a környező világról szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése különböző tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása, „én – kép” fejlesztés, testséma kialakulásának segítése, forma és térészlelés fejlesztése (mozgásos tevékenységekkel), értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és kreativitás) fejlesztése.

Minél több érzékszervre ható tapasztalatszerzést, megfigyelési lehetőséget biztosít a gyermekeknek. Sokoldalúan fejleszti az auditív, vizuális, taktilis érzékelésre épülő képességeket. Lehetőséget teremt a dolgok, jelenségek természetes környezetben, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való megfigyelésére és gyakorlásra. Mivel 3-7 éves korban a vezető szerep a látásé, ezért a vizuális funkciók fejlődését fokozottan figyelemmel kíséri. Az önkéntelen figyelemtől és spontán emlékezettől a szándékos megfigyeléshez és emlékezetbe véséshez, majd felidézéséhez vezető utat sok játékos tevékenységgel segíti elő, az emlékezet, szándékos figyelem terjedelmét növeli.

Fejleszti a képzeletet és fantáziát sok valós élmény nyújtásával, valamint mesehallgatással, és játék biztosításával. Nyitott, játékos helyzetek teremtésével többféle megoldás keresésére ösztönzi a gyermekeket. Az ingerek cselekvő és kísérletező jellegű feldolgozásával megalapozza a későbbi problémamegoldó gondolkodás kialakulásának feltételeit.

A problémák sokféle megfogalmazása az egyéni válaszok keresésére ösztönöz, és ezzel megteremti a szabad önkifejezés lehetőségét (a kreativitás – érzékenység, eredetiség, átdolgozás, könnyedség, hajlékonyság, kidolgozás – kibontakoztatására).

Beszédfigyatékokossággal élő gyermekek esetében fokozott figyelmet kell fordítani a szöveg és a tartalom koherenciájára, az ismeretek több érzékszervet bevonó feldolgozására, valamint szükség esetén a beszéd kiváltásának támogatására.

Értelmi fogyatékokossággal élő, illetve egyéb pszichés zavarral élő gyermekek esetében a gyógypedagógus részletes útmutatása alapján végezhető alkalmazó és gyakorló tevékenység, a lehető legtöbb érzékszerv bevonásával.

„A gyermek gondolkodása és beszéde szoros kapcsolatban állnak egymással. Amint a gondolkodás nagyobb teljesítményre képes, a beszéd is – mind szóanyagában, mind folyamatosságában, struktúrájában – fejlődik. Ugyanakkor a nyelvi fejlettség alapja megismerési folyamatok, a gondolkodás fejlődésének.”

Az értelmi fejlettség legfontosabb mutatója a nyelvi-kommunikációs képesség színvonala - ezért az anyanyelv fejlesztése, az anyanyelvi - kommunikációs nevelés kiemelt jelentőségű, áthatja az óvodai élet minden mozzanatát.

Az életkori sajátosságok, vagyis mikor és mit...

A program lehetőséget nyújt a képességeket fejlesztő játékokra, és a komplex drámafoglalkozásokra is. Az őselemek biztonságot, kiszámíthatóságot, egységérzetet adnak,

ami jó meder a hétköznapi életben. Természetesen minden körülmények között figyelembe kell venni játékválasztásnál a gyerekcsoport életkorát, létszámát, képességét...

3 éves korban

- azonosuláson, utánzásán alapuló élményjátékok
- ismerkedési és szeretetjátékok a társas kapcsolatok erősítésére

4 éves korban

- fantáziát fejlesztő játékok
- egyszerűbb, együttműködést kialakító játékok
- egyszerűbb koncentrációs játékok

5-7 éves korban

- kommunikációt és metakommunikációt fejlesztő játékok
- kreativitást, kifejezőkészséget fejlesztő játékok
- koncentrációt, emlékezetet fejlesztő játékok
- ön- és társismeretet fejlesztő játékok
- empátiát fejlesztő játékok
- szerepjátékok, mesejátékok másképpen

Az óvodapedagógus feladatai az értelmi fejlesztés területén

- A gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára építve biztosítson sokféle megfigyelési és tapasztalatszerzési lehetőséget.
- Építsen a gyermek otthoni élményeire, tapasztalataira, azokat bővítse és rendszerezze.
- Tudatosan tervezze a spontán és szervezett helyzeteket, amelyekben a gyermek értelmi képességei (észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, kreativitás) fejlődhetnek.
- Alkalmazzon differenciált módszereket az eltérő képességű gyermekek fejlesztésére.
- Biztosítson multiszenzoros tanulási élményeket, amelyek több érzékszervet vonnak be (pl. természetes anyagok tapintása, hangok felismerése, színek megkülönböztetése).
- Fejlessze a gyermek szándékos figyelmét és emlékezetét játékos tevékenységekkel, mesékkel, drámai helyzetekkel.
- Ösztönözze a kreativitást és az alkotóképességet: szabad játék, kézműves tevékenység, dramatizálás, építés, rajz.
- Az SNI gyermekek esetében tartsa folyamatos kapcsolatot a gyógypedagógusokkal, logopédusokkal, fejlesztő szakemberekkel.

- A HH/HHH gyermekeknél biztosítson lehetőséget a kulturális és kognitív hátrányok csökkentésére (könyvtárlátogatás, múzeumi program, természetjárás).
- Nemzetiségi csoportban biztosítson kétnyelvű környezetet, amelyben természetesen jelen van a nemzetiségi nyelv és kultúra.

Részfeladatok:

HH és HHH gyermekek

- A gyermek egyéni képességeinek felmérése, fejlesztési terv készítése.
- A hiányos tapasztalatok pótlása változatos tevékenységekkel (kirándulások, élményalapú tanulás, tapasztalati úton szerzett élmények biztosítása).
- Verbális és nem verbális kommunikáció fejlesztése fejlesztő játékokkal, drámajátékokkal, beszélgetőkörökkel.
- Mindennapi helyzetekben a szabályok, normák megértésének gyakorlása, szociális hátrányok kompenzálása.
- Családok bevonása: közös programok, szülői tanácsadás, otthon is gyakorolható fejlesztési ötletek átadása.

SNI gyermekek

- A gyógypedagógus iránymutatása alapján egyéni fejlesztési terv megvalósítása.
- Multiszenzoros tanulási lehetőségek biztosítása (auditív, vizuális, taktilis tapasztalatok).
- Beszédfejlesztés, kommunikációs alternatívák (pl. képkártyák, gesztusok, augmentatív eszközök) alkalmazása, ha szükséges.
- Képzlet és kreativitás fejlesztése differenciált módszerekkel (pl. dramatizálás, rajz, játék).
- Szociális érzékenyítés a csoportban: társak felkészítése az együttműködésre, elfogadásra.

Nemzetiségi nevelés

- A német nemzetiségi nyelv természetes bevonása mindennapi helyzetekbe: egyszerű utasítások, mondókák, dalok, játékok.
- Két nyelvi kifejezési forma párhuzamos használata a megismerési folyamatokban (pl. színek, számok, tárgyak megnevezése mindkét nyelven).
- A nemzetiségi kultúrához kapcsolódó mesék, versek, hagyományok közvetítése.
- A kétnyelvűség fejlesztése játékos formában, pozitív érzelmi kötődéssel.

- Közös élmények szervezése (ünnepek, kulturális programok) a nemzetiségi identitás erősítésére.

3.4.2.1. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén – sikerkritérium

- A gyermek érdeklődése nyitott, szívesen fedezi fel a környezet jelenségeit, élvezetet talál a megismerésben.
- Képes egyszerű problémák felismerésére és többféle megoldás keresésére.
- Érzékelése és észlelése differenciált, képes különbséget tenni formák, színek, méretek, mennyiségek, hangok között.
- Kialakul a testséma tudata, eligazodik saját testében és a térben (jobb–bal, fent–lent, előtte–mögötte stb.).
- Figyelme tartósabb, képes rövid ideig szándékosan összpontosítani, és feladatra koncentrálni.
- Megjelenik a szándékos emlékezeti bevésés és felidézés; képes rövid versek, mondókák, mesék, egyszerű szabályok tudatos megjegyzésére és visszaadására.
- Képzelete élénk, fantáziáját a játékban, alkotó tevékenységben és problémamegoldásban is használja.
- Gondolkodása cselekvő-szemléletesből fokozatosan átlép a képi, majd az elemi fogalmi gondolkodás szintjére.
- Egyszerű összefüggéseket felismer, ok-okozati kapcsolatokat megfogalmaz (pl. miért történt valami, mi következik valamiből).
- Reprodukív emlékezete mellett megjelenik az önálló véleményalkotás és az önálló gondolkodás kezdete.
- Alkotóképessége, kreativitása fejlődik: képes új ötleteket megfogalmazni, megvalósítani játékban, rajzban, építésben.
- Önálló kérdéseket tesz fel, válaszokat keres és ad, érdeklődése a világ dolgai felé folyamatos.
- Érzelmi biztonságban képes kitartani a feladatvégzésben, és örömet leli az eredményben, sikerben.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről (tudja a nevét, lakcímét, szülei foglalkozását).
- Felismeri a napszakokat, érti az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Ismeri és alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.

- Ismeri szűkebb lakóhelyét, környezetének növényeit, állatait, és képes azok alapvető gondozására, védelmére.
- Alakulóban vannak azok a magatartási formák és szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez és megóvásához szükségesek.
- Elemi mennyiségi ismeretekkel rendelkezik (több–kevesebb, nagy–kicsi, számlálás kezdeményei).

3.4.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés – cél – feladat mátrix

Fő terület	Cél	Főbb tevékenységek	Speciális célok	A mi óvodánk célja	HH/HHH célok	Német nemzetiségi célok
Anyanyelvi nevelés	A magyar nyelv szeretetének, megbecsülésének kialakítása, a természetes beszéd- és kommunikációs kedv fenntartása és fejlesztése.	Beszélgetőkör, bábozás, mese- és versélmények, dramatikus játék, irodalmi nevelés, anyanyelvi játékok, mindennapi helyzetekben való kommunikáció.	A beszédértés és -produkció, szókincs, artikuláció, beszédritmus, kommunikációs bátorság fejlesztése; a szándékos emlékezet és figyelem erősítése.	A gyermekek bátran és szívesen kommunikáljanak, kérdezzenek, tudják megfogalmazni érzéseiket, gondolataikat, és tisztán ejtsék a hangokat.	A szókincs és kommunikációs készségek fejlesztése a hátrányos helyzetből adódó lemaradások pótlásával, mindennapi beszédhelyzetek bátorítása.	A német nyelv természetes bevonása a mindennapokba (mondókák, dalok, köszönések), kétnyelvű szókincs kialakítása.
Érdeklődésre, kíváncsiságra épülő megismerés	A gyermek kíváncsiságának, megismerési vágyának fenntartása, új tapasztalatok, élmények szerzésének biztosítása.	Megfigyelések, séták, kísérletek, beszélgetések, projekt módszer, komplex foglalkozások, dramatikus és szimbolikus játék.	Az önálló kérdezés, gondolkodás, problémamegoldás ösztönzése; összefüggések felismerése.	A gyermeket élményeken keresztül segíteni abban, hogy önállóan fedezze fel a környezetét, örömmel ismerje meg a világot.	Hiányzó élmények pótlása (pl. kirándulás, természetjárás, kulturális programok), a tapasztalatok közös feldolgozása.	A környezethez kapcsolódó német szókincs bővítése (pl. évszakok, természet, család), egyszerű kérdés-válasz helyzetek kialakítása németül is.
Értelmi fejlesztés, kognitív képességek	A kognitív képességek (észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, kreativitás) tudatos fejlesztése, az ismeretek rendszerezése és bővítése.	Logikai és emlékeztetjatekok, szabályjátékok, konstrukciós játékok, kézműves tevékenység, mese és dramatizálás, problémamegoldó feladatok.	A szándékos figyelem és emlékezet fejlesztése, fogalmi gondolkodás alapozása, kreativitás és alkotóképesség támogatása.	A gyermekek nyitottak, kíváncsiak, képesek összefüggéseket felismerni, kérdezni, emlékeztetük, figyelmük és gondolkodásuk iskolára alkalmassá válik.	A kognitív hátrányok kompenzálása, az alapvető mennyiségi, logikai, emlékezeti ismeretek pótlása.	A német nyelvbe ágyazott fogalomalkotás segítése: számok, színek, mennyiségek, logikai kapcsolatok elsajátítása német nyelvi mintákban.

4 Az óvodai élet megszervezésének elvei

4.1 Működési feltételek

4.1.1 Személyi feltételek

Az alapprogram kimondja:

1. Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
2. Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.
3. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.
4. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.
5. A felekezeti, illetve egyházi óvodák munkatársai számára meghatározó a lelkiesség szerinti bánásmód, nevelés- és műveltségtartalom biztosítása.
6. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.
7. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Személyi feltételeink jelenleg 5 csoporthoz biztosítottak. Az óvodapedagógusok valamennyien felsőfokú, illetve főiskolai szakirányú végzettséggel, dajkáink dajkai szakképesítéssel rendelkeznek. A magyar–német kétnyelvű nevelést folytató csoportunkban mindkét óvodapedagógus rendelkezik német nemzetiségi óvodapedagógusi oklevéllel.

Pedagógusaink folyamatosan részt vesznek a szakmai tudást bővítő és elmélyítő tanfolyamokon, továbbképzéseken. Egy óvodapedagógus közoktatás-vezetői, egy fejlesztőpedagógusi, egy gyógytestnevelői pedagógus szakvizsgával rendelkezik. Jelenleg (2020.12.) nincs gyakornok, mindenki pedagógus I. fokozatban, illetve egy pedagógus mesterpedagógus fokozatban van.

Kiemelt területek:

- az óvodapedagógus szerepe, elfogadó, segítő, támogató attitűdje, amely modell a gyermek számára,
- az óvodai dolgozók összehangolt munkája, amely hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése speciális szakemberek bevonásával, együttműködésben,
- a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek nevelése esetén feladatunk, hogy lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét,
- a kompetenciaalapú nevelés hatékony megvalósítását segítő elemek:
  - az óvoda óvó-védő, nevelő, személyiségfejlesztő funkciójának új tartalommal való megtöltése,
  - a céltudatosabb, tervezettebb, hatékonyabb gondozó-, nevelő-, oktatómunka megélése,
  - nevelési színterek (család, óvoda, iskola) folytonos nevelő hatásának érvényesítése.

4.1.1.1. Óvodapedagógus

Az óvoda arculatában meghatározó jelentőségűnek tekintjük dolgozóink felkészültségét, emberi értékeit. Az ideális óvodapedagógus az alapvető humanista értékek hordozója, amelyhez megfelelő szakmai felkészültség társul, s ez mindennapi pedagógiai tevékenységében kifejeződik. Fontos a „belső” és a „külső” összhangja, az érzések, gondolatok és a viselkedés „kongruenciája” (megfelelése). Ez biztosítja a nevelői magatartási megnyilvánulások hitelességét. A nevelőtestület közös értékek fogadja el a toleranciát, empátiát, egymás segítségét, együttműködést, egymás véleménye iránti megértést, az emberi méltóság tiszteletben tartását, az esztétikus óvodai környezet jelentőségét, a nevelői tevékenység rugalmasságát, a helyzethez és a gyermek egyéni jellemzőihez történő alkalmazkodást, a felelősségtudatot, valamint az önművelési–önfejlesztési igényt.

Ezeken túl meghatározó személyiségjegye kell, hogy legyen a demokratikus nevelési stílus, amely ösztönzi a gyermekek kezdeményezéseit, figyelembe veszi szükségleteiket. Alapelvei az elismerés, a dicséret, az elfogadás. Körülötte a légkör oldott, bizalom teli, barátságos, amelyre jellemző a csoport érzelmi kiegyensúlyozottsága, az elmélyült játék, figyelmes viselkedés.

Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje mintát jelent a gyermek számára, személyisége meghatározó a nevelési folyamat egészében. Az óvodapedagógus bánásmódja, az eltérő szükségletek, érzelmi állapotok és hangulatok iránti toleranciája a gyermekek egymás közötti kapcsolatában is mintát jelent.

Az óvodába érkező gyermekek alapos megismerésének és szakszerű fejlesztésének alapvető feltétele az óvodapedagógusok folyamatos önképzése, továbbképzése, önálló tanulása. Ennek megvalósítását szolgálja az óvodapedagógusok továbbtanulási terve és a továbbképzési tervek, melyek az évenként elkészítendő munkaterv részét képezik.

A pedagógus életpálya bevezetésével, a megváltozott társadalmi hatásokhoz való alkalmazkodás elengedhetlenné teszi az óvodapedagógusok állandó önképzését, fejlődését az informatikai eszközök használatában. Fontos elvárás, hogy képességeiknek megfelelően, a külső igényeket figyelembe véve használják a modern információfeldolgozási eszközöket.

4.1.1.2. Dajka, pedagógiai asszisztens

A dajkai munka szerepváltása csak az óvodapedagógusi munka szerepváltásának kontextusában értelmezhető. Munkájukat a gyermekek napirendjéhez igazítva, az óvodapedagógusok irányítása mellett végzik. Egyértelműen elkülönítjük, mely esetben kompetens, és mely esetekben segítő a szerepkörük. Munkájukban megjelenik a gyermekek iránti elfogadás, tisztelet, szeretet, amely mintát jelent a gyermekek számára.

4.1.1.3. Alkalmazotti közösség

Az alkalmazotti közösség tagjaitól is elvárjuk, hogy munkájukkal, magatartásukkal, személyes példájukkal segítsék megvalósítani nevelési feladatainkat:

- Ismerjék meg nevelési elveinket, csoportjaik nevelési terveit, működjenek együtt az óvodapedagógusokkal.
- Aktívan vegyenek részt a csoport életében.
- Ismerjék meg a csoportjuk napirendjét, és a csoporton kívüli feladataik végzésével a gyermekek napirendjéhez alkalmazkodjanak.
- Munkájukban tükröződjön a gyermekek szeretete, elfogadása, tisztelete.
- Kulturált magatartással és beszédmintával segítsék a gyermekek nevelését.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásában részt vevő különböző szakemberekkel együttműködjenek.

- Nemzetiségi óvodai nevelés esetén feladatuk a nemzetiségi program célkitűzéseinek megvalósítása,
- a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek nevelése esetén a kulturális sokszínűség tiszteletére, az egymás anyanyelve iránti nyitottságra nevelés elősegítése.

Személyi erőforrások

Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára. A pedagógusok és a nevelő munkát segítő alkalmazottak összehangolt munkájával egészíthetjük ki eredményesen a családi nevelést.

Alkalmazottak – finanszírozott álláshelyek a köznevelési törvény alapján	
Óvodaigazgató	1
Óvodaigazgató-helyettes	1
Óvodapedagógus	9
A nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők	
Pedagógiai asszisztens	1
Dajka	5
Óvodatitkár	1
Alkalmazottak – nem finanszírozott álláshelyek (fenntartó tervezi a költségeket)	
Takarító	1,5
Karbantartó	1
Intézmény létszáma összesen	20,5

Pedagógus végzettséggel rendelkezők

óvodapedagógus neve	besorolása	továbbképzési irányultság
Blumenschein Erika	Pedagógus /I	Mozgáskotta
Gálné Banizs Gabriella	Mesterpedagógus	Fejlesztőpedagógia, mérés - értékelés
Haraszin Livia	Pedagógus /I	SNI fejlesztés, német nyelv az óvodában
Lukácsné Hrotkó Zita	Pedagógus /II	Tehetséggondozás, IKT
Tóth Petra	Pedagógus /I	
Hohmann-Stadler Míra	Pedagógus /I	
Bencze Andrea	Pedagógus /I	Német nemzetiségi nevelés
Schmidtné Fenyvesi Gyöngyi	Pedagógus /II	Gyógypedagógia, gyermekvédelem
Sebőkne Nickl Melinda	Pedagógus /II	Drámapedagógia, mozgás

óvodapedagógus neve	besorolása	továbbképzési irányultság
Hammer - Stepper Viktória	Pedagógus /II	Német nemzetiségi nevelés
Szivák - Böröcz Anita	Pedagógus /II	Gyógytestnevelés

A kibővült nevelőtestületünk tagjai valamennyien főiskolát végeztek. Többségük sok éves gyakorlattal rendelkezik és hosszú évek óta dolgozik óvodánkban. Jellemző a testületre a nagyfokú gyermekszerelem, humánus, empátia és kreativitás. A másság elfogadása valamennyiünk egyik legfontosabb tulajdonsága. A nyitottság, az állandó szakmai megújulás eredményezi a pedagógiai munka folyamatos, minőségi fejlődését. A nevelési céloknak, a tevékenységi terület sajátosságainak, a gyermekek szükségleteinek és a környezet lehetőségeinek figyelembevételével választjuk meg pedagógiai módszereket. A különböző szakemberek (óvodapedagógus, utazó gyógypedagógus, pedagógiai asszisztens, dajka) együttműködése eredményes. Az óvodapedagógus feladata, hogy maximálisan biztosítsa a gyermek alapvető szükségletét, az érzelmi biztonságot, és elősegítse minden gyermek számára az optimális fejlődési folyamatot. Kiemelten fontos, hogy az óvodapedagógus nevelő – fejlesztő munkája során mindig vegye figyelembe a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakozásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában. Módszerhasználatát, a tudatosság, célszerűség és változatosság jellemezze.

Az intézmény belső továbbképzési rendszere

Az intézmény továbbképzési terve tartalmazza azon képesítések megszerzésének lehetőségeit, ami az intézmény szakmai céljainak megvalósulását szolgálják.

¹Óvodánkban a 2024/2025-ös nevelési évben 11 óvodapedagógus dolgozik teljes munkaidős köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban, ebből egy fő tartós távolléten van (Bencze Andrea). A jelenlegi pedagógusállományból 2025. augusztus 31-én senki nem mentesül a pedagógus továbbképzésben való részvétel alól a Púétv. 70. § rendelkezései alapján. A 2025. augusztus 31-én záruló továbbképzési ciklusban óvodánkból 1 pedagógus (Hammer - Stepper Viktória), szerzett pedagógus-szakvizsgát, ezért a Púétv. 70. §-ában a következő továbbképzési ciklusra, azaz 2025. szeptember 1-től 2030. augusztus 31-ig mentességet biztosít a továbbképzési kötelezettség alól. A pedagógusok közül 2 óvodapedagógus 2021-

¹ Részlet az intézmény továbbképzési programjából.

ben szerezte diplomáját, így az ő 5 éves továbbképzési ciklusuk 2026.szeptember 1-vel kezdődik majd. *Ezen adatok szerint tehát a 2025. szeptember 1-jén kezdődő és 2030. augusztus 31-ig tartó továbbképzési ciklusban várhatóan 7 pedagógus számára kell biztosítani a kötelező pedagógus-továbbképzésben való részvétel lehetőségét.*

4.1.2. Tárgyi feltételek

Az alapprogram kimondja

- Az óvodának rendelkeznie kell a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy az szolgálja a gyermek biztonságát, kényelmét, megfeleljen változó testméretének, biztosítsa egészsége megőrzését, fejlődését. A gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékokra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. Tegye lehetővé mozgás- és játéki igényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül. A gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra is hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

A működéshez szükséges alapvető feltételekkel (helyiségek, berendezések és felszerelések) rendelkezünk. Valamennyi csoportunknak önálló csoportszobája, öltözője és mosdóhelyisége van. A nevelőtestület számítógéppel és internet-hozzáféréssel felszerelt nevelői szobával, a dajkák dajkaszobával rendelkeznek. A 6. csoportunk megszüntetése miatt megüresedett csoportszobából tornaszobát, a gazdasági irodából fejlesztőszobát alakítottunk ki.

Az elmúlt évek pályázati lehetőségeinek, a szülők segítségének és a költségvetésünkben biztosított szerény lehetőségeknek köszönhetően az óvoda épülete, külső-belső környezete több területen is megújult.

2010 nyara: Környezeti feltételeink nagymértékű változtatását, fejlesztését 2010 nyár folyamán megvalósult DDOP- infrastruktúra-fejlesztési pályázat (mosdófelújítások, tető- és falszigetelés, nyílászárócsere, aljzatburkolat - csere, festés, bútorzatcsere, óvodaudvar felújítása és felszerelése az uniós szabványoknak megfelelően) biztosította.

2013 ősz–2014 tavasz: Intézményünk ismételten nyert, így a karbantartási munkák mellett bővíteni is tudtunk (fejlesztőszoba, logopédiai szoba, 5. csoportszoba építése, konyha teljes felújítása, irattár, szertár kialakítása).

2020 tavasza: A külső környezetünk is bővítésre került, elkészült az új játszóudvarunk, a régi játékok is folyamatosan, szükség szerint cserélve lettek. Udvarunk biztonságos, az életkornak megfelelő mozgáslehetőséget biztosít a gyermekek számára.

2025 nyarán elkészült egy iskolai életmódra felkészítő terem, amely játékos formában segíti a nagycsoportosok zökkenőmentes átmenetét az iskolába.

A nevelőmunkához szükséges alapvető eszközökkel rendelkezünk. Nyertes pályázatok révén, a szülőkkel közösen szervezett rendezvények bevételéből, az informatikai normatíva segítségével, illetve költségvetési forrásunkból minden évben törekszünk eszközkészletünk pótlására, illetve mennyiségi és minőségi bővítésére.

Kiemelkedően jó az anyanyelvi, zenei neveléshez és a mozgásneveléshez szükséges eszközellátottságunk.

A tárgyi feltételek megteremtése során kiemelt figyelmet fordítunk az alábbiakra:

- a felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságára figyelemmel helyezük el;
- a gyermekek életkorához igazodó, otthonos, barátságos, játékra motiváló környezet kialakítása;
- a gyermekek bevonása a környezetük alakításába, amely erősíti a felelősségérzetüket és önállóságukat;
- a harmóniát árasztó színek, formák és a természetes anyagok előnyben részesítése;
- a lehetőségeinkhez mérten megfelelő munkakörnyezet biztosítása az óvoda valamennyi dolgozójának,
- lehetőség biztosítása a szülők fogadására.

A gyermekek fejlettségi szintjét figyelembe vevő, fejlesztő hatású tárgyi-környezeti feltétel megteremtésével segítjük a kompetenciaalapú nevelés hatékony megvalósítását.

4.2. Az óvodai élet megszervezése

Az alapprogram kimondja:

- A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni

szükségeihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

- A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, a játék kitüntetett szerepe. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.
- Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal.
- Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élősztavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.
- Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.
- A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.
- A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a 6. pont alkalmazása során tanköteles korukat megelőző nevelési évben járónak kell tekinteni.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.
- A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

Nevelési céljaink megvalósításakor az életkori szakaszolást, vagy a vegyes életkori csoportosítást önmagában nem tekintjük sem előnyösnek, sem hátrányosnak, hiszen a fejlesztés-nevelés elsősorban nem életkorhoz, hanem egyéni képességekhez kötődik.

4.2.1. Csoportszerkezet

Nevelési céljaink megvalósításakor az életkori szakaszolást, vagy a vegyes életkori csoportosítást önmagában nem tekintjük sem előnyösnek, sem hátrányosnak, - hiszen a fejlesztés-nevelés elsősorban nem életkorhoz, hanem egyéni képességekhez kötődik.

Óvodánkban gyakorlattá vált elsősorban a vegyes életszervezésű, illetve részben osztott csoportok kialakítása. A csoportok kialakításánál – lehetőség szerint – figyelembe vesszük, hogy:

- megközelítően arányos legyen a különböző életkorú gyermekek száma;
- a testvérek, barátok, ismerősök lehetőség szerint egy csoportba kerüljenek;
- a nemek aránya tegye lehetővé a társas kapcsolatok alakulását;
- a részben osztott csoportokban, életkorban egymáshoz közelálló gyermekek kerüljenek.

Törekszünk arra, hogy az egyes csoportokban arányosan kerüljenek elosztásra a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.

A részben osztott, ill. vegyes csoportok sarkalatos kérdése a csoportlégkör, valamint a gyermekek közötti együttműködés kialakítása.

Fő elv:

A gyermeket a csoportban azonos jogok és kötelességek illetik meg. Nem zavarhatják egymást – és nem lehetnek egymás terhére!

E fő elv megvalósításában nélkülözhetetlen a csoportban dolgozó felnőttek összehangolt munkája, empátikus reagálása, az optimális pedagógiai irányítás megvalósítása.

Mottónk:

„Háttérben maradni, de készenlétben állni a segítségre, nem megmondani a legjobb megoldást, hogy a gyermek kipróbálhassa magát, s megválaszthassa a maga útját.”

A vegyes életkorú csoportok 5–6–7 éves gyerekeinek csoportközi foglalkozás keretében alkalmanként énekes-mozgásos tevékenységeket szervezünk annak érdekében, hogy legyen módjuk azonos korú társaikkal mozgásfejlettségüknek, szabálytartásuknak, teherbíró-képességüknek megfelelő bonyolultabb játékok, mozgásformák megismerésére (bonyolultabb táncmozgások, körjátékok), játékos versengésekre (sor- és váltóversenyek, futó- és fogójátékok), hosszabb kirándulásokra.

4.2.2. A napirend

A napirend egyrészt biztosítja a gyermekek egészséges fejlődését (gyermeki szükségletek kielégítése, egészséges életritmus), másrészt a rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben.

Napirendünk fő jellemzője a folyamatosság és rugalmasság.

Lehetővé teszi, hogy:

- a gyermek egyéni tempó, teljesítőképesség, igény szerint végezze a tevékenységeket;
- egy-egy időegységen (intervallum) belül a gyermek maga dönthesse el, hogy mikor kezd el, illetve fejez be egy tevékenységet;
- a váratlan események, a gyermekeket foglalkoztató élmények, történések ne maradjanak feldolgozatlanok.

A napirendet minden óvodapedagógus a saját csoportjának megfelelően alakítja ki, az alábbi közös szempontok alapján:

- tömbösített, nagyobb intervallumokat jelöl, a kezdet és a befejezés rögzítésével;
- a gondozási teendők időtartama a gyermekek tempójához, igényéhez igazodik;
- az étkezések kezdő időpontja rögzített. A délelőtti és délutáni étkezés folyamatosan történik, rugalmasan alkalmazkodik az igényekhez. A déli étkezés minden csoportban, minden gyermek számára egy időben zajlik;
- meghatározzuk a délutáni felkelés legkorábbi idejét. (Minden gyermeknek szüksége van a pihenésre, de aki nem igényli az alvást, az előbb felkelhet, és a csoportszokásoknak megfelelően az alvókat nem zavaró tevékenységet folytathat.)
- a napirend legnagyobb részét a **JÁTÉK** tölti ki – a különböző tevékenységek a játékba ágyazottan szerveződnek, a játékkal szoros egységet alkotnak.
- A tanköteles kor előtti utolsó nevelési évben a nagycsoportos gyermekek napi 45 perces, differenciált iskolai életmódra felkészítő pedagógiai tevékenységben vesznek részt, amely játékos formában segíti a figyelem, a feladattudat, a kitartás és az együttműködési képességek fejlesztését. Amennyiben az infrastruktúra lehetővé teszi, erre külön tér (iskolai életmódra felkészítő terem) áll rendelkezésre.

Javasolt intervallumok az óvoda helyi adottságainak megfelelően

Szeptember 1-től május 31-ig

Tevékenység kezdete-vége	Tevékenységek	
6.30 – 7.00	Ügyelet	Ügyeletes csoport
7.00 – 11.45. J Á T É K	<ul style="list-style-type: none"> Gyermekek fogadása, játék Szabadon választható tevékenységek közben folyamatos tizórai Játék kezdeményezésekkel, kötött és kötetlen tevékenységek, mindennapos testnevelés Szervezett és tervezett megfigyelések, tapasztalatszerzés a szabadban 	<p>A tanköteles kor előtti utolsó nevelési évben a nagycsoportos gyermekek napi 45 perces, differenciált iskolai életmódra felkészítő pedagógiai tevékenysége. A megvalósítás lehet spontán, tervezett, egyéni és csoportos.</p> <p>Esélyteremtés, felzárkóztatás folyamatos napi tevékenység, ami átszövi a tevékenységformákat. Lehet egyéni, mikro csoportos, spontán és tervezett. A fejlesztés tartalmát, módját az óvodapedagógusok dokumentálják a napi tervezéstől függetlenül.</p>
11.45 – 12.00.	<ul style="list-style-type: none"> Öltözés, testápolási teendők Naposi munka, önkiszolgálás, étkezés előkészítése 	
12.00 – 12.30. 12.30 – 13.00.	<ul style="list-style-type: none"> Ebéd Testápolási teendők Készülődés a délutáni pihenésre 	
13.00 – 14.45.	<ul style="list-style-type: none"> Alvás előtti mese Pihenés 	
14.45. – 15.00.	<ul style="list-style-type: none"> Folyamatos felkelés Testápolási teendők Folyamatos uzsonna 	
15.00 – 16.00	<ul style="list-style-type: none"> Játék a csoportszobában, ill. az udvaron hazamenetelig 	
16.00 – 17.00	Ügyelet	

Javasolt intervallumok az óvoda helyi adottságainak megfelelően

Június 1-től augusztus 31-ig

Tevékenység kezdete-vége	Tevékenységek	
6.30 – 7.00	Ügyelet	
7.00 – 11.45. J Á T É K	<ul style="list-style-type: none"> • Gyermek fogadása, játék • Szabadon választható tevékenységek közben folyamatos tizórai • Játék kezdeményezésekkel, kötött és kötetlen tevékenységek, mindennapos testnevelés • Szervezett és tervezett megfigyelések, tapasztalatszerzés a szabadban • Nyári játékok 	A tanköteles kor előtti utolsó nevelési évben a nagycsoportos gyermekek napi 45 perces, differenciált iskolai életmódra felkészítő pedagógiai tevékenysége. A megvalósítás lehet spontán, tervezett, egyéni és csoportos. Esélyteremtés, felzárkóztatás folyamatos napi tevékenység, ami átszövi a tevékenységformákat. Lehet egyéni, mikro csoportos, spontán és tervezett. A fejlesztés tartalmát, módját az óvodapedagógusok dokumentálják a napi tervezéstől függetlenül.
11.45 – 12.00.	<ul style="list-style-type: none"> • Öltözés, testápolási teendők • Naposi munka, önkiszolgálás, étkezés előkészítése 	
12.00 – 12.30. 12.30 – 13.00.	<ul style="list-style-type: none"> • Ebéd • Testápolási teendők • Készülődés a délutáni pihenésre 	
13.00 – 14.45.	<ul style="list-style-type: none"> • Alvás előtti mese • Pihenés 	
14.45. – 15.00.	<ul style="list-style-type: none"> • Folyamatos felkelés • Testápolási teendők • Folyamatos uzsonna 	
15.00 – 16.00	<ul style="list-style-type: none"> • Játék a csoportszobában, ill. az udvaron hazamenetelig 	
16.00 – 17.00	Ügyelet	

4.2.3. A hetirend

A hetirend segíti az óvodapedagógus tervező-szervező munkáját, biztosítja a gyermekek napi életének megszervezését.

Hetirend tartalma:

- Kötetlen/kezdeményezett tevékenységek
- Kötött tevékenységek
- 6–7 éveseknél: napi rendszerességgel iskolai életmódra felkészítő foglalkozások (feladatmegoldás, feladattartás, szabályjátékok, koncentrációs és emlékezetfejlesztő játékok, elemi tanulási helyzetek gyakorlása).

	Kötetlen / kezdeményezett tevékenység	Kötött	Kötetlen vagy kötött
3 – 4 évesek	Verselés, mesélés Ének, zene, népi játék, tánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése Mindennapos mozgás – spontán szabad játékokban megjelenő	Mindennapos mozgás - szervezett mozgásos tevékenység	Mindennapos mozgás – irányított mindennapos mozgáslehetőség
4 – 5 évesek	Mindennapos mozgás – spontán szabad játékokban megjelenő	Mindennapos mozgás - szervezett mozgásos tevékenység Ének, zene, népi játék, tánc	Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése Mindennapos mozgás – irányított mindennapos mozgáslehetőség
5 – 6 évesek	Mindennapos mozgás – spontán szabad játékokban megjelenő	Mindennapos mozgás - szervezett mozgásos tevékenység Ének, zene, népi játék, tánc	Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése Mindennapos mozgás – irányított mindennapos mozgáslehetőség
5 – 6 - 7 éveseknél	Napi rendszerességgel iskolai életmódra felkészítő játékos, tevékenységek, foglalkozások (feladatmegoldás, feladattartás, szabályjátékok, koncentrációs és emlékezetfejlesztő játékok, elemi tanulási helyzetek gyakorlása).		

A kötött foglalkozások időtartama:

- kiscsoportban (3–4 évesek) 15–20 perc
- középső csoportban (4–5 évesek) 20–25 perc
- nagycsoportban (5–6–7 évesek) 25–30– 45 perc

A hetirendet az óvodapedagógusok alakítják ki. Tartalmazza az óvodapedagógus által szervezett tevékenységkínálatokat, azokat a domináns tevékenységeket, amelyekben az óvodapedagógus megvalósítja aktuális fejlesztési elképzeléseit, az új ismeretek, tapasztalatok bővítését, az ismeretek rendezését, a műveltségtartalmak közvetítését, a gyermeki képességek differenciált fejlesztését.

A tevékenységeket az óvodapedagógus a nevelési területeknek megfelelően foglalkozási áganként, komplex foglalkozások rendszerében rögzíti. (Téma köré csoportosítja az ismeretek, tapasztalatok feldolgozását.)

Óvodánkban az intenzív nevelési időszakban szeptember 1-től május 31-ig a tornatermi beosztásnak megfelelően meghatározott napja van a kötelező testnevelési foglalkozásoknak. A hetirendben napokra beosztott gyermeki tevékenységeket rugalmasan kezeljük; alkalmazkodunk a különböző változásokhoz, külső körülményekhez, a gyermeki kezdeményezésekhez; elegendő időt és lehetőséget biztosítunk a gyermekek meghallgatására, ötleteik, javaslataik beépítésére.

A június 1-től augusztus 31-ig tartó nyári életrendben csoportösszevonást alkalmazunk, a gyermeki tevékenységek szervezése a gyermekek érdeklődéséhez, a napi időkerethez igazodik.

A nyári élet során lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek, hogy az év közben kialakított szokások, szabályok megtartásával szabadon, kötetlen formában élvezzék az évszak örömeit.

4.2.4. Dokumentumok

SZMSZ-ben megfogalmazottak szerint

Csoportnapló – naprakészen csoportnapló az OviKrétában (napirend, hetirend, tevékenységtervek, értékelések rögzítése). Az óvodai csoportnapló olyan dokumentum, amelyben az óvoda a saját pedagógiai programja alapján rögzíti és tervezi a csoportban folyó nevelőmunkát.

- A csoportnaplóban szerepelnie kell az óvoda nevének, OM azonosítójának és címének, annak a nevelési évnak, amelyre a napló vonatkozik, továbbá a csoport megnevezésének és az ott dolgozó óvodapedagógusok nevének. Fel kell jegyezni, hogy hol és mikor nyitották meg és zárták le a naplót, és szerepel benne az óvodaigazgató aláírása is. Ha a napló papíralapon készül, akkor az óvoda körbélyegzőjének lenyomatát is tartalmazza. A naplóban fel kell tüntetni az óvoda pedagógiai programjának nevét is.
- A csoportnapló tartalmazza a csoportba járó gyermekek névsorát és óvodai jelét. Szerepel benne összesítve, hogy hány fiú és hány lány jár a csoportba, ezen belül külön-külön megadva a három év alatti, a 3–4 éves, a 4–5 éves, az 5–6 éves és a 6–7 éves gyermekek számát. Ugyanitt fel van tüntetve a sajátos nevelési igényű gyermekek létszáma, valamint azoknak a gyerekeknek a száma, akik korábban bölcsődei ellátásban részesültek.
- A naplóban külön jelöljük azokat a gyermekeket, akik az adott nevelési évben tankötelessé válnak.
- A dokumentumban megtalálható a csoport napirendje, a napirend szerinti tevékenységek időtartama és megnevezése. Emellett benne van a hetirend is: vagyis azok a közös tevékenységek, amelyek hetente ismétlődnek, napi bontásban.

A nevelési év egyes időszakaihoz a naplóban rögzítjük

- az adott időszak nevelési feladatait,
- a szervezéssel kapcsolatos feladatokat,
- a tervezett programokat és azok időpontját,
- valamint azokat a tevékenységi formákat és tartalmi elemeket, amelyek az óvoda pedagógiai programjában szerepelnek, és amelyek a teljes óvodai életet

magukban foglaló tevékenységekhez, foglalkozásokhoz szükségesek. Ezekhez értékelések is kapcsolódnak, ezeket szintén bejegyezzük.

- A csoportnapló része továbbá a csoport életéről vezetett feljegyzés: vagyis minden olyan rövid leírás, eseményrögzés, ami bemutatja, hogyan működött a csoport az adott időszakban.
- Egyéni fejlődési napló, egyéni fejlődési lap és gyermek-portfólió az OviKréta „Fejlődés/Fejlesztés” moduljában; szükség esetén papíralapú mellékletekkel.
- Hiányzási napló – naprakészen. Jelenlét/hiányzás vezetése az OviKréta „Jelenlét” moduljában.
- Jegyzőkönyv gyermekbalesetekről. Baleseti jegyzőkönyv és eseménynapló az intézményi rend szerint; feltöltés az OviKréta Dokumentumtárába.
- Munkaidő-nyilvántartás
- Mérési-értékelési lapok, fejlődés nyomon követése (kötelező mérési pontok) – OviKréta „Mérés/Értékelés” modul.
- Iskolai életmódra felkészítő fejlesztő tevékenységek dokumentálása.
- SNI/BTMN dokumentáció: egyéni fejlesztési terv, fejlesztési napló, rehabilitációs-rehabilitációs terv, szakértői vélemények kezelése (OviKréta + irattár).
- HH/HHH és nemzetiségi nevelés dokumentumai: Esélyteremtési illetményhez kapcsolódó egyéni fejlesztési lapok, szülői egyeztetések feljegyzése; kétnyelvű csoportok tematikus tervei.
- Szülői kapcsolattartás: e-üzenetek, fogadóórák, szülői értekezletek, egyeztetések nyilvántartása az OviKrétában
- Heti/havi tervek, témahetek, projektek feltöltése az OviKréta tervező/Dokumentumtár moduljába.

Kötelező oviKrétában vezetendő dokumentumok:

Intézmény fül alatt:

Dokumentum neve	Ki vezeti	Mit tartalmazzon
Intézmény - alapadatok	Óvodaigazgató	intézmény elérhetősége, intézményi adatok
Intézmény - Igazgató	Óvodaigazgató	név, elérhetőség
Intézmény - Fenntartó	Óvodaigazgató	fenntartó adatai
Intézmény – Oktatási referens	Óvodaigazgató / fenntartó	kijelölt oktatási referens adatai
Intézmény – csatolt iratok	Óvodaigazgató	Alapító Okirat, Törzskönyvi kivonat, vezetői kinevezés
Intézmény - Törzskönyv	Óvodaigazgató	Intézmény adatai

Gyermekek fül alatt:

Dokumentum neve	Ki vezeti	Mit tartalmazzon
Gyermekek - Alapadatok	Óvodaigazgató	név, lakcím, születési hely, idő, állampolgárság, anyanyelv, TAJ, OA, törvényes képviselők neve, okmányok száma
Gyermekek – felügyeleti jog	Óvodaigazgató / óvodapedagógus	törvényes képviselők adatai (szülők, nevelőszülők, GYÁM, akik elvihetik az intézményből)
Gyermekek - Jogviszony	Óvodaigazgató	jogviszony létrejötte, várható befejezés, felvétel időpontja megszűnés, szünetelés)
Gyermekek – Nevelési adatok	Óvodaigazgató / óvodapedagógus	gyermek jele, nevelési jellemzők
Gyermekek - Csoport	Óvodaigazgató	csoporthoz rendelés dátummal
Gyermekek – Gyermek fejlődésének nyomon követése	Óvodaigazgató / óvodapedagógus	Anamnézis Vizsgálatkérők Szakvélemények Értékelés – szülői aláírások az értékelés megismeréséről
Gyermekek – Egyéb csatolt iratok	Óvodaigazgató / óvodapedagógus	Pedagógiai jellemzések (GYÁM) Esélyteremtés dokumentumai

		összesít minden feltöltött dokumentumot (igazolás, anamnézis, értékelés) A nevelési év zárásánál van jelentősége.
Gyermekek – jelenléti ív	Óvodapedagógus	Jelenlét, hiányzás, igazolások jelölése, feltöltése.

Csoportok fül alatt:

Dokumentum neve	Ki vezeti	Mit tartalmazzon
Csoportok - Alapadatok	Óvodaigazgató	csoport adatai, PP neve, specialitás, csoport érvényessége
Csoportok - Nevelők	Óvodaigazgató	A csoportban dolgozó felnőttek neve, OA, tagság kezdete
Csoportok - Névsor	Óvodaigazgató	A csoportba járó gyermekek minden személyes adata
Csoportok - Csoportnapló	Óvodapedagógus	Csoportnapló bejegyzések
		Hetirend
		Napirend
		Szülői értekezlet (jegyzőkönyv, jelenléti csatolása dokumentumokhoz a dokumentumtárba) Fogadó órák dokumentumai
	Óvodaigazgató	Ellenőrző látogatás – Belső ellenőrzési terv szerint
Óvodapedagógus	Nevelési feladatok – Beszoktatás, visszazoktatás terve, Nevelési terv I. és II. félév értékeléssel	
Csoportok - Csoportnapló	Óvodapedagógus	Szervezési feladatok
		Tervezési feladatok: Baleset megelőzési terv – óvó, védő intézkedések, Tematikus tervek.
		Feljegyzés a csoport életéről – Csoportprofil, dajkai, pedagógiai asszisztenssel történő megbeszélések, étkezéssel kapcsolatos adatok, heti reflexió a megvalósulásról, minden olyan fontos esemény leírása, ami hatással van a csoport életére
Csoportok – Egyéb	Óvodapedagógus	itt jelennek meg a generált dokumentumok –

csatolt iratok		hiányzási napló, csoportnapló
Csoportok – Jelenléti ív	Óvodapedagógus	Itt látszik a csoport jelenléte, hiányzása egyben, igazolások feltöltése
Csoportok - Dokumentációk	Óvodaigazgató / óvodapedagógus	Itt látható a gyermekek névsora szerint minden dokumentum, adat egyben

Alkalmazottak fül alatt:

Dokumentum neve	Ki vezeti	Mit tartalmazzon
Alkalmazottak	Óvodaigazgató	alkalmazottak adatai, jogosultság kiosztása feladatkörökre, TÉR beállítása

Szülők fül alatt:

Dokumentum neve	Ki vezeti	Mit tartalmazzon
Szülők	Óvodaigazgató	szülők, törvényes képviselők adatai, jogosultság kiosztása

Beiratkozás fül alatt:

Dokumentum neve	Ki vezeti	Mit tartalmazzon
Beiratkozási lista	Óvodaigazgató	gyermekek felvétele, elutasítása, szüneteltetés, felmentés, gyermek generálása, határozatok generálása

Dokumentumok fül alatt:

Dokumentum neve	Ki vezeti	Mit tartalmazzon
Dokumentumok - Dokumentumtár	Óvodaigazgató / óvodapedagógus	Megtalálható minden feltöltött és iktatásra került dokumentum. Feltölthető dokumentumfajták: <ul style="list-style-type: none"> • Alkalmazottak dokumentumai • Célkitűzés dokumentumai • Csoportdokumentumok • Csoportjelenlét dokumentumai • Csoportnapló • Egyéb segédletek, leírások • Felvétellel kapcsolatos dokumentumok • Gyerekdosszié

		<ul style="list-style-type: none"> • Gyerekdosszié - Anamnézis • Igazolások • Intézmény dokumentumai • Intézményi alapidokumentumok • Intézményi alapidokumentumok - vezetői • Intézményi önértékelés • Intézményi önértékelés - vezetői • Munkaköri leírások • Munkaügyi dokumentumok • Nevelési év nyitás-zárás dokumentumai • Nyilvántartások • Óvodaszék/Szülő szervezet dokumentumai • Pedagógiai dokumentumok • Pedagógiai dokumentumok - vezetői • Portfólió • Szabályzatok
Dokumentumok – Sablonok, segédletek	Óvodaigazgató / óvodapedagógus	Sablonok a pedagógusok, intézményi adminisztrátor, szülők részére pl: igazolás minta
Dokumentumok – Dokumentumsablonok kezelése	Óvodaigazgató	Az intézmény dokumentumainak (csoportnapló, felvételi, előjegyzési napló, anamnézis) intézményre szabása (pl: logo, név, formai megjelenés)
Dokumentumok - Poszeidon	Óvodaigazgató	intézményi iktatás

Riportok fül alatt:

Dokumentum neve	Ki vezeti	Mit tartalmazzon
Riportok	Óvodaigazgató	intézményi, csoport, TÉR riportok lekérése

TÉR fül alatt:

Dokumentum neve	Ki vezeti	Mit tartalmazzon
TÉR – értékelési szempontok	Fenntartó	intézményi - Fenntartó által meghatározott, az adott intézmény sajátos helyzetét tükröző értékelési szempont
TÉR – egyéni teljesítménycélok	Fenntartó / óvodaigazgató	vezetői vállalások – 4 db
TÉR – saját értékelések	Óvodaigazgató / fenntartó	vezetői önértékelés, fenntartói értékelés
TÉR – vezetői értékelési szempont	Óvodaigazgató	igazgatóhelyettes értékelési szempontja
TÉR – intézményi értékelési szempont	Óvodaigazgató	intézményi vállalás
TÉR – alkalmazottak teljesítménycéljai	Óvodaigazgató / óvodapedagógus	egyéni vállalások
TÉR – szülői kérdőívek	Óvodaigazgató / óvodapedagógus / szülők	a regisztrált szülők felé van lehetőség kiküldeni, de lehet nyomtatott formában is visszatölteni, csak a szülői oldalról elérhető
TÉR – alkalmazottak értékelései	Óvodaigazgató / óvodapedagógus / TÉR közreműködő	önértékelés vezetői értékelés TÉR közreműködő értékelés
TÉR – közreműködők kezelése	Óvodaigazgató	TÉR közreműködő kijelölése

Beállítások fül alatt:

Dokumentum neve	Ki vezeti	Mit tartalmazzon
Nevelési év zárása	Óvodaigazgató	nevelési év zárása
Nevelési rend	Óvodaigazgató	munkaszüneti napok, áthelyezett pihenő és munkanapok, nevelés nélküli munkanapok kezelése

4.3. Az óvoda hagyományos ünnepei, programjai

A 2025-ös alapprogram szellemisége alapján az „Ünnepek, hagyományok, programok szerepe az óvodai nevelés során:

- a közösségépítő és identitásformáló szerep,
- a nemzeti és helyi hagyományok ápolása,
- a környezeti és kulturális értékek befogadása,
- a családokkal való együttműködés erősítése,
- valamint a gyermekek egyéni szükségleteinek figyelembevétele (pl. szereplési vágy, visszahúzódás, különleges bánásmód igénye).

Az ünnepek és hagyományok az óvodai közösségi élet kiemelt pillérei. Nem csupán az adott alkalom megünneplése a fontos, hanem a rákészülés közös folyamata, az együttgondolkodás, az önálló ötletek kibontakoztatása, valamint a családokkal való kapcsolatok erősítése. Az ünnepek, jeles napok során lehetőség nyílik a gyermekek érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelésére, a kulturális értékek megőrzésére, és a természet tiszteletére.

Gyermekközösségi ünnepeink és programjaink

- Születésnapok ünneplése családias, oldott légkörben.
- Heti Vitamin-napok az egészséges életmód erősítésére.
- Óvodabál – szülők és nevelők bálja, játékonysági céllal.
- Magyar népmese napja.
- Márton-nap – nemzetiségi és helyi hagyományok ápolásával.
- Témahetek (Állatok világnapja, Víz világnapja, Föld napja).
- Egészségnap.
- Télapóvárás.
- Karácsonyi barkácsdélelőtt a családokkal közösen.
- Karácsonyi vásár és Madárkarácsony – környezeti nevelés és hagyományörzés ötvözése.
- Karácsonyi ünnepély – intézményi rendezvény.
- Farsangi mulatság – farsangi hét.
- Télkergetés, tavaszvárás, kiszézés szülőkkel közösen.
- Március 15-i megemlékezés és Tavaszváró ünnepség.
- Húsvéti hagyományok felelevenítése.
- „Miénk a Föld!” – óvodai udvar, közös kertészkedés a családokkal.
- Gyermekközösségi nap – „Kakaskodjunk!”.

- Pütkösödölő – Pütkösdi királyválasztás.
- Anyák napja és évzáró ünnepek.
- Intézményi szintű közös ballagás szervezése az elköszönő gyermekeknek.
- Gyermeknap – szülők bevonásával.
- Óvodai majális – családi nap.
- Természetjáró és ismeretszerző kirándulások – a környezeti értékek megismeréséért.

A felnőtt közösség ünnepei

- Karácsony.
- Évzáró.
- Kirándulás.

Célok

- A közösségi érzés és magatartás kialakítása.
- A nemzeti és helyi hagyományok, kulturális értékek megismertetése és megőrzése.
- A családokkal való együttműködés erősítése közös ünnepek és programok által.
- A gyermekek önkifejezésének, kommunikációs és kooperációs készségének fejlesztése.
- Az ünnepekhez kötődő pozitív élmények biztosítása, amelyek erősítik az identitástudatot és a szülőföldhöz való kötődést.

Feladatok

- Az óvodai élet mindennapjaiba beépíteni a jeles napokat, helyi hagyományokat, szokásokat.
- A közös készülődés során fejleszteni a gyermekek önállóságát, kreativitását, együttműködési készségét.
- A gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével biztosítani szereplési lehetőséget vagy éppen a visszahúzódás tiszteletben tartását.
- Esztétikus környezet, ünnepi hangulat megteremtése (dekoráció, ünnepi terítés, viselet).
- A közös élmények révén segíteni a gyermekek társas kapcsolatait és konfliktuskezelését.

Speciális célok

- HH/HHH gyermekek: esélyteremtés a hagyományok megélésében, lehetőségek biztosítása számukra az élményekhez való hozzáféréshez (pl. szereplés, részvétel a programok előkészületeiben).

- SNI gyermekek: differenciált feladatok, egyéni lehetőségek biztosítása a készülődésben és az ünnepi programokban, hogy sikerélményhez jussanak.
- Német nemzetiségi nevelés: a nemzetiségi hagyományok, szokások, dalok, mesék, mondókák beépítése az ünnepi programokba, különösen a Márton-nap és Pünkösdlő alkalmával.

A mi óvodánk célja

- Az ünnepek és hagyományok által közvetített értékek összekapcsolása a Madárbarát Óvoda és a Zöld Óvoda program céljaival: természetvédelem, környezettudatosság, közösségi felelősségvállalás erősítése.
- Olyan közösségi élmények biztosítása, amelyek a családokat is bevonják az óvodai életbe, erősítve az óvoda–család együttműködést.
- Példák a segítő tevékenységekre
- Közös díszítések, kézműveskedések szervezése (pl. karácsonyi barkácsdélelőtt, húsvéti tojásfestés).
- Szülők aktív bevonása (karácsonyi vásár, majális, kertészkedés).
- Gyermekek önálló szereplési lehetőségének biztosítása (versek, dalok, dramatizálás).
- Nemzetiségi és helyi dalok, népszokások bemutatása.
- Természetvédelmi programok összekapcsolása az ünnepekkel (pl. Madárkarácsony, Föld napja).

4.4. Az óvoda kapcsolatai

Nevelőmunkánkban a gyermekek személyiségfejlődését folyamatnak tekintjük, melyben az óvodába lépést megelőző és az azt követő időszak egyaránt fontos szerepet tölt be. Az óvodát szociális és nevelési funkciója összekapcsolja a családdal, és a gyermekek fejlődésére közvetlenül, vagy közvetve ható más tényezőkkel: bölcsődével, óvodával, iskolával, a közművelődési intézményekkel, a köznevelés – irányítással és a szakmai szolgáltató szervezetekkel.

A kapcsolattartás elveit nem érintve, a kapcsolatok tartalmi, formai elemei változhatnak, folyamatosan bővíülhetnek újakkal.

- Az óvodai nevelésünk a családi neveléssel együtt biztosítja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködésünk. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda,

illetve a család teremt meg. Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot. Óvodapedagógusok figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítik a családközpontú intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

- Óvodánk kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és az egyéni szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.
- Továbbá kapcsolatot tartunk a nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.
- A jövőben törekszünk a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében óvodánk nyitott a külhoni óvodákkal való együttműködésre, szakmai kapcsolat létrehozására, fenntartására.

4.4.1. A szülő-, a gyermek és a pedagógus együttműködésének formái

A gyermek elsősorban a családban nevelődik, az óvoda pedig folytatja, kiegészíti a megkezdett nevelési folyamatot. Tiszteletben tartjuk a család elsődleges nevelő szerepét, de szükség szerint tapintatosan igyekszünk befolyásolni a családi nevelést.

A család és óvoda között szoros kapcsolat van: a szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban a gyermek igényeit, szükségleteit, míg az óvodapedagógus szakmai tudása és korosztályi tapasztalata biztosítja a gyermek harmonikus fejlesztését. Korrekt, partneri együttműködés elengedhetetlen a gyermekek érzelmi biztonsága, kiegyensúlyozott fejlődése és sikeres iskolakezdése érdekében.

Az együttműködés, kapcsolattartás formáit igyekszünk úgy megszervezni, hogy biztosított legyen a kétirányú információáramlás, a szemléletformálás, az óvoda pedagógiai munkájának megismertetése, a gyermekek egyéni fejlődésének elősegítése, valamint a közös célok megvalósítása.

Az óvoda–család együttműködésének alapelvei

- Nyitottság, bizalom, kölcsönös tisztelet.

- Egyenrangú partneri kapcsolat a nevelésben.
- A szülők bevonása az óvodai életbe: közös programok, ünnepek, hagyományok.
- A család sokszínűségének elfogadása, tiszteletben tartása.

Az óvoda–család együttműködésének kiemelt területei

- Az inkluzív nevelés értékeinek közvetítése (indirekt és direkt módszerekkel).
- A gyermek választási lehetőségeinek támogatása a családon belüli arányos munkamegosztás érdekében.
- Az iskolára való előkészítés segítése, amely nem különálló feladat, hanem a teljes óvodai nevelési folyamat eredménye.
- Környezettudatosság erősítése közös tevékenységekkel (pl. szelektív hulladékgyűjtés, faültetés, kertgondozás).
- A gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követése, szülők rendszeres tájékoztatása (személyesen, digitális felületeken – pl. oviKréta).

Kapcsolattartás formái

- Napi informális kapcsolattartás a gyermekek érkezésekor és távozásakor.
- Szülői értekezletek, fogadóórák.
- Egyéni beszélgetések, konzultációk szükség szerint.
- Nyílt napok, közös programok, ünnepek.
- Digitális kommunikáció: oviKréta, e-mail, hírlevelek.

Az óvodaigazgató feladatai a szülőkkel való kapcsolattartásban

- Stratégiai irányítás: biztosítja, hogy az intézmény kapcsolattartási formái összhangban legyenek az alapprogrammal, a jogszabályokkal és a pedagógiai programmal.
- Képviselő: az óvoda arcukat képviseli a szülők felé (óvodai fórumok, szülői értekezletek, ünnepségek).
- Tájékoztatás: rendszeres információt ad a szülőknek az intézmény működéséről, fejlesztési irányairól, pályázati lehetőségekről.
- Kapcsolatépítés: együttműködést alakít ki a szülői közösséggel, a szülői választmánnyal, a helyi iskolákkal és egyéb partnerekkel.
- Egyéni esetek kezelése: a gyermekekkel kapcsolatos problémás helyzetekben konzultál a szülőkkel, szükség szerint bevonja a gyermekvédelmi felelőst, fejlesztő szakembereket.
- Nyitottság: fogadóórákat tart, lehetőséget biztosít a szülők számára a közvetlen kérdések és javaslatok megbeszélésére.

- Digitális kommunikáció: felel az oviKréta rendszer és más elektronikus kapcsolattartási formák (honlap, hírlevelek) megfelelő működéséért.

Az óvodapedagógusok feladatai a szülőkkel való kapcsolattartásban

- Közvetlen kapcsolattartás: napi szintű rövid információcsere a gyermekekről (érkezéskor, távozáskor).
- Családi háttér ismerete: családlátogatások, személyes beszélgetések során megismeri a gyermek otthoni környezetét, szokásait.
- Tájékoztatás a fejlődésről: rendszeresen beszámol a gyermekek előrehaladásáról, egyéni fejlődési naplók alapján.
- Szülői értekezletek és fogadóórák tartása: a csoport szülőinek tájékoztatása az éves tervekről, programokról, fejlődési eredményekről.
- Problémamegoldás: tapintatosan jelzi a szülőknek, ha a gyermek fejlődése vagy viselkedése terén sajátos támogatásra van szükség.
- Közös élmények biztosítása: bevonja a szülőket az óvodai életbe (ünnepek, kirándulások, munkadélutánok, nyílt napok).
- Közvetítés: a gyermek igényeit, érdekeit képviseli a család és az óvoda között.
- Értékközvetítés: modellként működik a családok számára is (kommunikációs minta, együttműködés, környezettudatosság).
- Digitális kapcsolattartás: rendszeresen rögzíti az oviKréta felületén a csoport eseményeit, hiányzásokat, fejlődési adatokat, és segíti a szülőket az online információk elérésében.

A dajkák és pedagógiai asszisztensek feladatai a szülőkkel való kapcsolattartásban

- A dajkák és pedagógiai asszisztensek munkája szorosan kapcsolódik az óvodapedagógusokéhoz, hiszen ők is nap mint nap közvetlen kapcsolatban állnak a gyermekekkel és a családokkal. Szerepük támogató és kiegészítő jellegű, ugyanakkor nagyban hozzájárul a bizalom kialakításához a szülők és az intézmény között.

Feladataik:

- Mindennapi kapcsolattartás: rövid, udvarias információátadás a szülőknek a gyermek napi közérzetéről, étkezéséről, pihenéséről.
- Megfigyelések közvetítése: ha a gyermek közérzetében, viselkedésében változás tapasztalható, azt jelzik az óvodapedagógusnak, aki a szülővel megbeszéli.
- Közvetítő szerep: segítik a gördülékeny információáramlást a szülők és az óvodapedagógusok között, különösen a mindennapi helyzetekben.

- Modellértékű magatartás: kulturált kommunikációval, tiszteletteljes bánásmóddal példát mutatnak a szülőknek is.
- Szülők bevonása: aktívan részt vesznek az ünnepekre, programokra való előkészületekben, így személyes kapcsolatot építenek a családokkal.
- Biztonság és bizalom erősítése: a szülők gyakran először velük találkoznak a nap kezdetén vagy végén, ezért fontos, hogy mindig bizalomgerjesztő, nyitott hozzáállással forduljanak feléjük.
- Titoktartás: minden, a gyermekekkel és családokkal kapcsolatos információt bizalmasan kezelnek.
- Digitális kommunikáció támogatása: szükség esetén segítik az óvodapedagógust az oviKréta használatában (pl. hiányzás rögzítésében, események előkészítésében).

Fő terület	Cél	Főbb tevékenységek / feladatok	Speciális célok	A mi óvodánk célja
Óvoda–család kapcsolat	A család elsődleges nevelő szerepének tisztelben tartása, az óvoda kiegészítő és támogató szerepének biztosítása.	Partneri kapcsolat kialakítása a szülőkkel Napi informális kapcsolattartás. Szülői értekezletek, fogadóórák, konzultációk. Nyílt napok, közös programok, ünnepek szervezése. Digitális kommunikáció (oviKréta, e-mail, hírlevelek).	- HH/HHH gyermekeknél: rendszeres kapcsolattartás, segítségnyújtás a családnak, szülői kompetenciák erősítése. SNI gyermekeknél: szakemberekkel közös konzultáció, fejlesztési tervekbe szülők bevonása. Nemzetiségi nevelésben: a családok kulturális értékeinek beemelése az óvodai életbe. Hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei esetében: kulturális és nyelvi érzékenyítés, egymás kultúrájának tisztelete.	Az óvoda és a család együttműködésének folyamatos erősítése: nyitott, bizalomteli légkör megteremtése, amelyben a szülők partnernek érzik magukat. Szoros kapcsolat kialakítása közös ünnepek, programok és a mindennapi kommunikáció révén.

Formája	Célja, tartalma	Érintett kör	Felelős	Időpont, gyakoriság
Óvodai fórum	Kapcsolatfelvétel a leendő szülőkkel. Az óvoda bemutatása, a beszoktatás és az óvodai élet megismertetése.	Újonnan óvodába kerülő gyermekek szülei	Óvodaigazgató, valamennyi dolgozó	Beiratkozást követően, június
Családlátogatás	A gyermek környezetének, családi hátterének megismerése.	Minden új gyermek és családja	Csoportos óvodapedagógusok	Óvodáskor kezdetén
Probléma-megbeszélő látogatás	A gyermek érdekeinek érvényesítése, közös megoldás keresése.	Érintett gyermek és szülője	Óvodapedagógusok, szükség szerint gyermekvédelmi felelős	Szükség szerint
Óvodai szintű szülői értekezlet	Intézményi program, házirend, nevelési év rendjének ismertetése.	Minden gyermek szülője	Óvodaigazgató	Évente, szeptember elején
Nevelési témájú értekezlet	Aktuális nevelési kérdések, szakemberek bevonásával.	Érdeklődő szülők	Óvodaigazgató, meghívott szakemberek	Évente 1 alkalom
Speciális szülői értekezlet	Fejlesztési igények (logopédia, SNI fejlesztés, iskola-előkészítő foglalkozások) bemutatása.	Érintett gyermekek szülei	Óvodaigazgató, fejlesztőpedagógus, logopédus	Évente szükség szerint
Beiskolázással kapcsolatos értekezlet	Tájékoztatás az iskolakezdekről, a beiratkozásról.	Nagycsoportos gyermekek szülei	Óvodaigazgató, iskola képviselője, óvodapedagógusok	Évente, beiratkozás előtt

Formája	Célja, tartalma	Érintett kör	Felelős	Időpont, gyakoriság
Csoportos szülői értekezlet	Csoportos feladatok, év eleji és év végi tervek, értékelés.	Az adott csoport szülői köre	Óvodapedagógusok	Évente 2 alkalom
Fogadóóra	Személyes konzultáció, egyéni gondok megbeszélése.	Érdeklődő szülők	Óvodapedagógusok	Évente 2 alkalom (nov., márc.)
Személyes találkozások	Rövid napi információcsere, egyéni egyeztetés.	Szülők, pedagógusok	Óvodapedagógusok	Napi rendszerességgel, igény szerint
Írásbeli kapcsolattartás	Faliújság, hirdetések, kiírások, tájékoztatók.	Teljes vagy érintett szülői kör	Óvodapedagógusok, óvodaigazgató	Szükség szerint
Digitális kapcsolattartás	oviKréta, honlap, e-mail, online kérdőívek, digitális napló.	Szülők, fenntartó, pedagógusok	Óvodapedagógusok, óvodaigazgató	Folyamatos
Partneri igény- és elégedettségmérés	Információgyűjtés a tervezéshez, fejlesztéshez.	Szülők	Óvodaigazgató, óvodapedagógusok	Évente
Óvodai szintű ünnepek, rendezvények	Közösségi értékek ápolása, családi kapcsolatok erősítése.	Valamennyi óvodás és családja	Óvodapedagógusok, SzMK Választmány	Éves munkaterv szerint
Nyilvános csoportszintű rendezvények	Anyák napja, évzáró, évbúcsú.	Szülők, nagyszülők	Óvodapedagógusok	Évente májusban
Csoportkeretű rendezvények	Farsang, munkadélutánok, ünnepi előkészületek.	Érdeklődő szülők	Óvodapedagógusok	Évente, szükség szerint
Nyílt napok	Szülők betekintése az óvodai életbe.	Érdeklődő szülők	Óvodapedagógusok	Éves munkaterv

A Szülői Közösség Választmánya és az óvodával való együttműködés

Óvodánkban a szülői képviseletet a Szülői Közösség Választmánya látja el, amelynek tagjait a csoportok szülői közössége választja meg. A Választmánnyal az óvodaigazgató és az óvodaigazgató-helyettes tart közvetlen kapcsolatot. A közös munka célja a gyermekek harmonikus fejlődésének támogatása, az óvoda és a család közötti együttműködés erősítése.

Kiemelt feladataink

- Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, és az együttműködés során olyan megoldásokat alkalmaz, amelyek illeszkednek a család életéhez és értékrendjéhez.
- Az óvoda kapcsolatot tart mindazon intézményekkel és szervezetekkel, amelyek meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében (iskola, gyermekjóléti szolgálat, egészségügyi ellátás, kulturális intézmények stb.).
- Az óvoda nyitott és kezdeményező a külső kapcsolatok kialakításában és ápolásában.

A kapcsolattartás rendjét és módját az intézményi Szervezeti és Működési Szabályzat (SZMSZ) tartalmazza.

4.4.2. Óvoda és bölcsőde

Óvodánk közvetlen partnerei közé tartozik a bölcsőde, amely az intézményünk részeként működik. A gyermekek egy része az óvodába lépést megelőzően a bölcsődében nevelkedik, ezért különösen fontos számunkra, hogy a két intézmény közötti kapcsolat erős és tartalmas legyen.

- Célunk az átmenet zökkenőmentessé tétele, a gyermekek biztonságérzetének megőrzése, valamint a családok támogatása ebben az érzékeny időszakban.

Kapcsolattartás lehetséges formái

- Kölcsönös látogatások a bölcsődében és az óvodában.
- Bölcsődés gyermekek meghívása az óvodai programokra, ünnepekre, közös játéokra.
- Közös szakmai napok a bölcsődei és óvodai dolgozók részvételével.
- Belső továbbképzések, amelyek segítik a pedagógiai és nevelési módszerek egységesítését.
- Munkacsoportokban való együttműködés a szakmai kérdések közös megoldása érdekében.
- „Gyermekátadó” eszmegbeszélések, amelyek során a bölcsődei kisgyermeknevelők és az óvodapedagógusok egyeztetnek a gyermek fejlődéséről, egyéni szükségleteiről.

- egymásra épülő nevelési programok, amelyek biztosítják a folyamatosságot a bölcsődei és óvodai nevelés között.
- Gyermekfejlődést követő rendszer működtetése, amelyben a bölcsődei tapasztalatok is beépülnek az óvodai fejlesztési tervbe.

4.4.3. Egyéb külső kapcsolatok

Óvodánk egyéb kapcsolatait – együttműködési lehetőségeit – igyekszünk úgy formálni, hogy azok gyümölcsözően hassanak a gyermekek nevelésére, tükrözzék partnereink elégedettségét.

Kapcsolat az iskolával

Az együttműködés alapelvei:

- zavartalan átmenetre törekszünk,
- a kölcsönös nyitottságot szorgalmazzuk,
- az együttműködésben hangsúlyt fektetünk a kölcsönös bizalomra.

Az együttműködés formái:

- Lehetőséget teremtünk a betekintésre az iskolák számára az óvodai életbe, helyi programunkba.
- Biztosítjuk, hogy a leendő tanítók megismerhessék nagycsoportos óvodásainkat, valamint a gyerekek ismerkedhessenek velük még óvodai környezetben.
- Megszervezzük nagycsoportos óvodásaink számára az iskolai tanóra-látogatásokat.
- Igényeljük az iskoláktól a visszajelzést volt óvodásaink beilleszkedéséről, tanulmányi eredményeikről – tapasztalataikat a további munkánk során hasznosítjuk.

Kapcsolat más óvodákkal

Alapelvek:

- a horizontális tanulás lehetőségeinek kihasználása – szakmai megújulás,
- kölcsönös nyitottság – „jógyakorlatok” megosztása,
- együttműködés referencia-intézményekkel.

Kapcsolat a Sásdi Alapfokú Művészeti Iskolával

Évente egy alkalommal a zeneiskolás növendékek hangversenyt adnak az óvodásoknak gyermekdalokból.

Szülői igény alapján a nagycsoportosoknak „zeneovit” szervezünk, amelynek célja az érdeklődés felkeltése a későbbi zeneiskolai tanulmányok és a hangszeres zenélés iránt.

Lehetőséget biztosítunk a Zeneiskola bemutatkozására, valamint a beiratkozások óvodában történő megvalósítására.

Kapcsolat a Pedagógiai Szakszolgálattal

Az óvodai évek alatt a Pedagógiai Szakszolgálatok segítik munkánkat.

A Baranya Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Sásdi Tagintézményének logopédusa és fejlesztőpedagógusa heti 1–2 alkalommal foglalkozik azokkal a gyerekekkel, akik számára a szakvélemény kijelölést tartalmaz.

A BTMN státusszal ellátott gyermekek fejlesztését is az intézmény szakemberei biztosítják.

A magatartászavarok kezelése és a korai fejlesztés óvodai keretek közötti megvalósítása érdekében rendszeresen kikérjük pszichológus szakember véleményét.

A sajátos nevelési igényű gyermekek eredményes fejlesztésének feltétele az óvodapedagógusok és az utazó gyógypedagógus (külső szakember) szoros együttműködése.

A megsegítés típusát és mértékét a gyógypedagógus határozza meg a szakvélemény alapján.

Kapcsolat a köznevelés irányításával és szakmai szolgáltató szervezetekkel

Alapelvek:

- intézményünk zavartalan működése érdekében korrekt, együttműködő kapcsolat kialakítására törekszünk,
- hangsúlyt fektetünk a kölcsönös bizalomra,
- biztosítjuk a naprakész információk áramlását,
- igényeljük a szakmai szolgáltatások jelenlétét.

Egyéb szakmai és társadalmi kapcsolatok

- Rendszeres kapcsolatot tartunk az egészségügyi alapellátás dolgozóival (gyermekorvos, védőnő), valamint a gyermekvédelmi felelős útján a Család- és Gyermejjóléti Szolgálattal, valamint a Járási Család- és Gyermejjóléti Központtal.
- A Városi Könyvtár és Művelődési Ház programjait a gyermekek életkorának megfelelően látogatjuk, valamint a szülőket faliújságon keresztül tájékoztatjuk a családok számára is nyitott rendezvényekről.
- A fenntartó önkormányzattal az óvodaigazgató tart rendszeres munkakapcsolatot (testületi és bizottsági ülések, intézményvezetői értekezletek).
- A nemzetiségi nevelés feladatainak megvalósításában együttműködünk a Nemzetiségi Önkormányzatokkal. Kapcsolattartók: az óvodaigazgató és helyettese.

Együttműködési megállapodások

- Sásd Város Német Nemzetiségi Önkormányzata,
- Sásdi Általános Iskola,
- Sásdi Szociális Szolgálat,

- Sásdi Alapfokú Művészeti Iskola,
- Roma Nemzetiségi Önkormányzat.

5. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

5.1. Játék

„Játszom én és táncolok,
látszom én, mint sok dolog.
Látszom fénybe és tükörbe,
játszom egyre körbe-körbe..”
(Kosztolányi Dezső)

A játék az óvodáskorú gyermek alapvető, mindent átszövő, legtermészetesebb tevékenysége.

A játék célja – a játék maga.

A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszan tartóan és lehetőleg zavartalanul kell érvényesülnie. A gyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

A játék jellemzői

- Elválaszthatatlan a mozgástól: minden játékot valamilyen nagy vagy finommozgás kísér (pl. szerepjátékok utánzó mozdulatai, építés-konstruálás, mozgásos játékok). A gyermek a mozgást is játékként éli meg.
- Összekapcsolódik a tanulással: a gyermek belső készítése (tevékenységi vágy, utánzás, felfedezés) újabb cselekvésekre ösztönzi. Eközben észrevétlenül tanul, fejlődnek képességei, szociális kapcsolatai és verbális kifejezőkészsége.
- Magában foglalja a gyermeki tevékenységek teljességét: a spontán éneklést, mondókázást, mesélést, rajzolást, kézimunkát, dramatizálást, mozgásos játékokat, melyek szabad választás alapján bármikor megvalósulhatnak.

Kiemelt feladataink

- A szabad játék túlsúlyának biztosítása, amely a napirendben is kiemelt helyet kap, a játékos tevékenységszervezésben is jelen kell, legyen.
- Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.

- A játék feltételeinek biztosítása a gyakorló játék, szimbolikus játék, konstruáló játék, szerepjáték és szabályjáték kibontakoztatásához. A játékhoz megfelelő helyre, esztétikus és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, a szerepjátékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.
- Az óvodapedagógus tudatos jelenlétének és indirekt, támogató szerepének érvényesítése a kreatív, elmélyült gyermeki játék elősegítése érdekében.

Az óvodapedagógus feladatai a játék során

A játék objektív feltételeinek biztosítása:

- Nyugodt, biztonságos, esztétikus légkör, amelyben a gyermek önállóan választhatja meg játékát, társát, helyét, eszközeit.
- Hosszú, folyamatoságot biztosító játékidő, amelybe a szervezett tevékenységek rugalmasan simulnak bele.
- Változatos játéktér és sokoldalú, a fantázia kibontakozását segítő, biztonságos eszközök biztosítása.

Az óvodapedagógus szubjektív, irányító szerepe:

- Olyan ingerek és élmények biztosítása, amelyek beindítják a spontán játékot.
- Készenlét az együttjátszásra, szükség szerinti kezdeményezésre, ha a játék elakad.
- Támogató, ösztönző, indirekt magatartás, amely segíti az elmélyült játék fenntartását.
- A játékfigyelések tapasztalatainak tudatos felhasználása a nevelési célok megvalósítására.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását.

5.1.1. Játékfajták

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabad játék érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia. Óvodánkban minden játékfajta jelen van, gyakran egymással összefonódva:

- Gyakorló (funkció-) játékok
- Konstruáló, építő játékok

- Szerepjátékok / utánzásos játékok
- Dramatikus játékok, bábozás
- Szabályjátékok (mozgásos, társas, nyelvi)
- Barkácsolás

Funkcionális eszközeink:

- A gyakorlójáték különféle eszközei (elsősorban kiscsoportosoknak),
- szerepjátékokhoz szükséges játékszerek- kiegészítő kellékek, félkész eszközök játékbútorok,
- ugrálóasztal minden csoportban,
- különböző építő és konstrukciós játékok (egyszerűbb és bonyolultabb),
- gyári illetve óvodapedagógusok által készített társas és szabályjátékok, képességfejlesztő játékok, tematikus játékok,
- udvari játékeszközök szerepjátékokhoz, mozgásos tevékenységekhez,
- csoportsobai mozgásos játékhöz szükséges kellékek,
- bábparaván, bábok, fejdíszek,
- a dramatizáláshoz, szerepjátékokhoz az azonosulást segítő ruhadarabok és kellékek barkácsoláshoz szükséges eszközök, összegyűjtött kellékek,
- természetes anyagok – farönk, kavics, kagyló, homok.

5.1.2. A játék hatása, kapcsolatai

A gyermek játékában megnyilvánuló érzelmi és szociális fejlődés

- Szívesen és örömmel vesz részt a szabad játékban.
- Képes társat választani, bekapcsolódni mások játékába, és társakat befogadni saját játékába.
- Elfogadja a közösen kialakított szabályokat, törekszik azok betartására.
- Játsszótársaival együttműködik, képes a konfliktusokat tárgyalással rendezni.
- Átéli a közös játék örömét, képes osztozni az eszközökön, szerepeken.

A játék tartalmi és képességfejlesztő eredményei

- Játékában megjeleníti élményeit, tapasztalatait, benyomásait.
- Szerepjátékaiban felismerhetők a családi, óvodai, társadalmi szerepek és szabályok.
- A konstruáló játék során képes bonyolultabb építmények, alkotások létrehozására.
- Bábozásban, dramatizálásban képes rövid történetek önálló vagy közös feldolgozására.

- Szabályjátékban önállóan képes szabályokat követni, másokat figyelmeztetni azok betartására.

A játék és a tanulás kapcsolata

- A játék során fejlődött problémamegoldó gondolkodása, képes többféle megoldást keresni.
- Tapasztalatait, ismereteit képes játékba beépíteni és ott újraalkotni.
- Szimbolikus játékban fantáziáját, képzeletét kreatívan használja.
- Képes egyszerűbb szerepekhez kapcsolódó szövegek, mondatok megfogalmazására, beszédét mások számára érthetően alkalmazza játékhelyzetekben.
- Figyelme, kitartása, feladattudata fejlődött, a játékot hosszabb ideig képes fenntartani.

Az óvodapedagógus szerepe nyomán megjelenő sikerkritériumok

- A gyermekek számára természetes a szabad játék elsődlegessége a napirendben.
- Kialakult a gyermekekben a választás szabadságának élménye (társ, eszköz, játékforma, hely).
- A játék során képesek kezdeményezni, ötleteiket megvalósítani, mások kezdeményezéseihez kapcsolódni.
- Megtanulták tiszteletben tartani társaik játékát, játékterét.
- Tapasztalataik és élményeik játékban történő feldolgozásával fokozatosan megteremtik a későbbi tanulás alapjait.

Speciális célok és részfeladatok a játék területén

Hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek

Célok:

- Lehetőséget teremteni a társas kapcsolatok fejlődésére, az együttjátszás örömeinek átélésére.
- A játékban pótolni a hiányzó élményanyagot, tapasztalatokat.
- Önbizalom, kezdeményezőkézség és együttműködési képesség erősítése.

Részfeladatok:

- Szerepjátékokban biztosítani a családi és társadalmi szerepek gyakorlását.
- Sokoldalú élmény- és tapasztalatszerzési lehetőségek nyújtása (kirándulások, közös élmények, projektek).
- Az önálló és társas játékhoz szükséges eszközök pótlása, biztosítása.
- A társas kapcsolatok pozitív mintáinak erősítése, együttjátszás szervezése.

Sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek

Célok:

- A játék által fejleszteni a kommunikációs, szociális és kognitív képességeket.
- Biztosítani az inkluzív, elfogadó csoportlétkört.
- Segíteni az egyéni erősségek kibontakozását.

Részfeladatok:

- Kiscsoportos, differenciált játékhelyzetek biztosítása.
- Egyéni fejlesztő játékok, speciális eszközök használata (pl. logopédiai játékok, finommotorikát fejlesztő eszközök).
- Az óvodapedagógus és gyógypedagógus együttműködésével játéktervek kialakítása.
- Az elfogadás, türelem, segítőkészség alakítása a kortársak körében.

Német nemzetiségi nevelésben részt vevő gyermekek

Célok:

- A nemzetiségi nyelv játékos elsajátításának biztosítása.
- A kulturális identitás erősítése játékelmények útján.
- A magyar és német nyelv harmonikus jelenlétének biztosítása a mindennapi játékban.

Részfeladatok:

- Német nyelvű mondókák, dalos játékok, dramatikus játékok beépítése a mindennapokba.
- Nemzetiségi hagyományokhoz kapcsolódó szerepjátékok és ünnepi játékok szervezése (pl. Márton-napi játékok, népi gyermekjátékok).
- Kétnyelvű játékhelyzetek kialakítása (utasítások, eszköznevek, szabályok).
- A nemzetiségi kulturális elemek integrálása konstruáló és dramatikus játékokba.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén – sikerkritérium

- A gyermek kielégíti természetes játékszükségletét.
- Az óvodai élet biztosítja az örömteli, hosszan tartó játék lehetőségét.
- A szerep- és szabályjátékok domináns szerepet töltenek be.
- A gyermek képes a játékszabályok megértésére, alkalmazására, önálló szerepvállalásra.
- Önálló a játék tervezésében, szerepek elosztásában, képes tartós kapcsolatokat kialakítani.
- Az építő-konstruktív játékok során egyre bonyolultabb, igényesebb alkotásokat hoz létre.
- Betartja az alapvető viselkedési és udvariassági szabályokat.

- Bátran dramatizál, báboz, ismert meséket jelenít meg.
- A kétnyelvű csoportban megfelelő szókinccs birtokában képes egyszerű játékhelyzetekben németül kommunikálni.

5.2. Verselés, mesélés

Helye a nevelési folyamatban

A mese és a vers a kisgyermek számára lelki szükséglet. Képi és konkrét formában tárják fel előtte a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, segítik a megfelelő viselkedésformák elsajátítását, és kiválóan alkalmasak a gyermek világképének alakítására. A mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozzák a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatot, amely elősegíti az olvasóvá válást. Ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével érzéki-érzelmi élményt nyújtanak, eközben fejlődik a gyermek emlékezete, képzelete és szókinccse. A mesének mindig van helye és ideje az óvodában: az óvodai mindennapok természetes része, ahányszor csak a gyermek igényli.

Céljaink

- Olyan örömet nyújtó „irodalmi élet” biztosítása, amelyben a sok-sok irodalmi élmény hatására gazdagodik a gyermek érzelmi világa, ízlése.
- A szó, a beszéd iránti szeretet, valamint a könyv és az irodalom iránti vonzódás felébresztése.
- Az élőlészavas mesemondás révén a gyermek szorongásainak oldása, megküzdési minták közvetítése.
- A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása, amelyek segítik a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

Az irodalmi élménynyújtás lehetőségei, tartalma

Óvodai életünkben számtalan lehetőség adódik vers és mese közvetítésére, akár a gyermekek, akár az óvodapedagógus kezdeményezésére. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

Mesélés, verselés történhet:

- önálló tevékenységként,
- könyvnezegetés, együttes játék, gyakorló tevékenységek közben,
- sétákon, kirándulásokon,
- a délutáni pihenés előtt.

Az irodalmi nevelés forrásai:

- a magyar népköltészet és népmesekincs,
- a klasszikus magyar irodalom,
- a kortárs magyar gyermekirodalom (pl. Weöres Sándor, Nemes Nagy Ágnes, Ágai Karola, Csanádi István, kortárs költők és mesemondók művei),
- más népek és nemzetiségek meséi és irodalmi alkotásai.

Tartalmi jellemzők:

- ritmusos, mozgással kísérhető népi mondókák,
- évszakok hangulatát kifejező versek,
- ünnepekhez kötődő alkotások,
- állatokról, növényekről szóló mesék, versek,
- tréfás, humoros hangulatú művek,
- a tündérvilágot megelevenítő alkotások,
- a gyermekekhez közel álló, rövid, hangulatos versek, történetek.

A meséket és verseket nem tanítjuk, hanem ismétlések, változatos feldolgozások (bábozás, dramatizálás, mozgás, ábrázolás) során a gyermekek önkéntelenül sajátítják el. Ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódóan a nagyobb gyermekeket ösztönözzük rövid versek, versrészletek önálló elmondására is.

Az óvodapedagógus feladatai

- Mesehallgatási alkalmak rendszeres biztosítása a napirendben, a mesehallgatási szokások kialakítása.
- Tudatos, gyermekközpontú, korosztályos válogatás a csoport és az egyéni fejlettségi szint figyelembevételével.
- Kiscsoportban: rövid mondókák, tapsoltatók, láncmesék.
- Nagycsoportban: hosszabb, bonyolultabb történetek, versek.
- Személyes jelenlét és érzelmi biztonságot adó mesélés. A mesélő és a gyermek közötti kapcsolat erősíti a belső képalkotást, amely a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
- Az önkifejezés támogatása: saját mese- és versalkotás, mozgással, ábrázolással kombinálva.
- Az eszközök biztosítása az önálló bábozáshoz, dramatizáláshoz.
- A dramatikus elemekkel gazdagított játékok megszervezése, amelyek fejlesztik a közösségi együttjátszást, érzelmi és értelmi tapasztalatokat.

- A könyvek szeretetére és helyes használatára nevelés (pl. saját könyvgyűjtemény, könyvtárlátogatás).
- Kifejező előadásmód alkalmazása: hangsúly, hanghordozás, gesztus, mimika mintát ad a gyermekeknek.

Funkcionális eszközök

- Képes lapozgatók, mesekönyvek, ismeretterjesztő könyvek gyermekeknek.
- Mondókás-, verses- és meséskötetek, rövid történeteket és elbeszéléseket tartalmazó könyvek az óvodapedagógus számára.
- Meseregények, folytatásos történetek a nagycsoportosok számára.
- Bábok, bábparaván, dramatizáláshoz szükséges kellékek (fejdíszek, ruhadarabok).
- Digitális források: diafilmek, hangfelvételek, online mesetárak, interaktív mesefoglalkozásokat támogató eszközök.
- „Meseláda” – a gyerekek által is használható gyűjtőláda a dramatizáláshoz, bábozáshoz szükséges kellékekkel.

Részfeladatok a kétnyelvű nevelésben

- Az irodalom örömforrás a gyermek számára: a nyelv elemeivel való játék. A gyermek örömét leli a rímekben, ritmusban, a szavak játékában – ezek segítik a kétnyelvű kifejezőkészség kialakulását.
- A népi versek, mesék, rigmusok ismétlése elősegíti a helyes kiejtés, artikuláció, ritmusérzék fejlődését. A ritmus, hangutánzás, szójátékok akkor is pozitív hatással vannak a gyermekekre, ha a szavak jelentését még nem érti.
- A gyakori ismétlés, a képeskönyvek és illusztrációk segítik a szavak, rövid mondatok megértését, ezáltal passzív és aktív szókincs bővülést eredményeznek mindkét nyelven.
- Az utánzás útján elsajátított mesemondás, verselés és mondókázás hozzájárul a helyes kiejtéshez, a szép, kifejező beszédhez.
- A kétnyelvű mesehallgatás során a gyermek fokozatosan képes lesz egyszerű játék helyzetekben mindkét nyelvet alkalmazni.

A sajátos nevelési igényű gyermekeknél

- Különös figyelmet fordítunk az anyanyelvi és irodalmi nevelésre.
- Az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő módszerekkel segítjük a mese, vers, mondóka élményszerű befogadását.
- Differenciált támogatással ösztönözzük az önálló bábozást, dramatizálást, ezzel segítve a szociális és kommunikációs képességek fejlődését.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében

- Az érzelmi biztonság kialakítása kiemelt feladat: a rendszeres mesehallgatás és mondókázás segíti a kisgyermek mentális higiéniájának erősítését.
- A közös verselés, dramatizálás során lehetőséget teremtünk az önbizalom, az önkifejezés és a közösségi élmények megélésére.
- Célzottan segítjük a nyelvi hátrányok kompenzálását: a szókincs, a helyes kiejtés, a beszédértés fejlesztését.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén – sikerkritérium

- Várják, igénylik, szeretik a mesélést, maguk is segítenek a mesehallgatás feltételeinek megteremtésében.
- Vannak kedvenc meséik, képesek a hosszabb, szövevényesebb mesék figyelmes végighallgatására is.
- Képesek a megismert mesék felelevenítésére, rövidebb-hosszabb versek visszaadására.
- Örömmel ismételtetik a megtanult verseket, rigmusokat – a kétnyelvű csoportban mindkét nyelven.
- A kétnyelvű csoportban ismernek verset, mondókát a nemzetiség nyelvén is.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a kisebbeknek és önmaguk szórakoztatására is. A dramatizálást, bábozást beleszövik játékukba, önállóan használják a szükséges eszközöket, képesek a szerepek felosztására.
- A mondókák, versek ritmusát mozgással, gesztusokkal kísérik, eközben fejlődik szókincsük, emlékezetük, képzeletük.
- A mesélés során belső képvilágot teremtenek, amely segíti az élmények feldolgozását, a szorongások oldását.
- Érzelmi biztonságot élnek meg a mesélővel való személyes kapcsolatban.
- Kialakultak a mesehallgatás szokásai, rítusai, amelyek segítik a ráhangolódást és a befogadást.
- Ismernek a magyar népköltészetből, klasszikus és kortárs magyar irodalomból, valamint más népek és nemzetiségek kultúrájából származó műveket.

A képességfejlesztés lehetőségei a vers és mesehallgatás alkalmain

ÉRZELMI-SZOCIÁLIS	ÉRTELMI	VERBÁLIS	TESTI
<p>Érzelmi biztonság kialakítása, érzelmi élet gazdagítása</p> <p>Igazságérzet és erkölcsi érzék formálása</p> <p>Kapcsolatteremtő képesség fejlesztése</p> <p>A mesékben megjelenő érzelmek felismerése és saját élményekhez kapcsolása</p> <p>Szerepjátékokon keresztül a társas viselkedés gyakorlása</p>	<p>Belső képi világ, fantázia és képzelet fejlesztése</p> <p>A mese tartalmának megértése, időrendiség felismerése</p> <p>Reprodukciós készség erősítése (mesék, versek visszaidézése)</p> <p>Mágikus világkép befogadása, élmények feldolgozása belső képekben</p> <p>Problémamegoldó gondolkodás és erkölcsi ítélőképesség fejlődése</p>	<p>Beszédkedv felébresztése, kommunikációs bátorság erősítése</p> <p>Artikulációs tisztaság, helyes kiejtés gyakorlása</p> <p>Szókincs, beszédkészség, nyelvi kifejezőkészség, beszédkultúra gazdagítása</p> <p>Auditív emlékezet, beszédritmus fejlesztése</p> <p>Nonverbális kifejezőkészség (gesztus, mimika, pantomimika)</p> <p>Saját vers- és mesealkotás ösztönzése</p>	<p>Testrészek ismerete, testséma fejlesztése, dominancia erősítése</p> <p>Mozgásos észlelés, tapintásos észlelés, hallás és hangészlelés fejlesztése</p> <p>Ritmusérzék, auditív ritmus és egyensúlyérzék fejlesztése</p> <p>Finommotoros tevékenységek (pl. bábozás, könyvlapozás, rajz a meséhez)</p> <p>Beszéd és mozgás összekapcsolása (ritmusos mondókák, mozgásos mesefeldolgozás)</p>

5.3. Ének, zene, népi játék, tánc

Helye a nevelési folyamatban

- Az éneklés, mondókázás, az élményt nyújtó zenei tevékenységek, a környezet hangjainak megfigyelése, a zenei hangok, zörejek, tárgyak és környezeti hangok jelen vannak az óvodai mindennapok bármely szakában. A gyermekek hangulatának, kezdeményezésének megfelelően beépülnek a szabad játékba (pl. mozgásos, énekes játékok, szerepjátékok kísérője: babaaltatás, főzőcske, lakodalmas játék), éppúgy, mint az óvodapedagógus által szervezett tevékenységekbe (pl. dramatizálás, bábozás, testnevelés, környezet megismerése).
- Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A mindennapi éneklés, mondókázás mellett kiemelt szerepe van a népi gyermekdaloknak, a néptáncoknak, a népi játékoknak, amelyek a hagyományok megismerését és továbbélését segítik, valamint a zenei anyanyelv kialakulását alapozzák meg. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú érték közvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Célja

- A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésének, esztétikai fogékonyságának formálása.
- A zenei anyanyelv kialakulásának megalapozása, a közös éneklés örömeinek, a közösségi élmények erősítése.
- A kortárs művészeti alkotások bevonásával a zenei kreativitás fejlesztése.
- A zenei élményeken keresztül a gyermekek önbizalmának növelése, harmonikusabb mozgás- és érzelmi fejlődésük támogatása.

A zenei nevelés tartalma és feladatai

- Népi mondókák, kiszámolók, ölbeli játékok (cirógatók, tapsoltatók, csúfolók, lovagoltatók).
- Népi dalos játékok és néptáncok, amelyek a közösségi élményt, a ritmusérzék és a szabálytudat fejlődését segítik.
- Komponált gyermekdalok, a magyar népzenei hagyományokra építve.
- Kortárs magyar művészeti alkotások és zenei segédanyagok (pl. *Zenevarázs*), amelyek a zene–mozgás–érzelem egységét hangsúlyozzák.

- Zenehallgatásra alkalmas népdalok és műdalok, magyar és külföldi értékes zenei betétek.
- A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Képességfejlesztési feladataink:

Tiszta éneklési készség fejlesztése.

Ezt segíti a minél több természetes énekhang hallása, a gyermekeket körülvevő zenei hangok, zörejek felfedeztetése.

Ritmusfejlesztés

- egyenletes löktetés megéreztetése változatos módon
- dalok, mondókák ritmusának megfigyeltetése
- tempó-, és ütemérzék fejlesztése különféle mozgások összekapcsolásával
- ismerkedés táncos lépésekkel (oldalzáró, utánlépés, forgás stb.)

Hallásfejlesztés

- halk-hangos, magas-mély különbségének megéreztetése énekes gyakorlatban
- dallamfelismerés
- dallambújtatás
- hangszínérzék fejlesztése

Komplex készségfejlesztés

- zenei formaérzék fejlesztése (ritmus és dallammotívumok megéreztetése)
- akusztikus emlékezet fejlesztése dalfelismeréssel, visszhangjátékkal
- improvizációs készség, kreativitás fejlesztése (játékok, játékos mozgások, dallamok kitalálása, énekes beszélgetés, kérdés-felelet stb.)
- belső hallás fejlesztése
- játékos, táncos mozgásokkal az esztétikus mozgás igényének felkeltése.

Zenehallgatással esztétikai élmény nyújtása,

- a zene nyugodt, figyelmes befogadására nevelés. A népdalok éneklése, hallgatása a gyermek - néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Nyugodt, befogadó légkör megteremtése.
- Rendszeres zenei alkalmak biztosítása, tervszerű fejlesztő hatások megszervezése.

- A dalanyag kiválasztásánál figyelembe veszi a gyermek érdeklődését, életkori és egyéni sajátosságait, valamint a fokozatosság elvét.
- A gyermekek éneklési kedvének felkeltése példamutató tiszta énekléssel, megfelelő artikulációval, vidám előadásmóddal.
- Az önbizalom erősítése reális, bátorító értékeléssel, differenciált bánásmóddal.

Részfeladatok

A kétnyelvű csoportban:

- Ízelítőt adunk a nemzetiségi dalok, népi játékok, gyermekdalok világából.
- Egyszerű dallamú, könnyen énekelhető, nyelvileg is érthető dalok kiválasztása.
- Az énekes és táncos népi gyermekjátékok segítik a nemzetiségi identitás megalapozását.

A sajátos nevelési igényű gyermekeknél:

- Az ének-zene különösen hatékony fejlesztő eszköz az érzelmi, értelmi és mozgásos fejlődés támogatásában.
- Segíti a sikerélmény elérését és az önbizalom erősítését.

A hátrányos helyzetű gyermekeknél:

- Az ének és közös zenei élmények erősítik az összetartozás érzését, a valahová tartozás élményét.

Funkcionális eszközeink

- Énekes játékok kellékei (kendők, fejdíszek, kalapok).
- Néptánchoz ruhadarabok (szoknyák, blúzok).
- Hangszerek óvodapedagógusoknak: furulya, metallofon, csengősor, hangvilla.
- Ritmusjátékos készlet gyermekeknek (dobok, csörgők, xilofon, triangulum, cintányér stb.). CD-lejátszó, hanghordozók, modern digitális zenei eszközök.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén – sikerkritérium

- Képesé válnak zenei élmények befogadására, élvezik a közös éneklést. Örömmel, gátlás nélkül énekelnek, játszanak énekes játékokat.
- Képességeikhez mértén tisztán, megfelelő tempóban és hangmagasságban énekelnek.
- Ritmusérzékük kialakul: érzik az egyenletes lüktetést, a dalok ritmusát, és képesek azt mozgással kifejezni.
- Felismerik a hangszerek hangját, megkülönböztetik a zenei fogalompárokat. Képesek rögtönözni ritmust, dallamot, mozgást.
- Élvezettel vesznek részt a zenehallgatásban.

Képességfejlesztés lehetőségei az ének, zene, énekes játék tevékenységében

ÉRZELMI-SZOCIÁLIS	ÉRTELMI	VERBÁLIS	TESTI
<p>Zenehallgatás – befogadás, zenei ízlés fejlesztése.</p> <p>Népi hagyományok ápolása, ismerkedés a klasszikus zenével.</p> <p>A szép, mint esztétikai élmény megélése.</p> <p>Egymáshoz való pozitív viszony kialakítása.</p> <p>Érzelmi élet gazdagodása.</p> <p>Alkalmazkodó képesség, együttműködő készség, közösségi érzés erősítése.</p>	<p>Auditív memória fejlesztése.</p> <p>Belső hallás és vizuális memória erősítése.</p> <p>Dallam felismerése hangszerről és énekhangról.</p> <p>Dallamvisszhang gyakorlása.</p> <p>Zenei érdeklődés felkeltése.</p> <p>Téri tájékozódás és keresztcsatornák fejlesztése.</p> <p>Zenei kreativitás és improvizációs készség erősítése.</p>	<p>Pontos szövegkiejtés, tiszta éneklés.</p> <p>Artikuláció fejlesztése.</p> <p>Hangszín felismerése: zörejhangok, különböző hangú tárgyak.</p> <p>Halk–hangos, magas–mély hang érzékelése, megkülönböztetése, felismerése.</p>	<p>Testséma és testrészek tudatosítása.</p> <p>Ritmusérzék fejlesztése, egyenletes lüktetés érzékeltetése.</p> <p>Környezet hangjainak megfigyelése.</p> <p>Mozgáskultúra fejlesztése mondókákhoz és játékos mozgásokhoz kapcsolva.</p> <p>Különböző mozgásformák, ritmustartás, ritmustapsolás.</p> <p>Ritmushangszerek megismerése.</p> <p>Mondókák ritmusának mozgással kísérése.</p> <p>Nagymozgások fejlesztése: gyors–lassú mozgások, egyensúlyérzék és finommotorika.</p>

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Helye a nevelési folyamatban

Az óvodai vizuális tevékenységek célja, hogy a gyermek:

- az alkotó, játékos ábrázoló tevékenység (rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, építés, képalakítás) öröme által megismerkedjen az ábrázolás különféle eszközeivel, anyagaival,
- megismerje és gyakorolja a különböző ábrázolási technikákat,
- sajátos módján tükrözze a környező világról szerzett tapasztalatait, elképzeléseit, átélt élményeit, a hozzájuk kapcsolódó érzelmi megnyilvánulásait,
- megismerkedjen a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, valamint az esztétikus tárgyi környezettel.

Az óvodai nevelésben kiemelt feladat a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatása, valamint a tehetségek felismerése és támogatása.

Kiemelt feladataink

- a gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épüljön,
- igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására,
- a kreatív, környezettudatos gondolkodás, a fenntarthatóságra nevelés előtérbe helyezése, különösen a természetes anyagok, termékek felhasználásával.

A kompetencia alapú nevelés hatékony megvalósítását segítő elemek

- önkifejezés igénye, önálló alkotás vágya,
- alkotó cselekvésre ösztönzés, a játék határainak kitágítása,
- szépség, harmónia, esztétikum kiteljesítése.

A vizuális tevékenységek szervezése

Minden korosztály számára kialakítunk egy „műhely” jellegű sarkot, ahol a gyermekek számára mindig elérhetőek az anyagok és eszközök (papírok, színezők, festékek, gyurma, természet kincsei, barkácseszközök stb.), melyekkel szabadon, önálló elképzelés alapján, a nap bármely részében tevékenykedhetnek.

A szabad játékba ágyazott, gyermekek által kezdeményezett ábrázolási tevékenységek mellett fontosak az óvodapedagógus által szervezett, irányított tevékenységek, amelyek az évszakokhoz, ünnepekhez, élményekhez kapcsolódnak.

A gyermeki alkotások lehetnek egyéni vagy kollektív munkák. A közös alkotások erősítik az együttműködést, sikerélményt adnak a visszahúzódóbb gyermekeknek is.

Az elkészült munkákkal díszítjük a csoportszobákat, folyosókat, és kétévente kiállítást rendezünk, ahol a szülők és érdeklődők is megtekinthetik a gyerekek munkáit.

Tartalom

- rajzolás, festés, mintázás, kézi munka különféle lehetőségei,
- sokféle technika kipróbálása: vágás, ragasztás, hajtogatás, szövés, fonás, batikolás, hímzés, agyagozás, gipszöntés, nyomdázás stb.,
- népi kismesterségek megjelenítése (szövés, fonás, hímzés, agyagozás),
- természetes anyagok felhasználása (ágak, levelek, termények, kavicsok),
- ünnepi készülődéshez kapcsolódó jelképek, díszek, ajándékok készítése (adventi koszorú, mézeskalács, karácsonyi díszek, farsangi álarc, húsvéti tojásfestés).

Az óvodapedagógus feladatai

- biztosítja az ábrázolási tevékenységekhez szükséges teret, időt és eszközöket,
- megismerteti a gyerekeket a különböző anyagokkal és technikákkal,
- bátorítással, dicsérettel segíti a gyermeket az önálló alkotásban,
- gazdagítja a gyerekek élményvilágát valódi képzőművészeti és népművészeti alkotások bemutatásával,
- lehetőséget biztosít a közös bemutatásra, a tehetségek felismerésére, támogatására.

Részfeladatok a kétnyelvű csoportban

- az óvodapedagógus a vizuális nevelés során mindkét nyelven segíti a gyerekeket, az instrukciókat magyarul, a kísérő szókinccset (színek, formák, anyagok) németül is közvetíti,
- az alkotómunka közben a gyerekek passzív és aktív szókinccse bővül,
- a közös kézműves tevékenységek segítik a nemzetiségi hagyományok ápolását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése

- Az ábrázolás számukra is fontos kifejezési lehetőség. Egyéni sajátosságaik figyelembevételével fejlesztjük őket, az alkotás örömet, sikerélményt és önbizalmat ad.

Funkcionális eszközök

- rajzeszközök (ceruza, zsírkréta, filctoll),
- festékek (tempera, vízfesték, üvegfesték, ecsetek),
- papírok, textilek, fonalak, gombok, ragasztók, kreatív kellékek,

- gyurma, agyag, gipsz, szövőkeretek, körmöcske,
- természetes anyagok, barkácseszközök.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén – sikerkritérium

- Az ábrázoló tevékenységek örömforrássá válnak, a gyermek fantáziája és kreativitása gazdagodik.
- A gyermeki alkotásokra jellemző a formagazdagság és a színek változatos használata.
- A gyermekek többféle technikát ismernek és alkalmaznak.
- Biztonsággal használják az anyagokat, eszközöket.
- Finommotorikájuk fejlődik, egyre precízebb mozdulatokra képesek.
- Örömmel mutatják meg egyéni és közös alkotásaikat.
- Megismerik és tisztelik a népi kézműves technikákat, tárgyi értékeket, nemzetiségi motívumokat.
- Esztétikai érzékük, a szép iránti fogékonyságuk kialakul.

Képességfejlesztés lehetőségei a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka során

ÉRZELMI-SZOCIÁLIS	ÉRTELMI	VERBÁLIS	TESTI
<p>Akarati tulajdonságok, igényesség, a szép iránti fogékonyság, esztétikai érzelmek kialakulása.</p> <p>Frusztrációtűrés, kitartás, feladattudat.</p> <p>Önismeret, önértékelés, önbizalom erősödése.</p> <p>Pozitív énkép, önfogadás alakulása.</p> <p>Alkalmazkodási készség, együttműködés fejlesztése.</p> <p>Öröm és sikerélmény átélése, közös alkotásokban való részvétel, közösségi érzés.</p>	<p>Alaklátás, formaállandóság, rajzi kifejezőképesség.</p> <p>Emlékezet, fantázia, alkotóképesség, észlelőképesség.</p> <p>Formák, arányok, méretek, színek, színharmóniák, színárnyalatok ismerete és alkalmazása.</p> <p>Formaérvék, formaismeret, formaképzelet, színérvék, díszítő érvék, irányérvék fejlődése.</p> <p>Mozgásos észlelés, rész–egész látás, tapintásos észlelés, megfigyelőképesség.</p> <p>Vizuális memória, ritmusérvék, összehasonlítás, szétválasztás, csoportosítás fejlesztése.</p> <p>Téri tájékozódás síkban, térbeli alakzatok felismerése és létrehozása.</p>	<p>Szókincs bővítése a tárgyak, eszközök, anyagok, színek, formák megnevezésével.</p> <p>Fogalomrendszer gazdagítása.</p> <p>Időviszonyok, tárgyi megnevezések, testfogalom tudatosítása.</p> <p>Verbális kifejezőkészség fejlesztése, a rajzi kifejezőkészség komplex támogatása szóbeli megfogalmazásokkal.</p> <p>Az alkotások bemutatása, közös megbeszélések során kommunikációs képességek fejlődése.</p> <p>A kétnyelvű csoportban a szókincs aktív és passzív gyarapítása mindkét nyelven.</p>	<p>Testséma, testrészek ismerete, keresztcsatornák működése.</p> <p>Egyensúlyérvék fejlesztése.</p> <p>Finommotorika, kézügyesség, helyes eszközfogás, ülés és testtartás kialakítása.</p> <p>Nagymozgások fejlesztése.</p> <p>Szem–kéz, szem–láb koordináció fejlesztése.</p> <p>Mozgás feletti kontroll, mozgás tudatos irányítása.</p> <p>Szemmozgatás, szemfixáció gyakorlása.</p>

5.5. Mindennapos mozgás

Helye a nevelés folyamatában

A mozgás a kisgyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája, amely a személyiségfejlődés és az egészséges életvitel megalapozásának egyik legfontosabb eszköze. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. Az óvodai mindennapokat átszövik a különböző mozgásos tevékenységek – a szabad játék során végzett spontán mozgásoktól kezdve az irányított mozgásfejlesztésig és szervezett testnevelésig. A mozgás az egész nevelési folyamatot áthatja: jelen van a játéktevékenységekben, az énekes és népi játékokban, a vizuális és manipulatív tevékenységekben, valamint az önkiszolgálás, gondozás, közlekedés során is.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők: a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység, b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, c) szervezett mozgásos tevékenység.

Célja

- A rendszeres, örömmel végzett testmozgás és az egészséges életmód szokásainak kialakítása.
- A testi-lelki harmónia megalapozása, az egyensúlyérzék, koordináció, állóképesség és mozgáskultúra fejlesztése.
- A mozgáskedv, mozgásöröm felébresztése és fenntartása, a mozgás biztonságos, örömteli élményként való megélése.
- A helyes testtartás, a testi képességek és pszichomotoros funkciók fejlesztése.
- A kooperatív, közösségi mozgásformák során az együttműködés, alkalmazkodás, önfegyelem, szabálytudat és kitartás erősítése.

Tartalma

A mozgásfejlesztés az óvodai élet mindennapjaiban három szervezeti keretben valósul meg:

- Spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység: A természetes mozgásformák gyakorlása önkéntes, szabad formában történik. Ide tartoznak a futás, mászás, ugrás, dobás, gurítás, hintázás, egyensúlyozás, rollerezés, labdázás, mászókézés.
- Irányított, mindennapos mozgásfejlesztés: Az óvodapedagógus által vezetett, játékos környezetben zajló mozgásos feladatok, amelyek célja az alapvető mozgáskészségek és a kapcsolódó fogalmak fejlesztése (térirányok, testtudat, ritmusérzék). Ide tartozhatnak a zenére, ritmusra végzett feladatok, népi játékok és táncok – kiemelten a

néptánc –, amelyek a mozgáskultúra játékos, táncos fejlesztését segítik. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

- Szervezett mozgásos tevékenység: Heti rendszerességgel megtartott testnevelési foglalkozás, amely a tornateremben, a csoportszobában vagy a játszóudvaron történik. Itt tudatos fejlesztés történik: erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, koordináció és egyensúly fejlesztése.

Atlétikai jellegű gyakorlatok

Az atlétikai jellegű mozgásformák a gyermek természetes mozgásigényére, hely- és helyzetváltoztató mozgásaira építenek. A mindennapos mozgás során az óvodás gyermek változatos formában gyakorolja a járást, futást, ugrást és dobást – mindezt játékos, élményszerű módon, önkéntes részvétellel, pozitív megerősítéssel kísérve.

- Járások:

A természetes járásformák különféle változatokban jelennek meg: egyenletes ütemű járás, ütemtartással vagy tempóváltoztatással végzett járás, irányváltásokkal, kartartásokkal, különféle feladatokhoz, játékhelyzetekhez kapcsolódva. A járások fejlesztik a ritmusérzékét, a mozgáskoordinációt, a testtartást és az egyensúlyérzékét.

- Futások:

A futás az egyik legtermészetesebb, örömet nyújtó mozgásforma. A gyermekek lassú, közepes és gyors iramban futnak; különböző tempóváltásokkal, térd- és sarokemeléssel, fordulatokkal és akadályokkal kombinált módon. A futások során fejlődik a gyermek állóképessége, gyorsasága, tüdő- és szívkapacitása, valamint a kitartása. A versenyszerű jellegű, de játékosan szervezett futóversenyek erősítik a szabálytudatot és a fair play szellemet.

- Ugrások:

Az ugrások változatos formái – helyből, nekifutással végzett távol- és magasugrások – segítik a térérzékelés, a mozgáskoordináció, az izomerő és a dinamizmus fejlődését. Az ugrások játékos gyakorlása (pl. karikákon átlépés, akadályok átugrása, páros lábon szökdelés) a gyerekek számára örömteli élményt nyújt.

- Dobások:

A dobások, célba dobások és gurítások különböző irányokban (vízszintes és függőleges célok felé) történnek, változatos eszközökkel: labda, babzsák, karika, kocka. A tevékenységek fejlesztik a szem–kéz koordinációt, a pontos mozgásirányítást, az erőadagolást és az

ügyességet. A célba dobásos játékok a sikerélményen keresztül növelik a gyermekek önbizalmát, koncentrációját és mozgásbiztonságát.

Torna jellegű gyakorlatok

A torna jellegű gyakorlatok a gyermek testi fejlődését, mozgáskoordinációját, egyensúlyérzékét, ritmusérzékét, valamint a testtudat kialakulását segítik. A változatos mozgásformák játékos, élményszerű megvalósítása hozzájárul a helyes testtartás, az izomerő és a mozgásbiztonság kialakulásához. A gyermekek mozgáskultúrája, bátorsága és önbizalma fokozatosan fejlődik, miközben megtanulják uralni testüket, mozgásukat.

Szabadgyakorlatok

A szabadgyakorlatok alapvető célja a testtudat és a mozgáskoordináció fejlesztése. A gyermekek különböző testhelyzeteket vesznek fel (állások, ülések, térdelések, támaszok), miközben megismerkednek a testsúly áthelyezésével, az egyensúly megtartásával és a helyes testtartással. A mozdulatok ritmusos, esztétikus kivitelezése fejleszti a mozgáskultúrát és az önfegyelmet. A gyakorlatok része lehet a törzs- és végtagmozgatás, a szökdelés, az ugrás, a fordulat, illetve kéziszerkezetek (bot, szalag, babzsák, karika) használata is.

Talajgyakorlatok

A talajgyakorlatok a testséma, az egyensúlyérzék és a térbeli tájékozódás fejlesztését szolgálják. Ide tartoznak a különféle gurulások, átfordulások, gördülések – előre, hátra, oldalra – amelyek előkészítik a bonyolultabb mozgásformákat. A gyermekek a gyakorlatok során tapasztalják meg a testük és a talaj kapcsolatát, a lendület, a súlypont és az egyensúly szerepét. A talajgyakorlatok fejlesztik a bátorságot, az önbizalmat és a koordinációs képességeket.

Természetes támaszgyakorlatok

A támaszgyakorlatok célja az izomerő, különösen a kar-, váll- és törzsizmok erősítése. A gyermekek különböző helyzetekben végeznek csúszásokat, kúszásokat, mászásokat talajon, padon, bordásfalon vagy mászóeszközökön. A magasabb szereken végzett függések, kapaszkodások, lendülések fejlesztik a fogóerőt, a bátorságot, a testtudatot és a mozgáskontrollt. A természetes támaszgyakorlatok hozzájárulnak a helyes testtartás, a vállöv és a gerinc izomzatának megerősítéséhez.

Egyensúlyozó járások

Az egyensúlyozó járások fejlesztik a test stabilitását, az egyensúlyérzékét és a mozgásbiztonságot. A gyermekek különböző felületeken (talajon, padon, gerendán, vonalon, köveken) gyakorolják a biztos járást, fordulást, térbeli irányváltást. A gyakorlatokat kézi eszközök is kísérhetik (babzsák, szalag, bot), amelyek a figyelmet, a koncentrációt és a

koordinációt egyaránt fejlesztik. Az egyensúlyozás a testtartás korrekcióját és a biztonságos mozgásérzet kialakulását is segíti.

Székényugrások és ugrógyakorlatok

Az ugrógyakorlatok a dinamizmus, a bátorság és a mozgásbiztonság fejlesztésének fontos eszközei. A gyermekek különböző magasságú akadályokról, zsámolyokról, székényekről végeznek felugrásokat, leugrásokat, repüléseket és zsugorugrásokat, mindig a biztonsági szabályok betartása mellett. A gyakorlatok segítik az izomerőt, a lendület és a mozgás irányításának fejlesztését, miközben a gyermek megtapasztalja a bátorság és az önkontroll élményét.

Labdás gyakorlatok

A labdás gyakorlatok a szem–kéz és szem–láb koordináció, az irányérzék és a mozgásbiztonság fejlesztését szolgálják. A gyermekek gurítanak, pattintanak, vezetnek, feldobják és elkapják a labdát, illetve célba dobhatnak különböző irányokba és távolságokra. Ezek a tevékenységek fejlesztik a pontosságot, az erőadagolást, a gyors reakciót és az együttműködési készséget. A labdajátékok segítik a figyelemkoncentrációt, a szabálytartást és a társas kapcsolatok erősödését.

Testnevelési játékok

A testnevelési játékok a mozgásfejlesztés legtermészetesebb formái, amelyek egyszerre szolgálják a testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődést. Ide tartoznak a futó-, fogó-, küzdő-, sor- és váltóversenyek, valamint az egyéni és csoportos ügyességi játékok. A játékok során a gyermek megtapasztalja a szabályok fontosságát, a fair versengés örömeit és a csapathoz tartozás élményét. A különböző eszközökkel gazdagított játékok (labda, karika, szalag, bója, akadály, kötél) fejlesztik az együttműködést, az alkalmazkodást, a koncentrációt és a problémamegoldó gondolkodást. A testnevelési játékok legfontosabb sajátossága, hogy a mozgás öröme áll a középpontban, miközben a gyermek észrevétlenül tanul, fejlődik és erősödik.

Feladata

- A mozgás örömteli, biztonságos környezetben való gyakorlásának biztosítása.
- A gyermekek egyéni képességeinek, fejlettségi szintjének figyelembevételével differenciált feladatadás.
- A mozgáskoordináció, ritmus, térbeli tájékozódás és finommotorika fejlesztése.
- A helyes testtartás, izomegyensúly, valamint a fizikai állóképesség erősítése.

- Az önbizalom, szabálytudat, kitartás és önkontroll fejlesztése a mozgásos játékokon keresztül.
- Az értelmi és szociális fejlődés támogatása a mozgás által.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermek mozgásfejlettségének megismerése, az egyéni fejlődéshez igazodó tervezés.
- A mozgás iránti motiváció fenntartása, a pozitív megerősítés és a sikerélmény biztosítása.
- A biztonságos, esztétikus és inspiráló mozgáskörnyezet kialakítása (tornaszoba, udvar, csoportszoba).
- Tudatos tervezés: fokozatosság, megfelelő terhelés és változatosság.
- Az eszközök kreatív, többféle felhasználása; a játékos tanulás lehetőségeinek kihasználása.
- Játékos, vidám, támogató hangulat megteremtése a mozgásos tevékenységek során.
- Példamutatás: az óvodapedagógus saját viselkedésével, testtartásával, mozgáskultúrájával mintát ad.

A mozgásfejlesztés szervezeti keretei

- Spontán aktív szabad játékban: a gyermek önálló mozgásválasztása, természetes mozgásformák gyakorlása.
- Mindennapos irányított mozgásfejlesztés: rövid, 10–20 perces mozgásos játékos tevékenység az óvoda napirendjébe beépítve, lehetőség szerint szabad levegőn.
- Szervezett testnevelési foglalkozás: heti egy alkalommal, a gyermekek életkorához, fejlettségéhez igazodva.
- Séták, kirándulások: a természetes környezetben történő mozgás – járás, futás, mászás, egyensúlyozás – a fizikai és lelki egészség fejlesztését szolgálja.

Részfeladatok a kétnyelvű gyermekeknél

- A mozgás öröme keresztül támogatjuk a két nyelv harmonikus együttélését és a szociális beilleszkedést.
- A mozgásos tevékenységekhez kapcsolódó utasítások fokozatosan jelennek meg a nemzetiségi nyelven is.
- A testnevelési feladatok, mozgásos játékok segítik a nyelvi kifejezések, szókincs és fogalomhasználat elsajátítását.

- A népi játékok, táncok, dalok által erősödik a nemzetiségi identitás, az összetartozás érzése.

Részfeladatok a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekeknél

- A mozgásfejlesztés egyéni tempóban, a gyermek fejlettségéhez igazodva történik.
- A mozgásos sikerélmény növeli az önbizalmat, elősegíti az énkép és szociális kapcsolatok fejlődését.
- Biztonságos környezet és folyamatos pedagógusi támogatás biztosítása.
- A mozgásos tevékenységek hatással vannak a kognitív funkciókra: fejlődik a vizuális memória, a térbeli tájékozódás és a fogalomalkotás.

Részfeladatok a hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekeknél

- A rendszeres mozgás segíti az érzelmi biztonság kialakulását, csökkenti a feszültséget.
- A közös mozgásos játékok erősítik a társas kapcsolatokat, segítik a közösségbe való beilleszkedést.
- A sikerélmények által növeljük az önértékelést és a motivációt.
- A mozgás az élményalapú tanulás eszköze, a felzárkóztatás egyik hatékony formája.

Funkcionális eszközei

- Érzelmi–szociális fejlesztéshez
  - Ejtőernyő, óriáslabda, kötélhúzó kötelek, kooperatív eszközök.
  - Szabályjátékokhoz jelzőbóják, akadályok, versenyfelszerelések.
  - Értelmi fejlesztéshez
  - Mozgáskották, színes jelek, labirintusok, piktogramok, jelzőpontok.
  - Térbeli tájékozódást segítő formák, karikák, kockák, szivacslemek.
- Verbális fejlesztéshez
  - Népi játékok kellékei (kendők, botok, hangszerek), kétnyelvű jelzések.
  - Nyelvi fejlesztést támogató mozgásos társasjátékok.
- Testi fejlesztéshez
  - Tornaszerek (padok, bordásfal, zsámoly, ugrószekrény, Wesco és Greifswald eszközök, Body Roll hengerek, létrák).
  - Ugróasztalok, trambulínok, babzsákok, labdák, karikák, kötelek, egyensúlyozó gerendák, hinták, roller, kerékpár.
  - Ritmushangszerek: csörgők, dobot, triangulum, tapsbotok – zenés mozgásfejlesztéshez.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén – sikerkritérium

- A gyermekek mozgáskedve és mozgásigénye életvitelük részévé válik – szeretik és igénylik a mindennapos mozgást.
- A rendszeres, örömmel végzett testmozgás hatására fejlődnek testi képességeik: mozgásuk összerendezetté, harmonikussá, ritmusossá válik; ügyességük, állóképességük, erőnlétük növekszik.
- Kialakul testsémájuk, oldaliságuk, téri tájékozódásuk biztonságos.
- Finommotorikájuk, szem–kéz koordinációjuk fejlett, felkészültek az írástanulásra.
- Megerősödik önfegyelmük, figyelmük, kialakul a szabálytudat és az egészséges versenyszellem.
- Képesek együttműködni, alkalmazkodni, aktívan részt venni közös mozgásos játékokban.
- Örömmel és bátran vesznek részt zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos játékokban, táncokban, népi játékokban és néptáncban.
- A kétnyelvű csoportban megértik és végrehajtják a nemzetiségi nyelvű mozgásos utasításokat, képesek a tanult mozgásformák, eszközök és alakzatok megnevezésére.
- Az SNI gyermekeknél a mozgásfejlődés elősegíti a kognitív funkciók (vizuális memória, térészlelés, fogalomalkotás) és a szociális képességek fejlődését.
- A mozgás belső igénnyé válik, örömforrást jelent, elősegíti a testi-lelki harmóniát.

Képességfejlesztés lehetőségei a mindennapos mozgás terén

TESTI	ÉRZELMI – SZOCIÁLIS	ÉRTELMI	KOMMUNIKÁCIÓS
<p>A rendszeres mozgás fejleszti a kondicionális képességeket: erőt, állóképességet, ügyességet, gyorsaságot. Kialakul a harmonikus testtartás, fejlődik a testarány, izomegyensúly, mozgáskoordináció. Testséma- és oldaliság-tudatuk megerősödik, mozgásuk ritmusossá és összerendezetté válik.</p> <p>A nagymozgások (futás, ugrás, dobás, mászás) mellett fejlődik a finommotorika, kézügyesség, szem-kéz és szem-láb koordináció.</p> <p>A zenére, ritmusra végzett feladatok, a népi játékok és táncok fejlesztik az esztétikus mozgást, az egyensúlyérzéklet és a mozgás feletti tudatos kontrollt.</p> <p>Az írástanuláshoz szükséges mozgásos alapok (finommotorika, szemmozgás, szemfixáció) megfelelő szintre fejlődnek.</p>	<p>A mozgásos játékok, népi játékok, közös tornák során alakul a gyermek alkalmazkodóképessége, együttműködő készsége, közösségi érzése.</p> <p>A közös mozgás, a szabályjátékok erősítik a szabálytudatot, a fair play szellemet, az egészséges versenyszellemet.</p> <p>A rendszeres mozgás erősíti az önbizalmat, a pozitív énképet és az önfogadást.</p> <p>A sikerélmények növelik a kitartást, akaratot, önértékelést, és segítik a frusztráció feldolgozását.</p> <p>A kétnyelvű csoportban a mozgás közös nyelvként is funkcionál, erősíti a szociális kapcsolatokat.</p>	<p>Fejlődik a gyermek téri tájékozódása: biztonsággal igazodik a térben, felismeri az irányokat, helyzeteket, alakzatokat.</p> <p>Alakul és finomodik az alaklás, formaérzék, mozgásos észlelés, vizuális és auditív memória.</p> <p>A ritmusérzék, időérzékelés, sorrendiség felismerése és gyakorlása a mozgás során fejlődik.</p> <p>A mozgásos játékok hozzájárulnak a problémamegoldó gondolkodás, a koncentráció és a tanulási képességek erősödéséhez.</p> <p>Az új mozgásformák gyakorlása fejleszti a kreativitást, a képzeletet és az emlékezetet.</p>	<p>A mozgásos feladatokhoz kapcsolódó utasítások megértése és végrehajtása gazdagítja szókincsüket, segíti a fogalomalkotást.</p> <p>A testrészek, irányok, eszközök, mozgásformák megnevezése bővíti aktív és passzív szókincsüket.</p> <p>A kétnyelvű csoportban képesek a nemzetiségi nyelven is egyszerű utasításokat megérteni és végrehajtani.</p> <p>A társas mozgásos játékokban fejlődik kommunikációjuk, önkifejezésük és verbális kapcsolatteremtő készségük.</p>

ESZKÖZEI			
TESTI	ÉRZELMI – SZOCIÁLIS	ÉRTELMI	KOMMUNIKÁCIÓS
<p>Nagymozgás: tornapadok, bordásfalak, zsámolyok, ugrószekrények, Wesco és Greifswald eszközök, Body Roll hengerek, különböző méretű szőnyegek, létrák, akadálypályák építésére alkalmas eszközök.</p> <p>Finommotorika: babzsákok, kisebb és különböző anyagú labdák, szalagok, kendők, karikák, célba dobó eszközök.</p> <p>Koordináció és egyensúly: gördeszka, roller, kerékpár, egyensúlyozó gerendák, hinták, mókuspörgők, kötelek.</p> <p>Ritmus és mozgás összekapcsolása: ritmushangszerek (dobok, csörgők, triangulumok), tapsbotok, zenés mozgásfejlesztő eszközök.</p>	<p>Kooperatív eszközök: ejtőernyő, óriáslabda, kötélhúzó kötelek.</p> <p>Szabályjátékokhoz használt kellékek: jelzőbóják, akadályok, sorversenyekhez eszközök.</p> <p>Közös élményt adó eszközök: guruló hengerek, nagy szivacselemek, párnák.</p>	<p>Mozgáskották, színes jelek, piktogramok a feladatokhoz.</p> <p>Labirintus-játékok, téri tájékozódást segítő jelzőpontok.</p> <p>Különböző alakú, színű eszközök (karikák, kockák, szivacselemek)</p> <p>rendszerzéshez, szabályjátékhoz.</p>	<p>Népi játékokhoz kapcsolódó kellékek: kendők, botok, népi hangszerek.</p> <p>Nyelvi fejlesztést támogató mozgásos társasjátékok.</p> <p>Kétnyelvű feliratok, jelzések a mozgásos játékokhoz.</p>

5.6. Külső világ tevékeny megismerése

Szerepe a gyermek életében

A külső világ tevékeny megismerése az óvodai nevelés minden területét áthatja. A gyermek természetes kíváncsiságára, megismerési vágyára, felfedező attitűdjére építve segíti a környezet megértését, a valóságban való eligazodást és a természeti-társadalmi összefüggések felismerését. A megismerés során alakul a gyermek értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi személyisége, erősödik az identitása, fejlődik a problémamegoldó gondolkodása, valamint pozitív viszonya a természethez és az emberi alkotásokhoz.

A környezet tevékeny megismerése révén fejlődik a gyermek tapasztalatszerző és rendszerező képessége, önálló véleményalkotása, döntési készsége és környezettudatos magatartása. Kialakul benne a szülőföld, az ott élő emberek, a hagyományok, szokások, valamint a természeti értékek szeretete és védelme.

A tevékenység helye a nevelési folyamatban

A környezet megismerése folyamatosan jelen van az óvodai mindennapokban: a szabad játékban, az önkiszolgálásban, a mozgásban, az énekes és irodalmi tevékenységekben, a sétákon, kirándulásokon és a csoportszobai megfigyelések során egyaránt.

A tevékenységek formái:

- spontán, gyermekek által kezdeményezett megfigyelések és tapasztalatszerzés,
- valamint az óvodapedagógus által szervezett, tudatosan irányított tevékenységek, projektek, megfigyelések, játékos kísérletek és tematikus séták.

A külső világ megismerése a cselekvésre és érzékszervi tapasztalásra épül. A hangsúly az aktív felfedezésen, a személyes élményen és a tapasztalatok feldolgozásán van.

A tevékenységek tartalma

- **A környezet megismerése és védelme – Környezeti tartalmú tapasztalatok**

Cél: A gyermek személyes élményein keresztül ismerje meg szűkebb és tágabb természeti, társadalmi és tárgyi környezetét, annak szépségét, összefüggéseit, értékeit. Alakuljon ki benne a természet szeretete, megbecsülése, a környezet megóvásának igénye. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.

A gyermekben alakuljon ki a természet és az élővilág iránti tisztelet, szeretet, felelősség.

Saját tapasztalatokon keresztül értse meg, hogy minden élőlénynek helye és szerepe van a világban. Ismerje meg, hogyan tudja maga is óvni, védeni a környezetét. Fejlődjön önálló véleményalkotása, döntési és együttműködési képessége. Alakuljon ki a fenntarthatósági

szemlélet, a természetes anyagokhoz, energiához, vízhez való tudatos viszony. A kortárs kapcsolatokban jelenjen meg a közös felelősség, a környezetért való együttműködés és gondoskodás.

Feladatok:

- A természeti környezet megfigyelése, jelenségek, folyamatok megismertetése (időjárás, évszakok, növények, állatok, emberi alkalmazkodás).
- Az élővilág sokszínűségének megismertetése, a természet védelmére nevelés, környezetóvó szokások kialakítása.
- A társadalmi környezet megfigyelése: a lakóhely jellemzői, közlekedés, intézmények, munkatevékenységek megismerése.
- Az ünnepek, hagyományok, szokások megismertetése, a közösséghez tartozás élményének erősítése.
- A fenntarthatóságra, a tudatos fogyasztásra, az értékek megőrzésére nevelés.

Hangsúlyos helyi elem:

- „Madárbarát óvoda” program
  - Madáretetők, odúk, itatók rendszeres feltöltése és karbantartása.
  - A madarak téli etetésének, tavaszi fészkelésének megfigyelése.
  - A különböző madárfajok megismerése képekről, könyvekből, hangfelismerő játékokból.
  - Madárnapló vezetése, madárhang-felismerés, közös megfigyelések.
  - „Madárbarát udvar” kialakítása bokrokkal, fákkal, virágos növényekkel, itatókkal.
- Közösségi és szülői bevonás
  - A családok bevonása az öko-projektekbe: közös faültetés, madáretetés, hulladékgyűjtés, virágültetés.
  - Nyílt napok, közös alkotások és szemléletformáló programok a szülőkkel („Zöld hét a családban”).
  - Környezetvédelmi séták, kirándulások, természetjárások – közös élmények gyűjtése.
  - Helyi közösségekkel, civil szervezetekkel együttműködés (pl. madártani egyesület, helyi kertészet, erdészeti).

- A „Miénk a Föld!” innovációs projekt a Föld napját megelőző héten valósul meg. Célja a környezettudatos magatartás alakítása – élményalapú, cselekvő tevékenységekkel:
  - természetjárás, kertgondozás, újrahasznosítás, szelektív gyűjtés,
  - a környezet tisztán tartása, közös szépítő feladatok,
  - a szülők bevonása közös programokba.
- **A környezet mennyiségi és formai összefüggései – Matematikai tartalmú tapasztalatok**

Cél: A gyermek életkori és egyéni fejlettségének megfelelően fedezze fel a környező világ mennyiségi, formai és térbeli összefüggéseit. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete. A megismerés mindig játékos, élményszerű, cselekvéshez kötött módon történik.

Feladatok:

- A matematikai szemlélet megalapozása a mindennapi tevékenységekben, játékokban.
- Tapasztalatszerzés a mennyiségekről, formákról, nagyságokról, irányokról, időről, téri viszonyokról.
- Ok-okozati összefüggések felfedeztetése, logikus gondolkodás fejlesztése.
- A halmazképzés, sorbarendezés, csoportosítás, összehasonlítás gyakorlása.
- Számfogalom és számolási készség alakítása 10-es számkörben.
- A téri tájékozódás, formaérzék, arányérzék fejlesztése építéssel, kirakással, mozgással.
- Szimmetria, mintaalkotás, relációk felismerése játékos módon.

Módszerek és eszközök:

- manipulációs, mozgásos és szemléltető játékok,
- mérések, becslések, párosítások, összehasonlítások,
- építőjátékok, mozaikok, téri feladatok, természetes anyagok gyűjtése és rendszerezése.

Fejlesztési hatások és eredmények

- Fejlődik a gyermek önálló véleményalkotása, döntési és együttműködési képessége.
- Kialakul a felelősségérzet a természeti és tárgyi környezet iránt.
- Erősödik a közösségi összetartozás, a közös tevékenység öröme.
- A gyermek megérti, hogy mindennapi cselekedeteinek következménye van a környezetre.
- Alakul a fenntarthatósági szemlélet: a takarékoság, a természetes anyagok előnyben részesítése, a környezetbarát viselkedés.

- Örömet lel a természetben való tevékenykedésben, megfigyelésben és gondoskodásban.
- A környezettudatosság belső igénnyé válik – a gyermek a környezet megőrzésének aktív szereplőjévé lesz.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek érdeklődésére, tapasztalataira építve biztosítson változatos lehetőségeket a tapasztalatszerzésre, megfigyelésre, felfedezésre.
- Séták, kirándulások, intézmény- és üzemlátogatások szervezésével segítse a környezeti tapasztalatok gazdagítását.
- Támogassa a gyermek önálló véleményalkotását, döntési helyzeteit, problémamegoldását.
- Segítse a környezettudatos és biztonságos életvitel szokásainak kialakítását.
- A megfigyeléseket, tapasztalatokat játékba, rajzba, énekbe, mozgásba, beszélgetésbe integrálja.
- A matematikai nevelésben biztosítson cselekvéses, élményszerű, konkrét tapasztalatokon alapuló tanulást.
- Erősítse a pozitív érzelmi viszonyt a természethez, az emberi értékekhez és a szülőföldhöz.

Részfeladatok a kétnyelvű csoportban

- A környezet megismerése szoros kapcsolatban áll a nyelvi fejlesztéssel.
- A szókincs bővítése a természethez, családhoz, közlekedéshez, évszakokhoz, tárgyakhoz kapcsolódó témákban történik.
- A gyermekek játékosan ismerkednek a fogalmakkal mindkét nyelven.
- A matematikai nevelés során a számok, színek, formák, irányok, nagyságok neveit a nemzetiségi nyelven is elsajátítják.
- A nyelvtanulás és a környezet megismerése együttesen fejleszti a gondolkodást, a kommunikációt és az önbizalmat.

Részfeladatok a sajátos nevelési igényű gyermekeknél

- A környezet megismerése során a megfigyelés, tapintás, mozgás, hang és illat bevonásával sokérzékszervi tapasztalatszerzést biztosítunk.
- Egyéni fejlesztési tervek szerint történik a megismerő funkciók fejlesztése.
- A matematikai tapasztalatszerzésben a manipuláció, mozgás és dramatikus játék elsődleges.

- Az egyéni tempó, a sikerélmény és a pozitív megerősítés kiemelt szerepet kap.

Részfeladatok a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél

- A tapasztalatszerzés hiányait bőséges élmény- és megfigyelési lehetőségekkel pótoljuk.
- Kiemelten fontos a természetben való tartózkodás, az élményszerű, mozgásos tanulás.
- A szókincs bővítése, az ismeretszerzés és a kommunikáció fejlesztése komplex módon történik.
- A sikeres iskolai beilleszkedéshez elengedhetetlen alapvető fogalmi és tapasztalati ismeretek megalapozása.

Funkcionális eszközök

- Ismeretterjesztő képek, könyvek, enciklopédiák, távcsövek, nagyítók, bogárnézőkék, iránytűk, földgömb.
- Természetes anyagok (termések, kövek, levelek, növényi részek) gyűjtéséhez eszközök.
- Évszakképek, tematikus táblák, közlekedési terepasztalok, diavetítők, hanganyagok.
- Környezetismereti és matematikai fejlesztő társasjátékok, építő- és manipulációs játékok.
- Matematikai eszközkészletek (színes rudak, korongok, pálcikák, síkidomok, testek).
- „MINIMAT” fejlesztőkészlet, anyanyelvi applikációs képek, mágneses táblák.
- Homok- és vízasztalok, mérőedények, mérlegek, szelektív gyűjtők.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén – sikerkritérium

- Elemi ismeretekkel rendelkeznek szűkebb és tágabb környezetükről.
- Ismerik lakóhelyüket, családjuk tagjait, az ott élő emberek munkáját és a közösség szokásait.
- Tájékozottak az évszakok, napszakok, hónapok, napok rendjében, felismerik az időjárás-változásokat.
- Ismerik és megbecsülik az élővilág sokféleségét, a természet szépségeit és védelmének fontosságát.
- Ismerik a közlekedés alapvető szabályait és a közlekedési eszközöket.
- Felismerik a testrészeket, érzékszervek funkcióit, tudják azok védelmének fontosságát.
- Képesek tárgyakat különféle szempontok szerint csoportosítani, sorba rendezni, mennyiségeket becsülni és számlálni 10-es számkörben.

- Biztonsággal tájékozódnak térben és síkban, értik a helyviszonyokat kifejező fogalmakat.
- A kétnyelvű csoportban aktív és passzív szókincsük gyarapszik a természet, közlekedés, család, évszakok, színek, számok témakörében.
- A nemzetiségi gyermekek ismerik saját kultúrájuk hagyományait, szokásait.
- Kialakul bennük a természet és az emberi környezet megbecsülése, a környezetért felelős, fenntartható szemlélet.

Képességfejlesztés lehetőségei a külső világ tevékeny megismerése során

TESTI	ÉRZELMI - SZOCIÁLIS	ÉRTELMI	KOMMUNIKÁCIÓS
<p>Egyensúlyérzék, finommotorika, nagymozgások, szem – kéz, szem – láb koordináció. Manipulációs készség, gyors reagálás.</p>	<p>A természethez való pozitív érzelmi viszony szülőföld, emberek, a táj szeretetre nevelés, tárgyi kultúra értékeinek szeretete, védelme. Feladattudat, szabálytudat, kitartás, türelem, ítélőképesség, kapcsolatteremtő képesség, közösségi érzés, szociabilitás, másokkal való kapcsolat igénye, testséma önmaga felismerése. Intellektuális érzelmek, együttműködési készség, feladattartás, önálló feladatmegoldás.</p>	<p>Érzékelés, íz érzék, térérzékelés, idő érzékelés, érzékszervi működés. Figyelem – koncentrált, - szándékos: Formaalakítás, hallási érzékelés, szem fixációs működése, tapintásos érzékelés. Téri helyzetek, cselekvések, színek, irányok, formák, tulajdonságok, méretek felismerése. Fogalomalkotás, számfogalom, számolási készség, problémamegoldó gondolkodás Szándékos figyelem Problémakezelés Analizáló-szintetizáló készség fejlesztése</p>	<p>Beszédkultúra, kérdéskultúra, kifejezőkészség, magabiztos tudatos kreatív önkifejezés. Választékos nyelvi eszközökben gazdag, kultúrált stílus különböző kommunikációs helyzetekben. Beszédbátorság erősítése, beszédtechnika fejlesztése, szövegértés, kialakítása szövegalkotási kedv felkeltése. Kommunikációs igény motiválása. Szókincsbővítés, tiszta artikuláció fejlesztése, verbális fejlesztés, testrészek neve.</p>

5.7. Munka jellegű tevékenységek

Szerepe a gyermek életében

1. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység: az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

2. A gyermek munka jellegű tevékenységének sajátosságai:

a) örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység,

b) a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége és

c) a közösségi kapcsolatok a kötelesség- és felelősségvállalás alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

3. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelést igényel. A munka és a munka jellegű tevékenységek a gyermek személyiségfejlesztésének fontos eszközei. A munkavégzés a játékkal és a cselekvő tapasztalással rokon, örömteli tevékenység, amely a gyermek aktív részvételére, önállóságára és együttműködésére épül. Segíti a felelősség, a kitartás, az önálló döntéshozatal és a közösségi érzés kialakulását, valamint hozzájárul a munkához való pozitív érzelmi viszony formálásához.

A gyermeki munka közvetlen tapasztalatszerzést nyújt a környezetről, a társas kapcsolatokról és az emberi tevékenység értelméről. A gyermek megtapasztalja, hogy munkájának látható eredménye és értelme van, ami önbizalmat, önbecsülést és sikerélményt ad.

A tevékenység helye a nevelési folyamatban

A munka jellegű tevékenységek szervesen beépülnek az óvodai élet egészébe, a mindennapi tevékenységek természetes részei. Megjelennek a játékban, az önkiszolgálásban, a közösségi életben, a környezetgondozásban és az ünnepi készülődésekben is. A gyermekek fokozatosan ismerkednek meg a különféle munkafajtákkal, azok céljával, folyamatával, eszközeivel és eredményével. A munka során fejlődik a feladattudat, az együttműködési és problémamegoldó képesség, az önállóság, a türelem és a felelősségérzet. A gyermeki munka **nem kényszer**, hanem **örömmel végzett tevékenység**, amely során a gyermek önmagához mérten fejlődik.

A gyermeki munka célja

A gyermek önállóan vagy másokkal együttműködve valósítson meg egy célt, amelynek eredménye kézzelfogható és mindenki számára érzékelhető. A munka örömforrás, sikerélmény, önbizalomépítő folyamat, amely során fejlődik az önértékelés, a felelősségvállalás és a közösség iránti elkötelezettség.

A gyermeki munka tartalma

- Önkiszolgálás

A gyermek személyes szükségleteinek kielégítését szolgáló tevékenységek: öltözködés, testápolás, étkezés, rendrakás. Fejleszti az önállóságot, a gondoskodást, a testi tudatosságot és az igényességet.

- Másokért, a közösségért végzett tevékenységek

Naposság: terítés, étkezés előkészítése, asztalrend fenntartása, rendrakás.

Alkalmi megbízatások: díszítés, ajándékkészítés, teremrendezés, eszközök előkészítése, segítségadás társaknak és felnőtteknek.

Csoportos feladatok: közös környezetalakítás, növénygondozás, udvarrendezés, szemétszedés.

- Növény- és állatgondozás

Növénygondozás: a csoportszoba és az udvar növényeinek ápolása, virágültetés, hajtatás, locsolás, magvetés, őszi és tavaszi kerti munka.

Állatgondozás: az óvoda *madárbarát programjának* keretében téli madáretetés, madáritatás, fészekmegfigyelés, állatbarát viselkedés kialakítása.

Ezek a tevékenységek erősítik a természethez való kötődést, a felelősséget és az empátiát az élővilág iránt, valamint hozzájárulnak az óvoda *Zöld Óvoda* célkitűzéseinek megvalósításához.

Az óvodapedagógus feladatai és szerepe

- A feltételek megteremtése
- Biztosítja a munkavégzéshez szükséges eszközöket (gyermekméretű, biztonságos szerszámok, jelképek, naposi eszközök).
- Megszervezi a munkalehetőségeket, és lehetővé teszi, hogy a gyermek maga választhasson feladatot.
- Ügyel arra, hogy minden gyermeknek legyen sikerélménye, de ne terhelje túl őket.
- A folyamat megismertetése és támogatása
- Megmutatja az eszközhasználat helyes módját, a munkafolyamat logikus sorrendjét.
- Biztonságos, önálló próbálkozásra ösztönző környezetet teremt.
- A kezdeti segítséget fokozatosan felváltja az önálló munkavégzés erősítése.

- Szokás- és attitűdformálás
- A rendszeres munkavégzés által fejleszti a feladattudatot, pontosságot, igényességet, kitartást.
- A gyermekek egymás segítésén keresztül tanulják a közösségért végzett munka értékét.
- Értékelés és visszajelzés
- A gyermek munkáját mindig a saját fejlődési szintjéhez viszonyítva értékeli.
- A pozitív megerősítés, elismerés motiváló erejét használja.
- Tudatosan fejleszti a gyermek önértékelését, a munkája eredményével való elégedettség érzését.

Részfeladatok a kétnyelvű csoportban

- A munkatevékenységekhez kapcsolódó utasításokat az óvodapedagógus fokozatosan vezeti be német nyelven.
- A gyerekek a napi rutin során megismerik az alapvető tevékenységek és eszközök elnevezését két nyelven (öltözés, étkezés, rendrakás, virágöntözés, terítés).
- A nyelvi fejlesztés játékosan, természetes helyzetekben történik – éneklés, mondókázás, beszélgetés közben.
- A feladatvégzés során fejlődik a szókincs, a kommunikációs készség, a megértés és az önálló nyelvhasználat.

Részfeladatok a sajátos nevelési igényű gyermekeknél

- Egyéni képességeikhez igazított, fokozatosan bővülő munkalehetőségeket biztosítunk.
- Kezdetben az önkiszolgáláshoz kapcsolódó egyszerű tevékenységekben vesznek részt, majd bekapcsolódnak a közösségi feladatokba is.
- A sikerélmény és a pozitív megerősítés kulcsfontosságú.
- A munkavégzés segíti a kognitív, szociális és motoros funkciók fejlődését, erősíti az önbizalmat és az énképet.

Részfeladatok a hátrányos helyzetű gyermekeknél

- A munkatevékenységek során a gyermekek megtapasztalják az együttműködést, a felelősségvállalást, a közös cél elérésének örömét.
- A hiányzó családi minták pótlását az óvoda szeretetteljes, biztonságos közössége biztosítja.
- A gyakori sikerélmény erősíti az önbizalmat és a közösségi beilleszkedést.

Funkcionális eszközök

- Gyermekméretű takarítóeszközök (söprű, lapát, törlőruha, kis seprűk).

- Kerti és növényápoló eszközök (öntözőkanna, ásó, gereblye, lombseprű, hólapát, kosarak).
- Naposi felszerelések (kötény, tábla, jelképek, kitűzők).
- Újrahasznosított anyagok kézműves és díszítőmunkákhoz.
- Madáretetők, itatók, kerti növényláda, komposztáló.
- A csoportszobában és udvaron a környezetgondozást támogató eszközök elérhetően, biztonságosan elhelyezve.

Fenntarthatósági szemlélet és környezettudatos nevelés a munkatevékenységekben

A munka jellegű tevékenységek közvetlenül szolgálják a fenntartható fejlődésre nevelést. A gyermekek a cselekvéseiken keresztül tapasztalják meg, hogy munkájukkal ők maguk is képesek jobbá, szebbé, élhetőbbé tenni környezetüket. Az óvoda *Zöld Óvoda* és *Madárbarát óvoda* programjának részeként a gyerekek megtanulják:

- hogyan óvják a természeti értékeket,
  - hogyan bánjanak takarékosan a vízzel, energiával, anyagokkal,
  - miként tudnak felelősen gondoskodni növényekről, állatokról, környezetükről.
- A környezettudatos magatartás nemcsak szokásrendszeré, hanem belső igénnyé válik.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén – sikerkritérium

- Az önkiszolgáló tevékenységeket önállóan, igényesen végzik.
- A naposi feladatokat örömmel vállalják, felelősséggel és pontossággal látják el.
- Képesek egyéni és közösségi megbízatásokat teljesíteni.
- Örömmel vesznek részt a környezet rendben tartásában, díszítésében, növény- és állatgondozásban.
- Értékelik és megbecsülik saját és mások munkáját.
- Fejlődött önállóságuk, feladattudatuk, kitartásuk és felelősségérzetük.
- Megértették, hogy a munkának közösségi és személyes értelme van.
- A fenntarthatósági szemlélet megjelenik viselkedésükben: óvják a környezetet, takarékosan bánnak az anyagokkal.
- A kétnyelvű csoportban képesek megérteni és követni a másik nyelven adott egyszerű utasításokat a munkatevékenységek során.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a munkavégzés hozzájárul az önbizalom, az önkontroll és a szociális kapcsolatok fejlődéséhez.

5.8. A tevékenységben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Célja

A tanulás a teljes óvodai életen átható, folyamatos folyamat. Célja a gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése és rendezése, elsősorban játékba integrált cselekvésekben. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtésekor a gyermek előzetes élményeire, tapasztalataira és tudására épít, és gazdag, több érzékszervet bevonó tapasztalási alkalmakat szervez.

Szerepe a gyermek életében

Az óvodás gyermek utánzással, spontán tapasztalással és irányított felfedezéssel tanul. Motorja a kíváncsiság, a tevékenységi és utánzási vágy. A tanulás nem szűkül le ismeretszerzésre: a gyermek személyiségének egészét fejleszti (érzelmi, szociális, értelmi, testi területek).

Helye a nevelési folyamatban

A tanulás nem önálló tevékenységi forma, hanem az óvodai nap minden helyzetében jelen van: a szabad játékban, önkiszolgálásban, énekben és mozgásban, a külső világ tevékeny megismerésében, a vizuális tevékenységekben, valamint a közösségi és ünnepi alkalmakban. Természetes és szimulált helyzetekben, párhuzamos tevékenységi formákban valósul meg.

Tanulási formák az óvodában

- Utánzásos, minta- és modellkövetéses viselkedéstanulás, szokásalakítás.
- Spontán játékos tapasztalatszerzés.
- Játékos, cselekvéses tanulás (manipuláció, kísérletezés, dramatizálás, mozgás).
- Gyermeki kérdésekre és válaszokra épülő ismeretszerzés, beszélgetőkör.
- Irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés (séta, kirándulás, projekt, témahét).
- Gyakorlati problémamegoldás (közös feladatok, naposi teendők, környezetalakítás).

Megvalósítás óvodánkban

- Spontán: játék, mozgás, gyermeki kezdeményezések, helyzethez kötött beszélgetések.

- Irányított: óvodapedagógus által kezdeményezett megfigyelések és tevékenységek; kötött/kötetlen tevékenységkínálat; projektek, tematikus hetek; séták, kirándulások; hagyományápolás.
- A kötött és kötetlen arányát a csoport összetétele és aktuális fejlettsége szerint határozzuk meg; a tevékenységek játékba ágyazottak, fokozatosak, élményszerűek és komplexek.

Az óvodapedagógus feladatai

- Feltételek biztosítása: ingergazdag, biztonságos, esztétikus környezet; sokféle eszköz szabad hozzáféréssel.
- A belső motivációra építés: a gyermek aktuális érdeklődésének ismerete, a fejlődés sürgetése nélkül.
- A szabadság és irányítás egyensúlya: érzékeny rásegítés, indirekt támogatás, differenciált szervezés.
- Módszertani sokszínűség: személyközpontúság, kooperatív technikák, integráció, megfigyelésen alapuló egyéni fejlesztés.
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során egyéni, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.
- Óvoda–iskola átmenet: a tanulási szokások célszerű alakítása; rugalmas iskolakezdés támogatása a testi–lelki–szociális érettséghez igazodva.
- Dokumentálás: a fejlesztés, haladás észlelése és rögzítése az intézményi eljárásrend szerint.

Kiemelt fejlesztési hangsúlyok

- Cselekvő aktivitás és többérzékszervi tapasztalás minden nap.
- Kreativitás és problémamegoldás támogatása.
- Környezeti nevelés és fenntarthatóság (Madárbarát, Zöld Óvoda célok) a mindennapi tevékenységekbe ágyazva.
- Szociális-kommunikációs kompetenciák erősítése közösségi helyzetekben.

Részfeladatok a kétnyelvű csoportban

Cél: érzékenyítés és felkészítés a nemzetiségi nyelv tanulására, a természetes szituációkban zajló megértés és kiejtés fejlesztése.

Színterek:

Játék: gazdag szemléltetés, következetes metakommunikáció, bőséges ismétlés időkerettel.

Óvodapedagógusi minta: hiteles, érthető, lassú tempó; kódváltás céllal.

Célzott nyelvi kezdeményezések/foglalkozások: rövid, mozgással és képpel megtámogatott epizódok.

Lépések: mindennapi rutinkifejezések, tevékenységhez kötött utasítások; szókincsbővítés témakörökben; cselekvésbe ágyazott megerősítés (dal, mondóka, mozgás).

Elv: a nyelvhasználat élő helyzethez kötött, örömteli, kényszertől mentes; a megértést támogatjuk, a megszólalást bátorítjuk.

SNI gyermekek támogatása

- Egyéni szükségletekhez illeszkedő, strukturált, jól előre jelezhető tanulási helyzetek.
- Szenzorosan gazdag, rövid, gyakran ismételt, sikeres epizódok.
- Vizuális támogatás (piktogram, tárgy, fotó), augmentatív és alternatív kommunikáció (ha szükséges).
- Folyamatos szakmai együttműködés fejlesztő- és gyógypedagógussal; családdal egyeztetett célok.

HH/HHH gyermekek támogatása

Élmény- és tapasztaltpótlás (séta, múzeumpedagógia, könyvtár, természetjárás).

Szókincs és kommunikáció célzott fejlesztése sok beszélgetéssel, képpel, mozgással.

Kiscsoportos, kooperatív helyzetek: sikerhez juttatás, pozitív énkép erősítése.

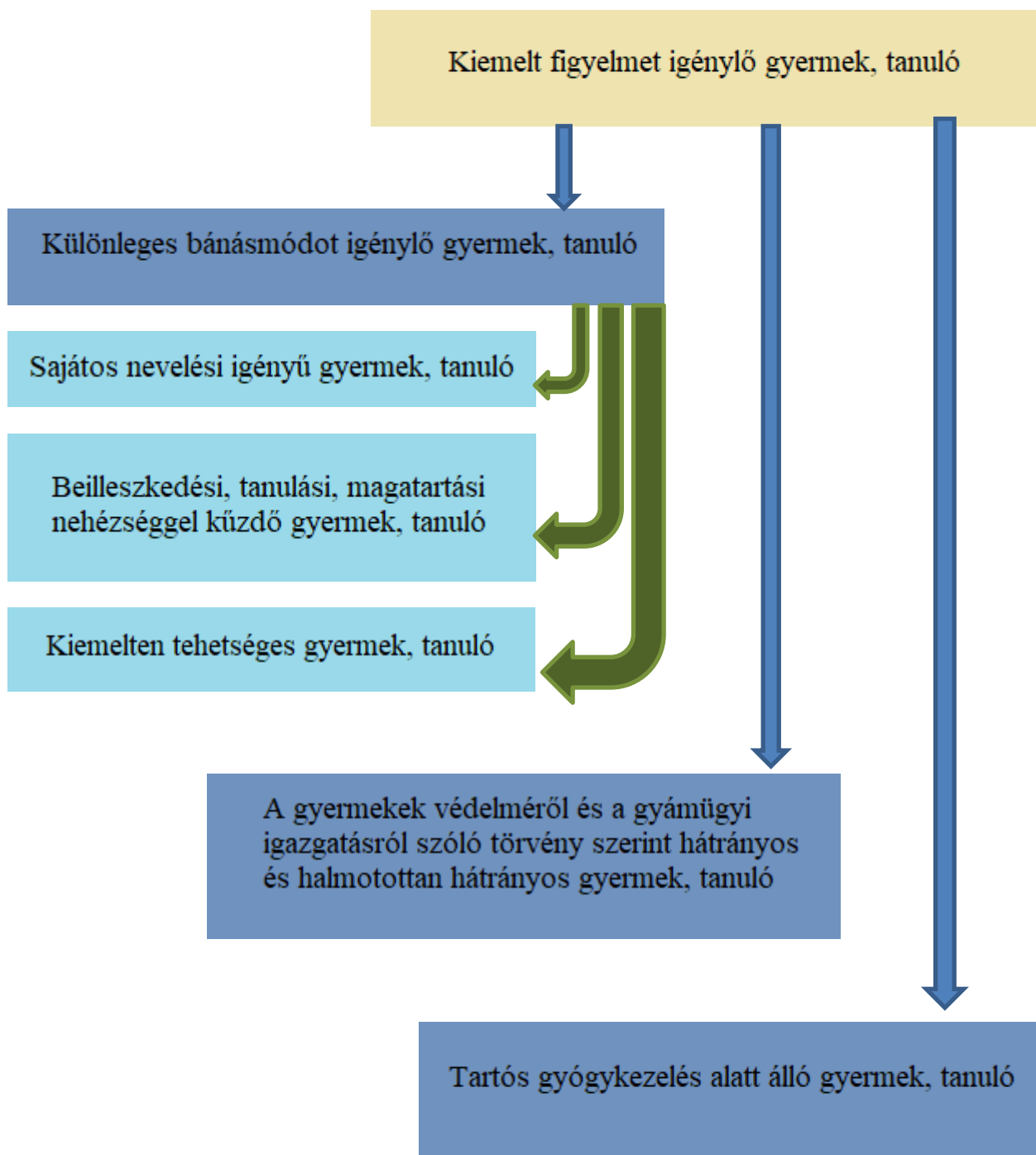
A családdal rendszeres kapcsolat, bevonás a tanulási szokások támogatásába.

Várható fejlődési eredmények óvodáskor végén – sikerkritérium

- A gyermek érdeklődő, kezdeményező, örömmel tanul cselekvésben és játékban.
- Képes megfigyelni, összehasonlítani, következtetni, tapasztalatait szavakkal és/vagy képpel kifejezni.
- Kitartása, feladattudata, együttműködése erősödik; szabályokat megért és alkalmaz.
- Problémamegoldó és kreatív viselkedést mutat egyszerű hétköznapi helyzetekben.
- Nyelvi-kommunikációs készségei gazdagodnak; kérdez, válaszol, beszámol élményeiről.
- A kétnyelvű csoportban a nemzetiségi nyelv gyakori helyzeteiben megért és egyszerűen reagál.
- SNI, HH/HHH gyermekeknél is kimutatható az egyéni kiindulóponthoz képest előrehaladás (figyelem, önszabályozás, szókincs, szociális részvétel).

6. Az intézmény sajátos feladata

6.1. Inkluzív pedagógia – Integráció a sajátosságok megőrzésével a különbségekhez való alkalmazkodással – a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.

Az integrált nevelés tartalmi és szervezeti elvei

A nevelés célja

- A sajátos nevelési igényű gyermek harmonikus személyiségfejlődésének biztosítása.
- Az esélyegyenlőség megteremtése, a társadalmi beilleszkedés elősegítése.
- A fogyatékosságból adódó hátrányok csökkentése, az erősségek felismerése és kibontakoztatása.
- A közösségben történő együttnevelés természetessé tétele, a különbözőség elfogadásának alakítása.

A nevelés fő feladatai

- Az integrált neveléshez szükséges pedagógiai feltételek biztosítása.
- Sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása.
- A gyermek erősségeire építő, kompenzációs fejlesztési lehetőségek tudatos szervezése.
- A nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciált működtetése és fejlesztése.
- Az egyéni szükségletekhez igazított speciális segédeszközök folyamatos, következetes használatának tanítása.
- A tehetségterületek és kiemelkedő képességek felismerése és támogatása.
- A fejlesztő foglalkozások rugalmas szervezése (egyéni, kiscsoportos, integrált).
- A teammunka erősítése: gyógypedagógus, óvodapedagógus, dajka, fejlesztőpedagógus és a szülők együttműködése.
- A szülők folyamatos tájékoztatása és bevonása a fejlesztési folyamatba.
- A befogadó, nyitott csoportléggör folyamatos fenntartása.

6.2. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.

6.2.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló

6.2.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Alapelveink és szemléletünk

Óvodánk a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján integrált nevelésre javasolt sajátos nevelési igényű gyermekek (SNI) befogadását és nevelését biztosítja, amennyiben intézményünk a kijelölt óvoda. Nevelőmunkánkat a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltak és az Óvodai nevelés országos

alapprogramja (2025) alapján végezzük. Célunk a befogadó, elfogadó, biztonságos óvodai környezet megteremtése, ahol a gyermekek egyéni szükségleteik szerint fejlődhetnek, és megtapasztalják a közösséghez tartozás örömét.

Az SNI gyermekek nevelésében, fejlesztésében résztvevő óvodapedagógusnak magas szintű szakmai, pedagógiai, pszichológiai és kommunikációs kompetenciákkal kell rendelkeznie. Az integráció csak akkor sikeres, ha az egész nevelőtestület elkötelezett a befogadó szemlélet mellett, és a fejlesztés teammunkában, tudatosan megtervezett módon valósul meg.

Az integrált nevelés általános alapelvei

- Az SNI gyermekek nevelésében is érvényesülnek az általános óvodai nevelési célkitűzéseink.
- Fejlesztésük a teljes személyiség kibontakoztatására irányul, figyelembe véve az eltérő fejlődési ütemet és egyéni szükségleteket.
- A nevelés és fejlesztés során biztosítjuk a különleges bánásmódhoz való jogukat, az esélyegyenlőséget és a befogadó közösségi légkört.
- Biztosítjuk a szükséges tárgyi, környezeti és személyi feltételeket, hiány esetén utazó gyógypedagógiai szolgáltatást veszünk igénybe.
- Az SNI gyermek fejlesztése az egyéni szükségleteihez igazodó Egyéni Fejlesztési Terv (EFT) alapján történik, a gyógypedagógus és az óvodapedagógus közös tervezésével.
- A rehabilitációs és fejlesztési tevékenységek az óvodai mindennapokba integráltan valósulnak meg.
- A pedagógiai folyamatban a közösség nevelése is kiemelt: az empátia, a segítőkészség és az elfogadás fejlesztése minden gyermek számára cél.
- Az adatvédelem és a személyiségi jogok védelme minden esetben kiemelt szempont.

Az intézményünkben ellátható SNI kategóriák

A fenntartói feladatmeghatározás és az alapító okirat alapján az ellátás kiterjed:

- Érzékszervi fogyatékosokra: látássérült, hallássérült gyermekek.
- Értelmi akadályozottságra: enyhe fokban sérült gyermekek.
- Beszédfogyatékosokra: beszédfejlődési zavar, diszfázia, artikulációs zavar.
- Egyéb pszichés fejlődési zavarra: súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartászavar.
- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekre (BTMN).

Az irányelvek intézményünkre vonatkozó gyakorlati alkalmazása

- A tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangban állnak.
- A fejlesztés a gyermek állapotának és terhelhetőségének figyelembevételével történik.

- Befogadó, elfogadó, pozitív visszajelzéseken alapuló légkör biztosítása az egész csoportban.
- A pedagógiai program részeként valósul meg minden fejlesztő tevékenység, nem elkülönítve, hanem integráltan.
- Kizárjuk a hátrányos megkülönböztetést minden nevelési helyzetben.
- A fejlesztő tevékenységek az intézmény egész nevelési folyamatába beépülnek.

Szervezeti és módszertani keretek

- A fejlesztés Egyéni Fejlesztési Terv (EFT) alapján zajlik, a szakértői véleményre építve.
- A terv tartalmazza a fejlesztés célját, területeit, módszereit, eszközeit és a fejlődés várható ütemét.
- Az egyéni fejlesztést teammunka támogatja: gyógypedagógus, óvodapedagógus, logopédus, fejlesztőpedagógus, szülő.
- A rehabilitációs, rehabilitációs program az óvodai mindennapokba integráltan történik (játéktevékenységek, mozgás, kommunikáció, szociális kapcsolatok).
- Szükség esetén egyéni fejlesztő vagy terápiás foglalkozás is megvalósul
- A dokumentálás és a fejlesztési eredmények nyomon követése folyamatos.

Kapcsolat a családdal és a szakemberekkel

- A szülők aktív bevonása a fejlesztési folyamatba, közös célok és feladatok meghatározása.
- Rendszeres egyeztetés a gyermek fejlődéséről, a változásokról, az otthoni nevelés támogatása.
- Együttműködés a szakértői bizottságokkal, utazó gyógypedagógiai szolgáltatással, fejlesztő és logopédiai hálózattal.
- A szakmai információk megosztása a titoktartási és adatvédelmi szabályok maradéktalan betartásával történik.

Céljaink megvalósításának elvárt eredményei

Az óvodai élet végére a sajátos nevelési igényű gyermek:

- Fejlődésében a kiinduló állapothoz képest előrelépést mutat.
- Erősödik önbizalma, alkalmazkodóképessége, szociális kapcsolatteremtő készsége.
- Kialakul a pozitív énkép, az önelfogadás, és örömmel vesz részt közös tevékenységekben.
- Képes együttműködni a kortársaival, elfogadja a szabályokat.
- Megéli, hogy ő is értékes része a közösségnek.

- A közösség tagjai pedig természetes módon elfogadják, segítik és támogatják őt.

Személyi feltételek:

Az intézményünkbe járó – szakértői vélemény alapján – sajátos nevelési igényű gyermekeket több szakember (gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, logopédus, pszichológus) és óvodapedagógusaink, dajkáink segítik.

Összegzés

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése nem elkülönítést, hanem befogadást jelent. A célunk, hogy minden gyermek – képességeinek és szükségleteinek megfelelően – megélje az örömteli fejlődés, a siker és a közösséghez tartozás élményét.

Az óvodánk ezzel hozzájárul egy befogadó, elfogadó társadalom szemléletének erősítéséhez.

6.2.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő gyermekek fejlesztése, fejlődésének segítése

A BTMN gyermekek meghatározása

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő gyermek az, akinek fejlődése – a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján – életkorához képest jelentősen eltér a kognitív, szociális vagy érzelmi területen, társas kapcsolatai nehezítettek, tanulási vagy magatartásszabályozási hiányosságai miatt fejlődése, beilleszkedése és személyiségfejlődése sajátos tendenciákat mutat, ugyanakkor nem minősül sajátos nevelési igényű gyermeknek.

Az ő nevelésükhöz és fejlesztésükhöz is különleges bánásmód, fokozott pedagógiai odafigyelés és egyéni fejlesztési támogatás szükséges.

Pedagógiai alapelvek és célok

A BTMN gyermekek fejlesztésének célja:

- Az egyéni eltérésekhez, nehézségekhez igazodó egyénre szabott nevelés és fejlesztés biztosítása.
- A beilleszkedési, tanulási és magatartásszabályozási képességek harmonizálása.
- Az önértékelés, az önbizalom, az alkalmazkodás és az önszabályozás fejlesztése.
- A gyermekek érzelmi biztonságának és sikerélményének megerősítése.
- Az óvodai közösségben való aktív, pozitív részvétel elősegítése.
- A célunk nem a „hiányok kijavítása”, hanem a gyermek erősségeire építő kompenzáció és a harmonikus személyiségfejlődés támogatása.

A fejlesztés elvei

- A BTMN gyermek fejlesztése nem elkülönítve, hanem a mindennapi óvodai életbe integráltan történik.
- A nevelési folyamatban a differenciálás, a pozitív megerősítés és a reális elvárások elve érvényesül.
- Az egyéni fejlesztés mindig a gyermek valós szükségleteire épül, a szakértői véleményre és az óvodapedagógus megfigyeléseire támaszkodva.
- A pedagógus feladata, hogy a gyermek képességeit kibontakoztassa, ne a hiányosságokra építse az értékelést.
- A fejlesztés során a fokozatosság, türelem és érzelmi támogatás a legfontosabb alapelvek.

Az óvodapedagógus feladatai

Felismerés és megfigyelés

A fejlődési eltérések, viselkedési nehézségek korai észlelése a mindennapi tevékenységekben.

A gyermek viselkedésének, tanulási sajátosságainak, szociális beilleszkedésének folyamatos megfigyelése.

A szülők tájékoztatása és a további lépések egyeztetése szükség esetén.

Együttműködés szakemberekkel

Kapcsolattartás a Pedagógiai Szakszolgálattal, fejlesztőpedagógussal, pszichológussal.

A szakértői véleményben megfogalmazott fejlesztési irányelvek követése és beépítése a pedagógiai gyakorlatba.

A szakemberek javaslatai alapján egyéni fejlesztési terv (EFT) készítése.

Fejlesztési és nevelési feladatok

Olyan tevékenységek szervezése, amelyek segítik:

- a figyelem, koncentráció és emlékezet fejlesztését,
- a szabálykövetés és önszabályozás gyakorlását,
- az érzelmi stabilitás és önkontroll erősítését,
- a szociális kompetenciák és kommunikációs készségek bővülését.

Egyéni vagy kiscsoportos foglalkozások biztosítása (fejlesztő játékok, relaxációs gyakorlatok, mozgásos fejlesztés, drámapedagógiai elemek).

Az óvodai napirend és szabályrendszer rugalmas alakítása, a gyermek terhelhetőségéhez igazítva.

A pozitív viselkedésminták megerősítése, a helyes viselkedés következményének megmutatása.

A szülők bevonása a fejlesztési folyamatba, közös célkitűzések megfogalmazásával.

Dokumentálás

A megfigyelések és fejlesztési eredmények nyomon követése az egyéni fejlődési lapon.

Folyamatos visszajelzés a szülők és a szakemberek felé.

Szakmai háttér és jogszabályi alap

A fejlesztő pedagógiai ellátás szakmai tartalmát, a pedagógiai segítség céljait, feladatait és módszereit meghatározza:

„Szakmai ajánlás a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő gyermekeket, tanulókat az óvodai és iskolai nevelésük-oktatásuk során megillető különleges bánásmóddhoz” (EMMI, 2020. április)

E dokumentum alapján az óvodapedagógus:

- együttműködik a fejlesztő szakemberrel,
- az egyéni fejlesztési tervben megfogalmazott célok szerint dolgozik,
- a gyógypedagógiai szemléletet beépíti az óvodai mindennapokba,
- biztosítja a BTMN gyermek számára a megfelelő tempót, támogató kommunikációt és motiváló légkört.

Fejlesztési területek és módszerek

- Érzelmi-szociális fejlesztés: empátia, együttműködés, konfliktuskezelés, szabálytudat.
- Kognitív fejlesztés: figyelem, emlékezet, gondolkodás, problémamegoldás, feladattartás.
- Kommunikációs fejlesztés: beszédkésztség, szókincs, önkifejezés, metakommunikáció.
- Mozgásos fejlesztés: finommotorika, nagymozgások, téri tájékozódás.
- Viselkedésfejlesztés: önfegyelem, következetesség, önértékelés, önkontroll.

Alkalmazott módszerek:

- játékos, cselekvéses tanulás,
- szociális és kooperatív technikák,
- dramatikus és mozgásos fejlesztés,
- meseterápia, művészeti tevékenységek,
- relaxáció, élménypedagógia, pozitív megerősítés.

A fejlesztés várható eredménye óvodáskor végén

A gyermek:

- képes a közösségi szabályok megértésére és alapvető alkalmazására,
- figyelve és feladattudata erősödik, képes rövidebb ideig koncentrálni,
- kommunikációja bővül, kifejezőbbé válik,
- képes segítséggel konfliktusokat kezelni,

- fejlődik az önszabályozása és az önértékelése,
- a közösségben elfogadott, együttműködő magatartást mutat,
- megtapasztalja a siker, az elfogadás és a közösséghez tartozás élményét.

Összegzés

A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztése az óvodai nevelés természetes része. A cél, hogy a gyermek megkapja a számára szükséges egyéni támogatást, miközben a közösségben biztonságban, elfogadásban és sikerélményben fejlődhet. Az óvoda így válik valóban befogadó és támogató közeggé, ahol minden gyermek képességei szerint bontakozhat ki.

6.2.1.3. Kiemelten tehetséges gyermek

A tehetség fogalma és óvodai megközelítése

„Tehetségen azt a velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakozott képességet értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni.” *(Harsányi István)*

Az óvodai élet – természetes, biztonságos, szeretetteljes légkörével – kedvez a tehetségcsírák korai megmutatkozásának. A gyermek kíváncsisága, kreativitása, gazdag fantáziája, gyors reagálása és alkotó kedve mind-mind jelei lehetnek kiemelkedő képességeknek. Az óvodapedagógus feladata ezek korai felismerése, tudatos támogatása és differenciált fejlesztése, hogy a gyermek képességei kibontakozhassanak, miközben érzelmileg biztonságban marad.

A tehetséggondozás alapelvei

- Minden gyermekben benne rejlik a tehetség lehetősége – az óvoda feladata ennek felfedezése és ösztönzése.
- A fejlesztés pozitív érzelmi légkörben, szeretetteljes, elfogadó környezetben történik.
- A hangsúly nem a versenyeztetésen, hanem a kibontakoztatáson és az élményszerű fejlődésen van.
- A pedagógus megfigyelő, támogató, inspiráló szerepet tölt be.
- A gyermeknek választási szabadságot és önálló döntési lehetőséget biztosítunk a tevékenységekben.
- A tehetséggondozás az óvodai nevelés minden területéhez kapcsolódik (komplex megközelítés).

Az óvodapedagógus szerepe és személyiségjegyei

A tehetséggondozás sikere nagymértékben az óvodapedagógus személyiségén és attitűdjén múlik. A hatékony fejlesztéshez szükséges:

- Elfogadó, szeretetteljes, támogató csoportlétkör.
- A kapcsolat alapja: bizalom, tisztelet, pozitív elvárás.
- A gyermekek önértékelésének és önbizalmának tudatos építése.
- A pozitív megerősítés és a hibázás természetes részeként való kezelése.
- A gyermek önálló gondolkodásra és egyéni megoldások keresésére való bátorítása.
- A finommotorikus és kreatív tevékenységek rendszeres biztosítása.
- Az óvodapedagógus legyen példakép a kíváncsiságban, alkotásban és az értékek felismerésében.

A tehetség felismerésének szempontjai

A tehetség az óvodáskorban még tehetségígéret, amelynek jelei:

- élénk érdeklődés, kíváncsiság, kérdező kedv,
- kitartás a választott tevékenységben,
- gazdag fantázia, alkotókedv,
- gyors megértés, összefüggések felismerése,
- fejlett nyelvi kifejezőkészség,
- erős igazságérzet, érzékenység, érzelmi mélység,
- sajátos humorérzék, eredeti ötletek,
- finommotorikus ügyesség, mozgáskoordináció, zenei érzék, vizuális készség.

Az óvodapedagógus feladata, hogy ezekre a jelekre érzékenyen reagáljon, és a gyermek egyéni tempóját figyelembe véve kínáljon gazdagító, fejlesztő helyzeteket.

A tehetséggondozás területei és formái óvodánkban

Rajz- és kézművesség területe

Cél: a vizuális kifejezőkészség, kézügyesség, tér- és formaérzék fejlesztése.

Eszközök és módszerek:

- változatos technikák kipróbálása (rajz, festés, mintázás, kollázs, építés),
- gazdag eszköz- és anyagválaszték biztosítása,
- alkotói szabadság támogatása,
- egyéni ötletek elismerése,
- tehetségbemutató, rajzkiállítás, pályázatokon való részvétel.

Óvodapedagógus feladata:

- a gyermek alkotókedvének ébrentartása,

- az eszközök és anyagok bővítése,
- egyéni fejlesztés és motiválás,
- pályázati és külső bemutatkozási lehetőségek biztosítása.

Zenei tehetségterület

Cél: a zenei érzék, hallás, ritmus, éneklési kedv és zenei kreativitás fejlesztése.

Módszerek:

- rendszeres zenei élményhez juttatás (éneklés, hangszerjáték, zenehallgatás),
- mozgásos, táncos tevékenységek zenére,
- ritmusgyakorlatok, hangszerek kipróbálása,
- zenei improvizáció, közös „zenekészítés”.

Óvodapedagógus feladata:

- hallás- és ritmusfejlesztés tudatos tervezése,
- élményszerű zenei tevékenységek szervezése,
- kapcsolat a helyi zeneiskolával / zenetagozattal (zenei előképzés lehetősége),
- zenei eszközök, hangszerek, anyagok biztosítása.

Mozgásos és sporttehetség területe

Cél: a mozgáskoordináció, gyorsaság, ügyesség, ritmusérzék és kitartás fejlesztése. Módszerek: atlétikai és torna jellegű gyakorlatok, mozgásos játékok, tánc, sportnapok, versengések.

Óvodapedagógus feladata:

- a mozgás örömeinek fenntartása,
- változatos kihívások biztosítása,
- a teljesítmény dicsérete és az együttműködésre nevelés.

Kognitív (értelmi) és nyelvi tehetségterület

Cél: a gondolkodási, problémamegoldó, logikai és nyelvi képességek gazdagítása. Módszerek:

- logikai és megfigyelő játékok,
- mesemondás, történetalkotás, bábozás,
- kérdés-felelet helyzetek, vitaindító beszélgetések,
- „kutató gyereksarok” – felfedező, kísérletezős tevékenységek.

Óvodapedagógus feladata:

- bátorítás az önálló véleményalkotásra,
- a „többet tudni vágyás” elfogadása és irányítása,
- a kétnyelvű csoportban a nyelvi tehetség mindkét nyelven való fejlesztése.

- Tehetségazonosítás: megfigyelések, gyermekmegismerési lap, óvodapedagógusi dokumentálás.
- Kapcsolat szakemberekkel és szülőkkel: közös megfigyelés, iránymutatás az iskolai tehetséggondozás felé

A fejlesztés formái

- Spontán helyzetekben megvalósuló támogatás (játék, beszélgetés, közös alkotás).
- Célzott tevékenységek: projekt, témahét, csoporton belüli kiscsoportos foglalkozás.
- Egyéni differenciálás: a gyermek aktuális fejlettségéhez igazított elvárás és feladat.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén – sikerkritérium

A gyermek:

- érdeklődő, kíváncsi, szívesen fedez fel új dolgokat,
- önálló, kitartó, motivált a választott tevékenységében,
- képes ötleteit megfogalmazni, megvalósítani, értékelni,
- fantáziadúsan alkot, kreatívan gondolkodik,
- örömet leli a művészeti, zenei, mozgásos és értelmi tevékenységekben,
- figyelme, emlékezete, gondolkodása életkorához képest fejlettebb,
- együttműködő, pozitív közösségi tag, szívesen segít másoknak,
- önbizalma megerősödik, önkifejezése gazdagodik,
- készen áll a további tehetségfejlesztésre az iskolai élet során.

Összegzés

A tehetséggondozás az óvodai nevelés természetes része, nem külön program, hanem szemlélet. Célunk, hogy minden gyermek számára biztosítsuk azokat a feltételeket, lehetőségeket és érzelmi támogatást, amelyek segítségével képességei kibontakozhatnak. Az óvodánk így olyan támogató, értékeket közvetítő közeg, ahol a gyermek örömmel, önmagát megvalósítva fejlődhet – a jövő tehetségeinek megalapozott útját biztosítva.

6.2.2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek az óvodában

Fogalmi háttér

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.) szerint hátrányos helyzetű gyermek az, akinek fejlődését a családi körülmények, az anyagi helyzet vagy a lakókörnyezet hátráltatja.

Halmazottan hátrányos helyzetűnek az a gyermek minősül, aki a hátrányos helyzet mellett a szülők alacsony iskolai végzettsége és tartós munkanélkülisége miatt különösen veszélyeztetett. Az óvoda feladata e gyermekek nevelésében és fejlesztésében az esélyegyenlőség biztosítása, a társadalmi hátrányok kompenzálása és a sikeres iskolai beilleszkedés elősegítése.

Célok

- A szociális, kulturális és érzelmi hátrányok csökkentése és megelőzése.
- Az alapvető kompetenciák, szociális és tanulási készségek megerősítése az iskolakezdéshez.
- A gyermek pozitív énképének, önbizalmának és motivációjának kialakítása.
- Az óvoda és a család közötti együttműködés, bizalmi kapcsolat kiépítése.
- A gyermek számára biztonságos, elfogadó, támogató, szociálisan érzékeny környezet megteremtése.
- A hátrányos helyzetű gyermekek minél korábbi életkorban történő óvodáztatásának támogatása, különös tekintettel a 3 éves kortól való beíratásra.

Pedagógiai alapelvek

- A hátrányos helyzetű gyermekek nevelése integrált formában, együtt a többiekkel, de differenciált módszerekkel történik.
- A fejlesztés a gyermek személyes tapasztalataira, cselekvésére és élményeire épül.
- A nevelés során a pedagógus figyelembe veszi a gyermek szociokulturális háttérét, családi mintáit és szükségleteit.
- Az elfogadás, a tisztelet és a feltétel nélküli szeretet légkörében minden gyermek megélheti a siker, a fejlődés és az elfogadás élményét.
- A pedagógus a gyermek erősségeire épít, és pozitív megerősítéssel segíti a fejlődését.

Az óvodapedagógus feladatai

- Felismerés és nyomon követés
- A gyermek szociális és érzelmi helyzetének, fejlődési sajátosságainak megismerése.
- Folyamatos kapcsolattartás a gyermekjóléti szolgálattal, védőnővel, családsegítővel.
- A hátrányos helyzetet igazoló dokumentumok kezelése a Gyvt. és adatvédelmi szabályok szerint.

Fejlesztés és nevelés

- A gyermek egyéni szükségleteihez igazodó differenciált fejlesztés.
- A sikeres iskolakezdéshez szükséges alapkészségek (figyelem, beszéd, mozgás, szociális kompetenciák) fejlesztése.

- A gyermek önállóságának, felelősségérzetének és szociális érzékenységének erősítése.
- A motiváció, az érdeklődés, a tanulási kedv fenntartása játékos tevékenységeken keresztül.

Kapcsolattartás és együttműködés

- Szoros együttműködés a szülőkkel, családsegítő szolgálattal, gyermekvédelmi felelőssel.
- A szülők bevonása a gyermek életébe, nyílt napok, közös programok, szülői műhelyek szervezése.
- A családok tájékoztatása a támogatási, segélyezési, beiskolázási lehetőségekről.
- A szülők nevelési kompetenciáinak erősítése, partneri együttműködésben.

Dokumentálás és értékelés

- A hátrányos helyzetre vonatkozó nyilvántartás vezetése az adatvédelmi szabályok betartásával.
- A gyermek fejlődésének rendszeres nyomon követése, értékelése.
- A fejlesztési eredmények visszajelzése a szülőnek és a gyermekvédelmi felelősnek.
- Szükség esetén javaslattétel további szakmai segítségre (szakszolgálat, fejlesztőpedagógus, pszichológus).

Funkcionális feltételek és eszközök

- Ingergazdag, támogató környezet, amely elősegíti az önkifejezést és az élményszerzést.
- A gyermekek szociális és kommunikációs készségét fejlesztő játékok, eszközök (társasjátékok, szerepjátékok).
- A szociális helyzethez igazított étkezési, ruházati, eszköztámogatási lehetőségek biztosítása.
- A gyermekek részére szervezett kulturális, közösségi, ünnepi programok, amelyek erősítik az összetartozás érzését.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén – sikerkritérium

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek:

- rendszeresen és örömmel jár óvodába, megtapasztalja az elfogadó közösség erejét,
- önbizalma, önértékelése erősödik, képes feladatvállalásra, kitartásra,
- szociális kapcsolatai fejlődnek, képes együttműködni, alkalmazkodni,
- kommunikációja, beszédkésztsége, szókincse gazdagodik,
- alapvető kulturális, higiénés és viselkedési szokásokat elsajátít,
- érdeklődő, aktív, képes az iskolai élet megkezdéséhez szükséges figyelemre és szabálytartásra,

- érzelmileg kiegyensúlyozott, biztonságban érzi magát,
- családja és az óvoda között bizalmi, támogató kapcsolat alakul ki,
- az iskolakezdéshez szükséges fejlettségi szintet eléri, hátrányai csökkennek.

Kapcsolódó dokumentumok, programok

- Óvodai Fejlesztő Program (6.4. fejezet)
- Egyéni fejlesztési tervek és nyilvántartások
- Kapcsolattartás a gyermekjóléti szolgálattal
- Szociális és gyermekvédelmi együttműködési protokoll
- Hátránykompenzációs, esélynövelő tevékenységek éves terve

6.2.3. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek az óvodában

Fogalma és jogi háttere

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermeknek minősül az a gyermek, aki szakorvosi véleménnyel igazoltan hosszabb ideig tartó, rendszeres vagy ismétlődő egészségügyi kezelés alatt áll, melynek következtében az óvodai életben való részvétele időszakosan korlátozott vagy módosítást igényel.

A gyermekre vonatkozóan a 2020-ban kiadott „A tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók köznevelési ellátásának szakmai irányelve” (Oktatási Hivatal, 2020) és az Óvodai nevelés országos alapprogramja az irányadó.

Az irányelv célja, hogy a gyógykezelés ideje alatt is biztosítsa a gyermekek nevelésének, fejlesztésének, közösségi kapcsolatainak folyamatosságát, és elősegítse, hogy az óvoda és az egészségügyi ellátórendszer összehangoltan, a gyermek érdekeit szolgálva működjön együtt.

Célok

- A gyermek állapotának és kezelési rendjének megfelelő, biztonságos, elfogadó óvodai környezet biztosítása.
- A gyógykezelésből fakadó hátrányok kompenzálása és minimalizálása.
- Az óvodai nevelés folyamatosságának fenntartása a kezeléseik ideje alatt is.
- A gyermek személyiségének, közösségi kapcsolatainak, tanulási és érzelmi fejlődésének megőrzése és támogatása.
- Az egészségmegőrző szokások erősítése, a rehabilitáció támogatása.
- A család, az egészségügyi ellátás és az óvoda együttműködésének megszervezése.

Pedagógiai alapelvek

- A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek az óvodai közösség egyenrangú tagja, fejlesztése integráltan, a csoport életébe ágyazva valósul meg.
- A nevelés középpontjában a gyermek egészségi állapotához igazított fejlesztés áll, az orvosi előírások tiszteletben tartásával.
- Az óvodai nevelés során az egészségügyi kezelések figyelembevételével kell kialakítani a gyermek napirendjét, terhelését és pihenését.
- A gyermek önértékelésének, biztonságérzetének és közösségi elfogadásának megőrzése minden pedagógiai tevékenység alapelve.
- A pedagógus és az egészségügyi szakember teammunkában, egymást kiegészítve segítik a gyermek fejlődését.
- A gyermekről szóló információkat bizalmasan, az adatvédelmi jogszabályok szerint kell kezelni.

Az óvodapedagógus feladatai

Felismerés és dokumentáció

- A tartós gyógykezelés tényét orvosi igazolás (szakvélemény) rögzíti, melyet a szülő nyújt be az óvodába.
- Az óvodapedagógus az igazolás alapján felméri a gyermek terhelhetőségét, napirendi igényeit, esetleges kíméletre szoruló tevékenységeit.
- A gyermekről egyéni „Gondozási és fejlesztési terv” készül, amelyben megjelennek az orvosi és pedagógiai szempontok.
- A dokumentumot évente, illetve állapotváltozás esetén felül kell vizsgálni.

Nevelési és fejlesztési feladatok

- A gyermek napirendjének és tevékenységeinek igazítása a kezelésekhöz, pihenéshez, orvosi utasításokhoz.
- Rugalmas részvétel biztosítása a mozgásos, szabadtéri és közösségi tevékenységekben.
- Az egészségmegőrzéshez, pihenéshez, relaxációhoz nyugodt hely biztosítása.
- A hiányzások idején a gyermek kapcsolattartásának fenntartása a csoporttal (rajzok, üzenetek, videókapcsolat).
- A kortársak érzékenyítése, empátiára, segítőkészségre nevelése.
- Az egészséges életmód szokásainak erősítése: higiéné, táplálkozás, mozgás, pihenés.

Együttműködés a családdal és szakemberekkel

- Folyamatos, bizalmon alapuló kommunikáció a szülőkkel a gyermek aktuális állapotáról.
- Kapcsolattartás a kezelőorvossal, védőnővel, kórházi pedagógussal vagy szakszolgálattal.

- A pedagógus, a dajka és a pedagógiai asszisztens megfelelő tájékoztatása a gyermek speciális szükségleteiről.
- Az orvosi kezelések és az óvodai jelenlét összehangolása.

Dokumentálás és értékelés

- A gyermek állapotváltozásainak és fejlődésének folyamatos nyomon követése.
- Az orvosi, szülői és pedagógiai visszajelzések alapján a fejlesztési terv időszakos módosítása.
- A gyermek előrehaladásának értékelése nem teljesítmény-, hanem fejlődésalapú, az egészségügyi állapot figyelembevételével.

Funkcionális eszközök és feltételek

- Nyugodt, pihenésre alkalmas tér (kuckó, csendes sarok, relaxációs kuckó).
- Párnák, plédek, csendes játékok, egészségmegőrző eszközök.
- Higiéniai felszerelések, kézfertőtlenítő, tisztasági csomag.
- Egészségügyi szekrény, zárható gyógyszertartó – kizárólag szülői beleegyezéssel használt készítmények.
- Szükség esetén légzőtorna-, finommotoros fejlesztő-, illetve érzékelő játékeszközök.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén – sikerkritérium

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek:

- érzelmileg biztonságban érzi magát az óvodai közösségben,
- képességeinek megfelelően, saját tempójában vesz részt a tevékenységekben,
- önállósága, önbizalma, feladattudata erősödik,
- képes együttműködni társaival, örömmel kapcsolódik közösségi eseményekhez,
- megtanulja egészségét védeni, önmagát kímélni, segítséget kérni,
- pozitív önképe, szociális beilleszkedése stabil,
- fejlődése a gyógykezelés ellenére is folyamatos, kiegyensúlyozott.

6.3. Gyermekvédelem

Cél és alapelvek

A gyermekvédelem – mint prevenció, korai jelzés és hátránykompenzáció – átfogja a teljes óvodai működést. Célunk, hogy:

- időben feltárjuk a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülményeket;
- az óvoda keretein belül azonnali, arányos segítséget adjunk (prevenció, támogatás, fejlesztés);

- a kereteket meghaladó ügyekben jogszerű jelzést tegyünk és esetmegbeszélésben működünk együtt a társszervekkel;
- egészséges, biztonságos, bántalmazás- és diszkriminációmentes környezetet tartunk fenn.

Jogi- és szakmai háttér

- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről (Gyvt.) – észlelő- és jelzőrendszer, alapellátások.
- CXC. törvény a köznevelésről – gyermekek jogai, óvodáztatás, együttműködés.
- EU 2016/679 (GDPR) és 2011. évi CXII. törvény – adatkezelés, titoktartás.
- Óvodai nevelés Országos Alapprogram – biztonságos, elfogadó környezet, prevenció.

Fontos egyensúly: a titoktartás kötelező, de a gyermek veszélyeztetettsége esetén a jelzési kötelezettség elsőbbséget élvez.

Szereplők és felelőségek

- Óvodaigazgató gyermekvédelmi feladatai
- A gyermekek mindenk felett álló érdekének érvényesítése, a gyermekvédelmi munka rendszerszintű megszervezése és ellenőrzése.
- A biztonságos, egészséges működés feltételeinek biztosítása (balesetmegelőzés, higiéné, szűrések).
- Kapcsolattartási rend fenntartása a Család- és Gyermejkölési Szolgálattal/Központtal, védőnői szolgálattal, egészségüggyel, szakszolgálatokkal, rendészeti szervekkel.
- A kötelező óvodai látogatás és a hiányzások jogszabályszerű kezelése (értesítés, jelzés).
- Adatvédelem és iratkezelés rendjének biztosítása; az észlelő–jelzőrendszeri protokoll érvényben tartása, évenkénti felülvizsgálata.
- Intézményi gyermekvédelmi felelős

A gyermekvédelmi tevékenység koordinálása az óvodában.

- Nyilvántartás a veszélyeztetett/HH/HHH gyermekekről (szükséges mértékű, jogszerű adatkezeléssel).
- Esetmegbeszélések szervezése, részvétel esetkonferenciákon; kapcsolattartás a szolgálatokkal.
- Jelzések előkészítése/megküldése, dokumentálása; utánkövetés.
- Éves gyermekvédelmi munkaterv készítése, év végi beszámoló az óvodaigazgatónak.

- Belső érzékenyítés, képzés szervezése (bántalmazás jelei, online-bántalmazás, elhanyagolás).

A gyermekek jogainak védelme az óvodánkban

- Nevelésünkben is alapvető követelmény a gyermeki jogok védelme.
- A gyermekek joga, hogy egészséges és biztonságos környezetben személyiség jogait, különösen személyiségének szabad kibontakoztatásához való jogát, önrendelkezési, családi élethez és magánélethez való jogát az óvoda biztosítsa és tiszteletben tartsa.
- A gyermek jogai közé soroljuk a saját véleménynyilvánítást is.
- Igazság joguk elemi feltétele. Már ebben a korban is ügyelni kell arra, hogy ne hagyják magukat kihasználni.
- Szabadságjoguk érvényesülésének elősegítését támogatjuk bizonyos határok között (veszélyek figyelembe vétele).
- A jó és a rossz tapasztalása is ide tartozik.
- A kisgyermeket megilleti a társadalom által nyújtott védelem és a segítségre vonatkozó jog is.
- Feltétel nélkül magunkénak tudjuk az ENSZ által 1959-ben deklarált közlemény tartalmát is.

A gyermekvédelmi munka koordinálását a vezető által megbízott pedagógus látja el.

A gyermekvédelmi felelős feladatai

- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvodapedagógusok között.
- Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket. Feljegyzi a nyilvántartásban a gyermekekkel, illetve a családdal kapcsolatos intézkedéseket, és azok eredményességét. Ezt a feladatot a csoport óvodapedagógusaival együtt végzik.
- Folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve a megszüntetés okait.
- Elősegíti a csoportvezető óvodapedagógusok felderítő tevékenységét. Szükséges esetekben családlátogatást végez a csoportos óvodapedagógussal együtt.
- Javaslatot tesz a különböző segélyezési formákra.
- Részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében és minőségbiztosításában. Elősegíti a vezető gyermekvédelmi tevékenységét.
- Kapcsolatot tart a társintézményekkel, szükség szerint esetmegbeszéléseken vesz részt.

- Tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények elérhetőségéről.
- Munkájáról éves munkatervet készít, amelyben a csoportos óvodapedagógusok jelzéseinek megfelelően rögzíti a legfontosabb feladatait. Az ügyek intézéséről folyamatosan beszámol az óvoda vezetőjének, éves gyermekvédelmi munkáját az évről-évre nevelőtestületi értekezleten értékeli.

Óvodapedagógusok és alkalmazottak

- A veszélyeztetettség korai jeleinek felismerése, azonnali belső jelzés a gyermekvédelmi felelősnek.
- Kapcsolattartás a szülővel: partneri, tapintatos kommunikáció; támogatás, információnyújtás.
- A gyermek mindennapi megfigyelése, fejlődésének dokumentálása; hiányzások figyelése.
- Egészségvédelmi, óvó-védő szabályok következetes betartatása.
- Titoktartás, kivéve a jelzési kötelezettség eseteit.

Óvodai szociális segítő (ha elérhető)

- Egyéni és csoportos segítés, szülői konzultációk, prevenciós foglalkozások.
- Az észlelő-jelzőrendszeri munka erősítése (tünetfelismerésben támogatás, jelzések támogatása).
- Részvétel esetmegbeszélésen, szupervízió, belső workshopok.

Eljárásrend (rövid protokoll)

1. Általános esetkezelés

Felismerés: pedagógus jelzi a gyermekvédelmi felelősnek (rövid írásos feljegyzéssel).

Belső egyeztetés: gyermekvédelmi felelős + érintett pedagógus(ok) (szükség szerint óvodaigazgató).

Szülő bevonása: partneri beszélgetés, támogatási lehetőségek bemutatása.

Prevenziós/támogató lépések: intézményi eszközökkel (egyéni fejlesztés, segítő beszélgetés, szociális segítő).

Jelzés: ha a kockázat fennáll / emelkedik → Család- és Gyermejjóléti Szolgálat felé írásbeli jelzés.

Esetkonferencia: külső partnerekkel közös terv; utánkövetés és dokumentálás.

2. Krízishelyzet (azonnali veszély)

Azonnali jelzés a megfelelő szerv(ek) felé:

- élet/egészség közvetlen veszélyeztetése: 112,
- bántalmazás gyanúja: rendőrség + GyJSz,
- sürgős orvosi ellátás: háziorvos/ügyelet/mentő.
- A gyermek azonnali védelme, elkülönítése a veszélyforrástól, megnyugtatása.

Esemény dokumentálása, óvodaigazgató értesítése.

Adatvédelem és iratkezelés

- Célhoz kötött, arányos adatkezelés (GDPR; Infotv.).
- Zárt, jogosultságkezelte tárolás; hozzáférési napló vezetése.
- Jelzések, egyeztetések, intézkedések időrendben dokumentálva (Esetnapló).
- A nyilvántartások megőrzési ideje és törlése a jogszabály szerint.

Prevenció és egészségfejlesztés (példák)

- Bántalmazásmegelőző beszélgetőkörök, érzelemszabályozás, konfliktuskezelő játékok.
- Online-biztonság (szülői tájékoztató), digitális jóllét alapok nagycsoportban életkornak megfelelően.
- Egészségnapok, higiénés szokások, test- és határok védelme (életkorhoz illesztve).
- Hiányzások megelőzése: családdal közös megoldáskeresés, rugalmas kapcsolattartás.
- Integrációs tevékenységek HH/HHH és BTMN/SNI gyermekek támogatására (kapcsolódás a 6.2. alfejezetekhez).

Dokumentáció (minimum)

- Gyermekvédelmi nyilvántartás (veszélyeztetettség/HH/HHH státusz – ha ismert).
- Esetnapló (jelzések, egyeztetések, intézkedések, utánkövetés).
- Éves gyermekvédelmi munkaterv és beszámoló (gyermekvédelmi felelős).
- Hiányzások nyilvántartása és kezelése (jogszerű értesítések).
- Egészségvédelem, balesetmegelőzés: eseménynapló, jegyzőkönyvek.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén – sikerkritérium

- A gyermek énképe és lelki egészsége kiegyensúlyozott; nő a teherbírás, küzdőképesség.
- Képes alkalmazkodni a csoporthoz, együttműködni, szabályokat követni.
- Veszélyhelyzeteket felismer, alapvető megelőzési stratégiákat ismer.
- A gyermek teljesítménye közelebb kerül a valós képességeihez; csökkennek az indulási különbségek.
- A szülők bizalommal fordulnak az óvodához; elfogadják a támogatást, javaslatokat.
- A gyermekvédelmi nyilvántartás naprakész, a jelzések és utánkövetés dokumentált; a jogosultság szerinti kedvezmények elérnek a rászorulókhöz.

6.4. Az óvodai fejlesztőprogram megszervezése (a hátrányos helyzetű gyermekek bevonásával)

Jogszályi háttér

Az óvodai fejlesztőprogram szervezése a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 173. § előírásai alapján történik, amely szerint:

„Az óvoda fejlesztőprogramja a gyermekek iskolai életmódra való felkészítését, képességeik kibontakoztatását és a hátrányok csökkentését szolgálja, különösen a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében.”

A program illeszkedik:

- az Óvodai nevelés országos alapprogramjához (2023),
- a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiához,
- és az intézmény Integrációs és Esélyteremtő Pedagógiai Programjához.

A fejlesztőprogram célja

- biztosítsa a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a fejlődésben elmaradott gyermekek felzárkóztatását,
- megerősítse az iskolai életmódra való alkalmasságukat,
- és esélyt teremtsen az egyenlő tanulási lehetőségekhez való hozzáférésre.

A fejlesztőprogramban részt vevő gyermekek számára olyan szervezett, célzott, játékos fejlesztési lehetőségeket biztosítunk, amelyek az egyéni képességek kibontakoztatását és az iskolai sikerességet támogatják.

Célkitűzések

- Az esélyegyenlőség növelése a hátrányos helyzetű gyermekek körében.
- A társadalmi különbségek csökkentése, a szociális hátrányok kompenzálása.
- A tanulási és beilleszkedési nehézségek megelőzése, illetve enyhítése.
- A nyelvi, kommunikációs, kognitív és szociális készségek fejlesztése.
- A gyermek pozitív énképének, önbizalmának, motivációjának megerősítése.
- A családok támogatása és együttműködésük erősítése az óvodai nevelésben.
- A gyermekek iskolai életmódra és életpályára való felkészítése.

A fejlesztőprogram szervezésének elvei

- Egyenlő hozzáférés: Minden gyermek számára biztosítjuk a fejlesztés lehetőségét, különösen a hátrányos helyzetű és SNI gyermekek esetében.
- Személyre szabottság: A fejlesztés alapja a gyermek egyéni fejlettségi szintje, érdeklődése és szükséglete.

- Komplexitás: A program a személyiség minden területét érinti – kognitív, érzelmi, szociális, kommunikációs és motoros fejlesztés egységében.
- Prevenció és intervenció: A korai lemaradások megelőzése, illetve a már kialakult hátrányok célzott kompenzálása.
- Élményszerűség és játékoság: A fejlesztés a gyermek természetes tevékenységein keresztül történik – játékban, mozgásban, felfedezésben.
- Partnerség: Szoros együttműködés a szülőkkel, fejlesztő szakemberekkel és a gyermekjóléti szolgálattal.

A fejlesztőprogram célcsoportjai

A programban részt vehetnek:

- hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdők (BTMN),
- sajátos nevelési igényű gyermekek,
- fejlődésükben lemaradást mutató vagy korai fejlesztésből érkező gyermekek,
- valamint tehetségigérettek, akiknek a fejlődése differenciált támogatást igényel.

Feladatok

Felzárkóztatás és hátránykompenzáció

- Egyéni fejlesztési terv készítése minden hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekre.
- A gyermekek fejlődésének nyomon követése félévenként, szükség esetén korrekciós terv készítése.
- Egyéni és kiscsoportos fejlesztő foglalkozások szervezése (mozgás, beszéd, figyelem, szociális készségek).
- Tanulásra motiváló, sikerorientált környezet megteremtése.
- Pozitív megerősítések, differenciált elvárások, fokozatos nevelési támogatás.

Esélyteremtés és prevenció

- A családok szociális helyzetének feltérképezése, szükség esetén kapcsolatfelvétel a Családsegítő Szolgálattal.
- Ingyenes vagy kedvezményes részvétel biztosítása óvodai programokon, kirándulásokon.
- Egészséges életmódra nevelés: táplálkozási, higiéniai és mozgásprogramok szervezése.
- A gyermekvédelmi és egészségügyi hálózattal való együttműködés a kockázatok felismerésére.

Személyiségfejlesztés

- Érzelmi biztonság, elfogadás, szeretetteljes kommunikáció biztosítása.
- A gyermek egyéni sikerélményének támogatása, pozitív énkép erősítése.
- Konfliktuskezelő és empátikus viselkedésformák tanítása.
- A gyermek szociális kompetenciáinak fejlesztése kooperatív játékokon keresztül.

Tehetséggondozás

- A tehetségigéreték azonosítása (zenei, vizuális, mozgásos, logikai, nyelvi területen).
- Egyéni fejlesztési tervek készítése a tehetséges gyermekek számára.
- Rendszeres kapcsolat az Alapfokú Művészeti Iskolával, néptánc- és zenei foglalkozásokkal.

Szülői együttműködés és családtámogatás

- A szülőkkel való kapcsolat alapja a bizalom, a tisztelet és az együttműködés.
- Rendszeres szülői értekezletek, családi rendezvények, közös programok.
- Egyéni konzultációk a gyermek fejlődéséről és a fejlesztés irányáról.
- Tájékoztatás a szociális és gyermekvédelmi támogatási lehetőségekről.
- Nyitott óvoda szemlélet – szülői részvétel az óvodai életben (nyílt napok, műhelyek).

A fejlesztőprogram szervezése és működése

- A fejlesztőprogram indítása
- A gyermekek körének meghatározása a fejlődési megfigyelések, anamnézisek és mérések alapján történik.
- Az érintett gyermekekről egyéni fejlesztési terv (EFT) készül, amelyet a fejlesztőpedagógus és az óvodapedagógus közösen állít össze.
- A fejlesztés megkezdéséről a szülőt tájékoztatni kell, és beleegyezését be kell szerezni.
- A fejlesztés formái
- A program a gyermekek életkori sajátosságaihoz és fejlettségéhez igazodva több szinten valósul meg:

Fejlesztés típusa	Tartalma	Megvalósítás módja
Egyéni fejlesztés	egyéni fejlesztési terv alapján	fejlesztőpedagógus, logopédus, gyógypedagógus vezetésével
Kiscsoportos fejlesztés	azonos fejlesztési igényű gyermekek célzott fejlesztése	heti 2–3 alkalommal 20–30 perces foglalkozások

Integrált fejlesztés	az óvodai mindennapok tevékenységeibe beépített fejlesztés	az óvodapedagógus irányításával, játékos formában
Komplex projektprogramok	témahetek, mozgásos és művészeti fejlesztések	csoporton belül, eszközökkel, élménypedagógiával

A fejlesztés fő területei

- Érzelmi–szociális fejlesztés: önbizalom, együttműködés, szabálytartás, empátia
- Kommunikáció és beszédfejlesztés: szókincs, hangképzés, beszédértés, kifejezőkészség
- Kognitív fejlesztés: figyelem, memória, gondolkodás, problémamegoldás
- Mozgásfejlesztés: nagymozgások, finommotorika, koordináció, testtudat
- Kreativitás: önkifejezés, fantázia, alkotás, dramatikus játék
- Énkép és önismeret: önfegyelem, önállóság, kitartás, sikerélmény
- Iskolai előkészítés: feladattudat, téri-időbeli tájékozódás, munkaszokások megalapozása

A fejlesztőprogram megvalósításának időkerete

- A fejlesztés az óvodai nevelés teljes időtartama alatt folyik.
- A célzott fejlesztőfoglalkozások heti 2–5 alkalommal, 20–30 perces időtartamban szervezhetők.
- A spontán és integrált fejlesztés az óvodai élet minden tevékenységében jelen van (játék, mozgás, mese, kézműves, ének-zene stb.).
- A gyermek fejlesztésének folyamata dokumentált, legalább félévente értékeléssel zárul.

A hátrányos helyzetű gyermekek bevonása

- Az óvodai beíratás és rendszeres óvodáztatás támogatása kiemelt feladat.
- A családokkal való kapcsolatfelvételben a védőnői hálózat és a Családsegítő Szolgálat is közreműködik.
- A szülők tájékoztatást kapnak az óvodai fejlesztés céljáról, módjáról, és bevonásuk folyamatos.
- A gyermekek számára ingyenes vagy támogatott részvételt biztosítunk az óvodai programokon, fejlesztő foglalkozásokon, kirándulásokon.
- A gyermekek arányos elosztására figyelünk a csoportok kialakításakor.
- A hátrányos helyzetű gyermekek esetében kiemelten fontos a korai fejlesztés és prevenció, az óvoda-iskola átmenet tudatos támogatása.

A nevelőtestület feladatai

- A gyermekek helyzetének folyamatos figyelemmel kísérése, egyéni fejlesztési dokumentum vezetése.
- Hospitálások, esetmegbeszélések, teammunka a gyermekek érdekében.
- Kapcsolattartás a fejlesztő szakemberekkel, logopédussal, pszichológussal, gyógypedagógussal.
- Szükség esetén jelzés a gyermekjóléti szolgálat felé, a prevenció érdekében.
- A gyermekek beilleszkedésének segítése, az újonnan érkezők támogatása.
- A hátrányos helyzetű gyermekek arányos elosztása a csoportokban.

A fejlesztőprogramban közreműködő szakemberek

- Óvodapedagógusok
- Fejlesztőpedagógus
- Logopédus
- Gyógypedagógus
- Pszichológus
- Védőnő, gyermekorvos
- Család- és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai

A szakemberek teammunkában dolgoznak, a gyermekek fejlesztését és előrehaladását rendszeresen megbeszélik, egyeztetik a fejlesztési irányokat. E partnerségek hozzájárulnak az esélyteremtéshez, a gyermekek és családjaik támogatásához, az iskolai kudarcok megelőzéséhez.

A fejlesztőprogram értékelése

- A fejlesztés eredményességét folyamatosan figyelemmel kísérjük, dokumentáljuk:
- Egyéni fejlesztési terv (EFT) alapján történő megfigyelés.
- Fejlődési napló vezetése, féléves értékelés.
- Szükség esetén korrekciós terv készítése.
- A szülők rendszeres tájékoztatása.
- Az éves intézményi önértékelés részeként a fejlesztőprogram hatékonyságának vizsgálata.

A program várható eredményei

- A gyermekek fejlődési üteme kiegyenlítődik, csökkennek a hátrányok.
- Kialakul a pozitív énkép, az önbizalom, a tanulás iránti motiváció.
- A gyermekek képessé válnak a feladatvállalásra, kitartásra, önálló cselekvésre.
- A hátrányos helyzetű gyermekek beilleszkednek a közösségbe, sikeresen kezdik meg iskolai tanulmányaikat.

- Az óvoda befogadó, támogató légköre erősíti a családok együttműködését és a gyermekek esélyeit a társadalmi beilleszkedésre.

6.5. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

- Fontosnak tartjuk a családi hangulatú, gyermekközpontú, hagyományok tiszteletére, értékrendre és hazafias nevelésre épülő pedagógiai munka végzését, tiszteletben tartva a gyermek személyiségét.
- Fontos a gyermek személyiségének sokoldalú, harmonikus fejlesztése, adottságainak teljes kibontakoztatása. egyéni képességeinek figyelembe vételével. Ennek érdekében minél jobban meg kell ismerni a gyermekeket és annak szüleit. Az egymásért érzett felelősségre, a család, a munka szeretetére és a megbecsülésre kell nevelni.
- Meg kell tanítani a gyermekeket a kudarcok megélésére, feldolgozására.
- A gyermekek előre ismerjék meg a velük szembe támasztott követelményeket, elvárásokat.
- A megaláztatást és a hátrányos megkülönböztetést mindenkor kerülni kell.

Az óvodai ünnepek kulcsfontosságúak továbbra is nevelőmunkánkban. A szülőkkel való nyílt párbeszéd és szoros együttműködés legfontosabb színterei az ünnepek. Jó alkalom a beszélgetésre, a találkozásra. A hagyományok ápolása szempontjából is fontosak az ünnepek, hiszen kultúránk megismertetésére adnak lehetőséget. Végig kell járnunk a múltat, mert erre építhetjük a jövőnket. A régmúlt élményei is segítik az én tudat és magyarságtudat kialakulását. „A hagyomány minden embernek visszaadja önmagát.” /Hamvai/ Az ünneplés lényege sokszor nem is maga az ünnep, hanem az a sokféle előkészület, ami tevékenykedésre, ötletek kidolgozására, önálló elképzelések megvalósítására adnak lehetőséget. Az előkészületek a csoporton belüli közösségi érzések alakításában tág teret nyújtnak. Itt jó, ha az egymás melletti csoportok is együttműködnek. Legyen elég időnk az ünnepléshez kapcsolódó tevékenységek elvégzésére.

7. Érvényességi rendelkezés

A Sásdi ÁMK Meserét Óvoda pedagógiai programja 2024/2025 nevelési évében készült.

Érvényessége:

A főigazgató jóváhagyását követően a kihirdetés napján 2025. szeptember 01-én lép életbe és visszavonásig érvényes. Ezzel egy időben hatályon kívül helyeződik a III-113/2024 határozatszámom jóváhagyott Pedagógiai Program.

Területi hatálya kiterjed:

- Óvoda területére
- az óvoda által szervezett – a pedagógiai program megvalósításához kapcsolódó – óvodán kívüli programok helyszínére

Személyi hatálya kiterjed:

- az óvodával jogviszonyban álló minden óvodapedagógusra és a pedagógiai munkát közvetlen segítőkre
- továbbá azon személyekre, akik az intézményekkel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek a feladatainak megvalósításában

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata:

A Pedagógiai Programban megfogalmazott célok, és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja. Az óvodapedagógusok szakmai munkaközössége minden nevelési év végén, írásban értékeli a Pedagógiai Programban megfogalmazott általános és speciális célok és feladatok megvalósulását.

A Pedagógiai Program módosítása:

A Pedagógiai Program módosítására javaslatot tehet a(z):

- óvodaigazgató
- nevelő testület bármely tagja
- szakmai munkaközösség
- szülői szervezet
- óvoda fenntartója

A pedagógiai program módosítását az érvényes és hatályos jogszabályok alapján az igazgató készíti, - aláírásával igazolja, hogy megfelel az óvodai nevelés országos alapprogramjának a nevelőtestület bevonásával, a nevelőtestület fogadta el és az óvoda fenntartója hagyta jóvá. A módosított és jóváhagyott pedagógiai programot 2025. szeptember 01. napjától kell bevezetni.

A Pedagógiai Program nyilvánosságra hozatala

A pedagógiai program közzétételi kötelezettsége:

- Az óvoda honlapján www.sasdiovi.hu
- Intézményben
- Az Oktatási Hivatal KIR közzétételi listája

Egy – egy példánya a következő személyeknél, intézménynél, illetve további helyeken található:

- óvoda fenntartójánál,
- óvoda irattárában,
- óvoda igazgatójánál,
- óvoda csoportjaiban.

Módosításának indoka lehet

- jogszabályi változás
- fenntartó által meghatározott feladatváltozás
- a nevelőtestület munkatervében szereplő évenkénti felülvizsgálat eredménye alapján tett javaslat

Tájékoztatás a pedagógiai programról

A kiscsoportos gyermekek szülei számára tartott első szülői értekezlet alkalmával az óvodavezető vagy az általa átruházott hatáskörben megbízott személy átfogó tájékoztatást nyújt a pedagógiai program tartalmáról.

Az óvodával később jogviszonyt létesítő gyerekek szüleinek az óvodavezető vagy az általa átruházott hatáskörben megbízott személy előre egyeztetett időpontban nyújt tájékoztatást az óvoda pedagógiai programjáról, mely az óvoda honlapján is folyamatosan megtekinthető.

A fentiekén túl a szülők bármely szülői értekezleten tájékoztatást kérhetnek az óvoda igazgatójától, igazgatóhelyettestől és a csoportos óvodapedagógusoktól.

A pedagógiai programmal kapcsolatos kérdéseket a nevelési év ideje alatt bárki, bármikor felteheti az intézmény vezetőjének, aki azokra az ügyintézési határidőn belül érdemi választ ad. Ennek pontos időpontja a szülővel történő előzetes egyeztetés alapján kerül meghatározásra. Szóbeli érdeklődésre a szülő szóbeli tájékoztatást kaphat az óvoda képviselőjére jogosult személyektől. Írásbeli kérés a nevelési év ideje alatt bármikor benyújtható az igazgatóhelyettesnek címezve, aki az ügyintézési határidőn belül írásbeli tájékoztatást nyújt.

8. Legitimációs záradék

1.) Készítette: A Sásdi Általános Művelődési Központ és Konyhák Meserét Óvodájának nevelőtestülete

Dátum: 2025. július – augusztus hónapban.

Főigazgató

Ph

2.) A Sásdi Általános Művelődési Központ és Konyhák Meserét Óvodájának módosított pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatban, magasabb jogszabályban – 20/212. (VIII.31.) EMMI rendelet 118. § (3) bek. a) pont. – biztosított véleményezési jogát korlátozás nélkül gyakorolta és a dokumentumról szakmai véleményt alkotott az intézményben működő szakmai munkaközösség.

Dátum: 2025. augusztus 26.

---

szakmai munkaközösség-vezető

3.) A Sásdi Általános Művelődési Központ és Konyhák Meserét Óvodájának módosított pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatban az óvoda nevelőmunkát segítő alkalmazottai a tájékoztatást megkapták.

Dátum: 2025. augusztus 26.

---

a nevelőmunkát segítő alkalmazottak nevében

4.) A Sásdi Általános Művelődési Központ és Konyhák Meserét Óvodájának módosított pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatban magasabb jogszabályban - Nkt. 72. § (5) bek.- biztosított jogok alapján a szülői közösség a tájékoztatást megkapta.

Dátum: 2025. augusztus 26.

---

a szülői közösség nevében

5.) A Sásdi Általános Művelődési Központ és Konyhák Meserét Óvodájának módosított pedagógiai programjában a magasabb jogszabályban - 20/2012. (VII. 31.) 128. § (6) bek. – megfogalmazott elvárás alapján kidolgozott helyi egészségnevelési programot, a nevelőtestület az iskola-egészségügyi szolgálat / védőnő közreműködésével készítette el, melyhez az óvoda vezetője beszerezte védőnő véleményét is.

Dátum: 2025. augusztus 26.

---

védőnő

6.) Az Nkt. 26. § (1) bekezdése alapján a módosított pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, tételesen: az évente megrendezésre kerülő gyermekközösségi napok rendezvény költségvetésének finanszírozása a fenntartó egyetértését megadta, a rá háruló többletkötelezettség finanszírozását vállalja.

Dátum: 2025. augusztus 26.

126/2025(VIII.28.)KTH. határozatszámom

---

a fenntartó képviselőjében

Ph

7.) Az óvoda nevelőtestülete magasabb jogszabályban meghatározott elvárás alapján, át nem ruházható jogkörében –(Nkt. 26. § (1) bek, és Nkt. 70. § (1)-(2) – biztosított döntési hatáskörében **8/2025 (VIII. 26.) NT** számú határozatával elfogadta .

Dátum: 2025. augusztus 26.

---

a nevelőtestület nevében

9. Felhasznált irodalom

- Brezsánszky László (szerk.): A bátorító nevelés alapjai.

10. Felhasznált tanulmányok, szakmai ajánlások

- Az előző Pedagógiai Program
- EFOP-3.1.5-16-2016-00001 „A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása” projekt – Megvalósulhatósági Tanulmány
- SZAKMAI AJÁNLÁS a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő gyermekeket, tanulókat az óvodai és iskolai nevelésük-oktatásuk során megillető különleges bánásmódhoz; a fejlesztő pedagógiai ellátás gyógypedagógiai tartalmaira; a pedagógiai segítség céljaira, feladataira és módszereire; valamint a BTMN tanulói jogokhoz kapcsolódó joghasználatra
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve

11.Mellékletek

1. Az óvoda egészségvédő programja
2. Mérés, értékelés eljárásrendje
3. Tervezés
4. „Miénk a Föld” helyi innováció
5. Gyermekközösségi nap – „Kakaskodjunk”
6. Eszközök és felszerelések jegyzéke